

Πανεπιστημίου Ποδη

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Η αλλοτρίωση μιας ιδέας δε δικαιολογεί
την αποστροφή ή απαρέσκεια και προς το θεσμό

Το Α.Π.Θ. μπροστά σε πρόκληση!

Γιγαντώνονται τα προβλήματα κτιριακής υποδομής

Η Σχολή Θετικών Επιστημών γιορτάζει τα 75χρονά της

Δυο μεγάλοι σύγχρονοι διανοητές στο Α.Π.Θ.

Νόαμ Τσόμσκι και Κώστας Αξελός

Σε αυτό το τεύχος διαβάστε για το οξύ πρόβλημα έλλειψης διδακτικού προσωπικού, αιθουσών και γενικά κτιριακής υποδομής που αντιμετωπίζει το πανεπιστήμιό μας, ενώ ο αριθμός των φοιτητών και φοιτητριών αυξάνει ακατάπαυστα. Ξεχειλίζει και η Σχολή Θετικών Επιστημών που «έχει γράψει ιστορία», όπως θα δείτε, επ' ευκαιρία των εβδομήντα πέντε χρόνων της. Το θέμα μας είναι οι Ολυμπιακοί Αγώνες από την

εποχή της εμφάνισής τους στην αρχαιότητα, όταν τους συνόδευε η λύρα του Πινδάρου, στο στάδιο της Ολυμπίας με τα δέκα πηγάδια του για να ξεδιψούν οι θεατές, μέχρι τη σύγχρονη αμφισημία τους ή και μεταλλαγή τους. Παγκόσμια γιορτή και ταυτοχρόνως έντονη εμπορευματοποίηση,

Από ένα εξάμηνο δράσης σε ένα ενδιαφέρον καλοκαίρι

αγκάλιασμα όλων των ανθρώπων –με τους παραολυμπιακούς– και παράλληλα φαρμακοδιέγερση των αθλητών, η νίκη δηλαδή πληρώνεται με προαναγγελλμένο θάνατο, συμμετοχή των γυναικών αλλά προβολή κυρίως του ισχυρού φύλου.

Ήταν ιδιαίτερα εντυπωσιακή η προσέλευση του κοινού στην αίθουσα τελετών για τη διάλεξη του αμερικανού γλωσσολόγου και πασίγνωστου για τα βιβλία του κριτικής και αμφισβήτησης Νόαμ Τσόμσκι, που μας μίλησε για την ανάγκη συνειδητοποίησης των προβλημάτων, εγρήγορσης των πολιτών, για ένα κίνημα παγκόσμιας ολοκλήρωσης και παγκόσμιας δικαιοσύνης. Ενώ ο διανοητής Κώστας Αξελός, που ζει στο Παρίσι και γνωστός εκτός Ελλάδος για το σημαντικό φιλοσοφικό του έργο, αναπτύσσει τη δική του φιλοσοφική προσέγγιση, υποστηρίζοντας ότι τα ανθρώπινα προβλήματα δεν αντιμετωπίζονται μόνο μέσα από την ανθρωπολογική διάσταση, θέτουν στην πλανητική εποχή ερωτήματα που δέχονται «αινιγματικές απαντήσεις» και παραμένουν ανοιχτά.

Μπαίνουμε στο καλοκαιράκι και η πανεπιστημιακή κατασκήνωση της Καλάνδρας είναι πανέτοιμη για να υποδεχτεί, όπως κάθε χρόνο, τους παραθεριστές, παιδιά μεγάλα και μικρά. Μπορείτε ακόμη να περπατήσετε στο δάσος που ευεργετεί πολλαπλώς ανθρώπους και περιβάλλον ή να επισκεφθείτε, αφού χρόνος θα υπάρχει, τους θησαυρούς της Πέλλας και του Τελλογλείου.

Η συντακτική επιτροπή

ΑΘΛΟ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΤΑΒΑΛΕΙ Η ΠΡΥΤΑΝΕΙΑ ΓΙΑ ΝΑ ΕΠΙΛΥΣΕΙ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΤΙΡΙΑΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

Ρεπορτάζ

Κατερίνα Παλιγιάννη

Μαθήματα σε ασφυκτικά γεμάτες αίθουσες διδασκαλίας ή εργαστηριακούς χώρους και καθημερινές χιλιομετρικές αποστάσεις συνθέτουν την πραγματικότητα του φοιτητή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Η έλλειψη κτιριακών υποδομών έχει αναδειχθεί σε μείζον πρόβλημα όλων σχεδόν των σχολών του Α.Π.Θ. Η συνεχής αύξηση των εισακτέων φοιτητών και οι σοβαρές ελλείψεις σε διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό δυσχεραίνουν την κατάσταση. Η κατασκευή νέων κτιριακών εγκαταστάσεων εντός και εκτός της πανεπιστημιούπολης αδυνατεί να καλύψει τις ανάγκες των τμημάτων, ενώ η ανυπαρξία ή η καθυστέρηση χρηματοδότησης των προβλεπόμενων έργων παρατείνουν την ταλαιπωρία χιλιάδων φοιτητών και εκπαιδευτικών. Από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που καλούνται συνεπώς να αντιμετωπίσουν οι πρυτανικές αρχές και η πανεπιστημιακή διοίκηση είναι η επίλυση του κτιριακού ζητήματος. Θα επιτύχουν; Για την πορεία αυτής της προσπάθειας μίλησε στην «Πανεπιστημιούπολη» ο αντιπρύτανης καθ. **Χριστογεώργης Καλτσίκης**.

Το Αριστοτέλειο μπροστά σε πρόκληση!

Οι πανεπιστημιακές σχολές έχουν εξαπλωθεί σε όλες τις πλευρές της Θεσσαλονίκης, από τη Θέρμη μέχρι τη Σταυρούπολη και το Κολχικό. Η πανεπιστημιούπολη δεν έχει άλλους χώρους για οικοδόμηση, αφού όλοι όσοι έχουν προβλεφθεί να κτισθούν έχουν κτιστεί. Οι περισσότερες σχολές «πνίγονται» και αδημονούν για λύσεις. Οξύτατο πρόβλημα αντιμετωπίζουν το Τμήμα Επιστημών Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (Τ.Ε.Φ.Α.Α.), η Πολυτεχνική Σχολή, η Σχολή Θετικών Επιστημών, η Φιλοσοφική και η Παιδαγωγική Σχολή, καθώς επίσης και η Σχολή Καλών Τεχνών.

Καθημερινοί «αγώνες δρόμου» στο Τ.Ε.Φ.Α.Α.

Ανεπαρκείς αίθουσες διδασκαλίας, εξετάσεις σε αμφιθέατρα άλλων Τμημάτων και μετακίνηση σε αρκετά μεγάλες διαδρομές συνθέτουν την καθημερινότητα φοιτητών και εκπαιδευτικών του Τμήματος Επιστημών Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (Τ.Ε.Φ.Α.Α.).

Οκτώ χρόνια μετά την έναρξη των εργασιών κατασκευής των νέων εγκαταστάσεων στην περιοχή της Θέρμης, το Τμήμα παραμένει ουσιαστικά άστεγο. Μόλις το 10% του συνόλου των προβλεπόμενων κτιριακών υποδομών έχει ολοκληρωθεί, εντείνοντας τα προβλήματα που συνοδεύουν τη λειτουργία του τμήματος. «Αγώνας δρόμου», λοιπόν, η ζωή των φοιτητών του Τ.Ε.Φ.Α.Α., αφού αναγκάζονται να διανύουν καθημερινά αρκετά χιλιόμετρα για τα πρακτικά μαθήματα σε διάφορους χώρους άθλησης (Μίκρα, Βάο, Μέντ, κ.ά.) οι οποίοι βρίσκονται διασκορπισμένοι σε ολόκληρη την πόλη.

Στην προσπάθειά τους να ακουστεί η φωνή τους, οι φοιτητές του Τ.Ε.Φ.Α.Α. οργάνωσαν λαμπαδηδρομία σε ένδειξη διαμαρτυρίας για το κτιριακό πρόβλημα της σχολής τους. Στη λαμπαδηδρομία έτρεξαν 27 φοιτητές, διανύοντας ο καθένας από ένα χιλιόμετρο, ενώ μετά το τέλος της ο σύλλογος φοιτητών Τ.Ε.Φ.Α.Α. διοργάνωσε συζήτηση με κεντρικό θέμα τη συγκέντρωση των κτιριακών εγκαταστάσεων στη Θέρμη, στην οποία παρευρέθηκαν ο πρύτανης του Α.Π.Θ. καθ. Ι. Αντωνόπουλος, ο αντινομάρχης Διονύσης Ψωμάδης και πολιτικοί φορείς της πόλης.

Σε οριακή κατάσταση η Πολυτεχνική

Έντονο πρόβλημα ανεπαρκών κτιριακών υποδομών αντιμετωπίζει και η Πολυτεχνική Σχολή με αποτέλεσμα να λειτουργεί σε «οριακή κατάσταση». Τα προβλήματα

Δεν πρόκειται να καλυφθεί ούτε ένα τετραγωνικό εκατοστό πρασίνου περισσότερο από το υπάρχον, είτε για χρήση στάθμευσης ή για κατασκευή κτιρίου, προκειμένου να διασφαλίσουμε την ποιότητα ζωής των φοιτητών του Α.Π.Θ.

Το Αριστοτέλειο μπροστά σε πρόκληση!

είναι οξυμμένα και για να καλυφθούν οι ανάγκες απαιτούνται αρκετές χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα.

Σε ορισμένα τμήματα διπλασιάστηκε ο αριθμός των εισακτέων φοιτητών, δεν αυξήθηκαν όμως και οι κτιριακές υποδομές. Χαρακτηριστικό της κατάστασης είναι το γεγονός ότι εφαρμόζεται πρόγραμμα διαχείρισης των αιθουσών διδασκαλίας, προκειμένου κάθε αίθουσα, ανεξαρτήτως σε ποιο τμήμα ανήκει, να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από οποιοδήποτε τμήμα της σχολής. Οι φοιτητές των ίδιων ετών αναγκάζονται συχνά να διαιρούνται μέχρι και σε τέσσερα τμήματα, ενώ τα μαθήματα διαρκούν από το πρωί έως το βράδυ.

Ξεχείλισε η Σχολή Θετικών Επιστημών

- Σε ασφυκτικά γεμάτους εργαστηριακούς χώρους και αίθουσες διδασκαλίας πραγματοποιείται η εκπαίδευση των φοιτητών της Σχολής Θετικών Επιστημών, η οποία συγκεντρώνει τουλάχιστον το 14-15% της φοιτητικής κοινότητας του Α.Π.Θ. Η έλλειψη εγκαταστάσεων ικανών να καλύψουν τις ανάγκες των έξι τμημάτων (Φυσικής, Μαθηματικών, Χημείας, Βιολογίας, Γεωλογίας, Πληροφορικής) της σχολής δυσχεραίνει το εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο της. Πραγματικός αγώνας γίνεται καθημερινά για να αποφευχθούν τα μαθήματα το Σαββατοκύριακο, καθώς οι εγκαταστάσεις χρησιμοποιούνται σε ποσοστό 100%. Ακόμη, ένα από τα τμήματά της, αυτό της Πληροφορικής, λειτουργεί σε μισθωμένο κτίριο εκτός πανεπιστημιούπολης.

- Στο Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών της Σχολής Καλών Τεχνών, οι φοιτητές παρακολουθούν μαθήματα σε τέσσερα διαφορετικά σημεία της πόλης. Οι εγκαταστάσεις που φτιάχτηκαν στη Θέρμη δεν επαρκούν για να καλύψουν τη ζήτηση, με αποτέλεσμα να είναι ακόμη σε χρήση τα προκατασκευασμένα κτίσματα στο κέντρο της πόλης και οι ενοικιαζόμενοι χώροι στη Σταυρούπολη (καπνομάγαζα).

- Στη δε Παιδαγωγική Σχολή, παρά την ολοκλήρωση του πύργου, έστω και χωρίς τις δύο πτέρυγές του, η κατασκευή των οποίων αντιμετωπίζει έλλειψη χρηματοδότησης, οι ανάγκες παραμένουν.

- Τέλος στη Φιλοσοφική Σχολή η κατάσταση είναι ασφυκτική, αφού εισάγονται κάθε χρόνο περίπου 1.500 καινούργιοι φοιτητές.

Μέχρι 15 χρόνια για να «ωριμάσει» το έργο

Την ώρα που ο διάλογος για το άνοιγμα των πανεπιστημίων στην κοινωνία και στους φοιτητές έχει αρχίσει, το μεγαλύτερο πανεπιστήμιο της χώρας, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ασφυκτιά. Τα 400 στρέμματα της πανεπιστημιούπολης αδυνατούν να φιλοξενήσουν τους 70.000 φοιτητές και τα 4.000 και πλέον μέλη του διδακτικού, διοικητικού και τεχνικού προσωπικού. Η απάντηση από την πλευρά της διοίκησης έρχεται από το στόμα του αντιπρύτανη καθ. **Χρ. Καλτσίκη**.

«Το πανεπιστήμιο αποτελεί το σημαντικότερο φορέα παραγωγής πολιτισμού και

γνώσης. Επίσης συμβάλλει ουσιαστικά στην οικονομική ανάπτυξη της πόλης, αφού ενισχύει την κινητικότητα των ανθρώπων της με αρκετές χιλιάδες φοιτητές. Με δεδομένο το γεγονός ότι ο αριθμός των φοιτητών την τελευταία δεκαετία έχει σχεδόν διπλασιαστεί, το κτιριακό πρόβλημα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης αναδεικνύεται σε σοβαρό ζήτημα.

»Οι λόγοι ποικίλλουν. Τα δημόσια έργα απαιτούν μια περίοδο ωρίμανσης 15 ετών. Από τη στιγμή που θα συλλάβεις μια ιδέα και θα την προγραμματίσεις, μέχρι την ολοκλήρωσή της, περνάει αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα. Και τούτο γιατί οι κτιριακές υποδομές έχουν να κάνουν με τις δημόσιες επενδύσεις. Οι δημόσιες επενδύσεις τα τελευταία χρόνια καλύπτονται σχεδόν από τους πόρους του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ., καθώς δεν υπάρχουν κατευθείαν ονοματισμένες επενδύσεις για τη δημόσια εκπαίδευση. Όποιες εγκαταστάσεις έχουν προγραμματιστεί στηρίζονται στο Γ' Κ.Π.Σ.

Στη φάση της υλοποίησης

• Στην Πολυτεχνική

»Αυτή την περίοδο στη φάση της υλοποίησης των σχεδίων βρίσκεται η επέκταση της Πολυτεχνικής Σχολής, η οποία όμως θα χρειαστεί ακόμη μια πενταετία για την ολοκλήρωσή της. Ήδη έχουν δοθεί σε χρήση τα κτίρια των Τμημάτων Μηχανολόγων και Χημικών Μηχανικών, ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη οι εργασίες κατασκευής δύο κτιρίων για τα Τμήματα Πολιτικών Μηχανικών και Ηλεκτρολόγων Μηχανικών. Ακόμη δεν έχει θεμελιωθεί το κτίριο του Γενικού Τμήματος, το οποίο μαζί με το κτίριο του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος και όλα τα παραπάνω απεικονίζουν την προσπάθεια που γίνεται στην Πολυτεχνική Σχολή.

• Στο Αγρόκτημα

»Στο Αγρόκτημα στο στάδιο της θεμελίωσης βρίσκεται το κτίριο της Φυτικής Παραγωγής, το οποίο θα στεγάσει ανάγκες του Τμήματος Γεωπονίας και ελπίζουμε να γίνει εφικτή σύντομα η μετεγκατάσταση της Δασολογίας, οπότε το κτίριο της Γεωπονολογίας, παρόλο που είναι παλιό, να μπορέσει με κάποιες ενισχύσεις και επιδιορθώσεις να αξιοποιηθεί για τις ανάγκες άλλων τμημάτων. Επίσης στον ίδιο χώρο κατασκευάζεται και ένα μικρότερο κτίριο, αυτό της Μελισσοκομίας, το οποίο θα χρησιμοποιηθεί από τους φοιτητές ως χώρος εργαστηρίων και πρακτικής άσκησης.

• Στο Τ.Ε.Φ.Α.Α.

»Τεράστιες είναι επίσης οι ανάγκες του Τμήματος Επιστημών Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού. Γι' αυτό ελπίζουμε ότι πολύ σύντομα θα έρθει η έγκριση για την κατασκευή των εργαστηρίων του τμήματος στη Θέρμη, με αξιόλογους χώρους άθλησης και προπονήσεων αθλοπαιδιών, ένα έργο που θα δώσει πραγματική ανάσα στους φοιτητές του Τ.Ε.Φ.Α.Α., οι οποίοι περνούν καθημερινό Γολγοθά στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Στη Θέρμη "μετακομίζει" και το Τμήμα Πολιτικών Επιστημών καθώς στο κτίριο της Νομικής επικρατεί πλέον το αδιαχώρητο.»

Σε εξέλιξη τα νέα κτίρια της Πολυτεχνικής, του Τμήματος Γεωπονίας στο Αγρόκτημα, του Τ.Ε.Φ.Α.Α. στη Θέρμη. Στα «προσεχώς» οι υποδομές του Τμήματος Θεάτρου, της Επιτροπής Ερευνών, της Πληροφορικής και του Φαρμακευτικού.

Το Αριστοτέλειο
μπροστά
σε πρόκληση!

Συνεχίζοντας ο αντιπρύτανης Χρ. Καλτσίκης μας ενημερώνει ότι σε επίπεδο μελετών βρίσκεται το κτίριο του Τμήματος Θεάτρου, η διακήρυξη του οποίου είναι στον αέρα από το Νοέμβριο και εντός ολίγου θα ανακηρυχθεί ο ανάδοχος.

Επίσης το λεγόμενο «έξυπνο κτίριο», δηλαδή το κτίριο της Επιτροπής Ερευνών, το οποίο θα κτιστεί ανάμεσα στη Φοιτητική Λέσχη και στο Πανεπιστημιακό Γυμναστήριο. Το συγκεκριμένο κτίριο θα ανατεθεί απευθείας για κατασκευή και ο προϋπολογισμός του αγγίζει τα 50 εκατομμύρια ευρώ.

Φως στο τούνελ της ταλαιπωρίας βλέπουν ακόμη οι φοιτητές και άλλων τμημάτων, όπως αυτοί των Πληροφορικής και Φαρμακευτικής. Η μελέτη των αντίστοιχων κτιρίων θα οριστικοποιηθεί μετά τη σύνταξη του κτιριολογικού προγράμματος. Αρωγός στην προσπάθεια των πρυτανικών αρχών έρχεται και το Υπουργείο Πολιτισμού, το οποίο παραχώρησε στο πανεπιστήμιο ένα κτίριο στη Σταυρούπολη –υπό ανακατασκευή αυτή τη στιγμή– που θα στεγάσει το νεοσύστατο Τμήμα Κινηματογράφου. Για την στέγαση επίσης του καινούριου Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ. στη Βέροια, εμπλέκεται σε μεγάλο βαθμό και ο Δήμος Βεροίας με την εξασφάλιση των απαιτούμενων χώρων.

Μια σειρά από άλλες δραστηριότητες βρίσκονται σε εξέλιξη, όπως η προσπάθεια εξεύρεσης κονδυλίων μέσω του Γ' Κ.Π.Σ. για τη δημιουργία Κέντρου Υδροβιολογικών Μελετών στο Αγγελοχώρι, έκτασης 1.000 τετραγωνικών μέτρων, η συντήρηση και ανακαίνιση 17 αμφιθεάτρων διαφόρων σχολών του Α.Π.Θ., όπως της Σχολής Υγείας, της Σχολής Θετικών Επιστημών, της Θεολογικής και της Ν.Ο.Π.Ε., με προϋπολογισμό ενάμισι εκατομμύρια ευρώ και τέλος μια μεγάλη κίνηση, γνωστή και ως «ανεγκυστήρες σκάλας» για την εξυπηρέτηση φοιτητών που αντιμετωπίζουν κινητική προβλήματα και εφαρμόζεται σε πρώτη φάση σε πέντε σχολές του πανεπιστημίου.

Κλείνοντας τη συζήτηση μας με τον αντιπρύτανη, ο ίδιος επισήμανε:

«Η κατάσταση είναι ομολογουμένως δύσκολη. Αλλά και αυτή ακόμη, έτσι όπως είναι διαμορφωμένη, μπορεί να βελτιωθεί με μια καλύτερη διαχείριση του προγράμματος διδασκαλίας των διαφόρων τμημάτων που καλύπτονται από το κτιριολογικό πρόγραμμα και με την συμβολή της πολιτείας στο τομέα εξεύρεσης κονδυλίων. Το υπάρχον δίκτυο εγκαταστάσεων μπορεί να υποστεί κάποιες μετατροπές και να φανεί αρκετά χρήσιμο. Από τη θέση δε αυτή που βρίσκομαι τώρα δεσμεύομαι προς όλους (καθηγητές και φοιτητές) ότι δεν πρόκειται να καλυφθεί ούτε ένα τετραγωνικό εκατοστό πρασίνου περισσότερο από το υπάρχον, είτε για χρήση στάθμευσης ή για κατασκευή κτιρίου, προκειμένου να διασφαλίσουμε την ποιότητα ζωής όλων μας.»

Η ΣΧΟΛΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΓΙΟΡΤΑΖΕΙ ΤΑ 75 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ

Η Σχολή Θετικών Επιστημών, από μια μικρή οργάνωση εργαστηρίων που στεγάζονταν στα πρώτα της βήματα στο παλαιό κτίριο της Φιλοσοφικής Σχολής, έχει εξελιχθεί σε ένα μεγάλο κτιριακό συγκρότημα, που στεγάζει σήμερα τα 6 τμήματα που τη συναποτελούν: των Μαθηματικών, της Φυσικής, της Χημείας, της Γεωλογίας, της Βιολογίας και της Πληροφορικής. Ανάλογη ήταν και η εξέλιξη διδασκόντων και διδασκομένων. Από μια ντουζίνα καθηγητές και μερικές δεκάδες φοιτητές πριν από 75 χρόνια, έφθασε να αριθμεί σήμερα 470 διδάσκοντες και περίπου 15.000 φοιτητές.

Από το λεύκωμα για τα 75 χρόνια του Α.Π.Θ., φωτ. αρχείο Α.Π.Θ.

Την 75χρονη ιστορία της γιόρτασε πρόσφατα και κατέγραψε σε ένα καλαίσθητο λεύκωμα η Σχολή Θετικών Επιστημών, η Φυσικομαθηματική Σχολή, όπως αποκαλούνταν παλαιότερα, αλλά και όπως συνεχίζει από πολλούς να αποκαλείται ακόμη και σήμερα.

Η σύσταση «Σχολής Φυσικών και Μαθηματικών Επιστημών» προβλεπόταν εξαρχής, στον ιδρυτικό νόμο του πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στο νόμο 3341 του 1925.

Ωστόσο, άρχισε να λειτουργεί δύο χρόνια αργότερα, το 1927, με προεδρικό διάταγμα, που υπέγραφε τότε ο πρώτος πρόεδρος της πρώτης Ελληνικής Δημοκρατίας, ο Παύλος Κουντουριώτης.

Το πρώτο τμήμα που λειτούργησε στη σχολή ήταν αυτό της Δασολογίας και από το επόμενο ακαδημαϊκό έτος 1928/29 τα τμήματα Γεωπονίας, Μαθηματικών Επιστημών και Φυσικών Επιστημών. Οι φυσικές επιστήμες και τα μαθηματικά είχαν ήδη αρχίσει να αναπτύσσονται αρκετά χρόνια νωρίτερα, ακόμη επί τουρκοκρατίας. Απουσίαζε όμως το πλαίσιο εκείνο,

που θα συνέβαλλε στη θεσμοθετημένη παροχή ανώτατου επιπέδου γνώσεων αυτών των επιστημών. Έτσι στην προοπτική παροχής ολοκληρωμένων σπουδών εφαρμοσμένης υφής, παράλληλα με τις σπουδές θεωρητικών κατευθύνσεων, θεωρήθηκε επιβεβλημένη η σύσταση της Σχολής Φυσικών και Μαθηματικών στο νεοσύστατο τότε πανεπιστήμιο των «Νέων Χωρών», όπως αποκαλούνταν τα βορειοελλαδικά εδάφη που είχαν απελευθερωθεί από την οθωμανική κυριαρχία και είχαν περιέλθει στο ελληνι-

Φυσικομαθηματική: Μια σχολή που έγραψε ιστορία...

Το Ορυκτολογικό Μουσείο της Φυσικομαθηματικής Σχολής στα 1937. Συστεγαζόταν τότε με το Εργαστήριο Ορυκτολογίας σε αίθουσα του παλαιού κτιρίου της Φιλοσοφικής (από το λεύκωμα για τα 75 χρόνια του Α.Π.Θ., φωτ. αρχείο Α. Κουκιδόγλου).

βάση μέσα στη δεκαετία του '30 και σε αυτό συνέβαλαν λαμπροί επιστήμονες, που συμπεριέλαβε η σχολή στο διδακτικό της προσωπικό.

Κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής και παρά τα ανυπέρβλητα προβλήματα που αντιμετώπιζε η σχολή, ιδρύθηκαν σε αυτή δύο νέοι κλάδοι: Το Χημικό Τμήμα με κυβερνητική επιταγή του 1942 και το Φυσιογνωστικό ένα χρόνο αργότερα έδωσαν νέα ώθηση στις πειραματικές επιστήμες. Ταυτόχρονα με την κατάργηση των εξετάσεων εισαγωγής διπλασιάστηκε και ο αριθμός των εγγεγραμμένων φοιτητών. Από 204 το ακαδημαϊκό έτος 1940/41 έφθασαν τους 465 το 1941/42.

Η σχολή ολοκληρώθηκε στην πρώτη της αυτή περίοδο στα μέσα της δεκαετίας του '50 με την προσθήκη του Φαρμακευτικού Τμήματος. Στο μεταξύ, παρά την επα-

κό κράτος. Παρόλα αυτά το όραμα της πλήρους συγκρότησης σχολής θετικών επιστημών άργησε να εκπληρωθεί, καθώς δεν είχαν καταφέρει να οργανωθούν και τα λοιπά τμήματα, που προβλεπόταν να συγκροτήσουν τη σχολή. Άλλωστε το 1937 ο γεωπονοδασολογικός χώρος αυτονομήθηκε, προχωρώντας στη σύσταση της Γεωπονοδασολογικής και οι δραστηριότητες της σχολής περιορίστηκαν.

Η οργάνωση και η διεύθυνση

Τα πρώτα χρόνια η Φυσικομαθηματική φιλοξενήθηκε –όπως και όλες οι καινούργιες κατά καιρούς σχολές στα πρώτα τους βήματα– στη Φιλοσοφική Σχολή, στο θεωρούμενο πλέον σήμερα ιστορικό κτίριο, ορισμένες αίθουσες του οποίου προσαρμόστηκαν καταλλήλως για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των νέων τους ενοίκων. Η οργάνωση της σχολής προχώρησε σημαντικά τόσο σε διοικητική όσο και σε επιστημονική

Όσα θυμάμαι από τα εγκαίνια του κτιρίου της Φ.Μ.Σ.

Το κτίριο της Φυσικομαθηματικής Σχολής θεμελιώθηκε το 1939. Οι εργασίες κατασκευής του όμως άρχισαν το 1957 (φωτ. αρχείο Κ. Τριαρίδη).

του **Χάρη Βάρβογλη**
αναπλ. καθηγητή
του Τμήματος Φυσικής Α.Π.Θ.

Όταν εγκαινιάστηκε το κτίριο της Σχολής Θετικών Επιστημών, το Μάιο του 1961, ο πατέρας μου ήταν πρύτανης του Α.Π.Θ. και εγώ μόλις 12 χρονών. Ήμουν ίσως μικρός για να έχω μια ολοκληρωμένη αντίληψη της σπουδαιότητας του γεγονότος. Θυμάμαι όμως πολύ καθαρά ορισμένες λεπτομέρειες της τελετής, καθώς και τη γενική ατμόσφαιρα που επικρατούσε στη δεκαμελή ομάδα των καθηγητών του Οικοδομικού Συμβουλίου, αυτών που ήταν τότε γνωστοί με το παρατσούκλι «οικοδόμοι». Αποτελούσε, άλλωστε, ένα από τα κύρια θέματα συζητήσεων στη μικρή, τότε, κοινωνία των καθηγητών του πανεπιστημίου, στην οποία οι «οικοδόμοι» ήταν και μια παρέα φίλων, πέρα από πανεπιστημιακό όργανο. Το μεγαλεπήβολο σχέδιο μερικών οραματιστών, που προτάθηκε δειλά στις αρχές της δεκαετίας του 1950, είχε αρχίσει να παίρνει σάρκα και οστά μετά την αποπεράτωση του κτιρίου της Γεωπονοδασολογικής Σχολής και την οικοδόμηση των κτιρίων του Χημείου, του Μετεωροσκοπείου και του Αστεροσκοπείου. Θυμάμαι να

Ανέστης Φιλλιππίδης,
κοσμήτορας
της Σχολής Θετικών
Επιστημών Α.Π.Θ.

Το ιστορικό παρελδόν ανοίγει παράθυρο στο μέλλον

Σε δήλωσή του με αφορμή την έκδοση του λευκώματος ο κοσμήτορας της Σχολής Θετικών Επιστημών καθ. Ανέστης Φιλλιππίδης μεταξύ άλλων αναφέρει:

«Το λεύκωμα ζωντάνεψε στη μνήμη μας αναμνήσεις των δικών μας ανθρώπων. Αναμνήσεις που βασίζονται στη λεπτομερή παράθεση ιστορικών συμβάντων, αλλά και αναμνήσεις με έντονα στοιχεία από βιώματα προσωπικού χαρακτήρα. Με την πεποίθηση ότι η αναδίφηση σε ένα πολυδιάστατο παρελθόν εδραιώνει το σωστό προγραμματισμό ενός παραγωγικού μέλλοντος, το λεύκωμα των 75 χρόνων αποτελεί όχι μόνο νοσταλγική ανασκόπηση επιτευγμάτων και δομών, αλλά και μέσο σχεδιασμού νέων δραστηριοτήτων στις απαρχές του νέου αιώνα».

Από το λεύκωμα για τα 75 χρόνια του Α.Π.Θ., φωτ. αρχείο Δ. Αραβαντινού.

ναφορά των εισαγωγικών εξετάσεων, ο αριθμός των φοιτητών συνέχισε να αυξάνεται με ραγδαίους ρυθμούς, φθάνοντας τους 1040 το ακαδ. έτος 1960/61.

Η κτιριακή υποδομή

Ήδη όμως η σχολή είχε αρχίσει να αποκτά τα δικά της κτίρια. Το πρωτοποριακό για την εποχή του τετραώροφο κτίριο του Χημείου θεμελιώθηκε το 1951 και εγκαινιάστηκε το 1957. Το 1956 παραδόθηκε το κυκλικό οικοδόμημα του Μετεωροσκοπείου και το 1961 το αδελφό κτίριο του Αστεροσκοπείου. Την ίδια χρονιά παραδόθηκε και το μεγάλο και επιβλητικό κτίριο της Φυσικομαθηματικής Σχολής. Ο θεμέλιος λίθος του κτιρίου είχε τεθεί από το 1939, αλλά ο πόλεμος διέκοψε τις εργασίες ανέγερσής

εξέδωσε τότε το Πανεπιστήμιο, μου φαίνεται σαν να το ακούω ξανά στα αυτιά μου:

«Αισθάνομαι σαν ιδιαίτερη εύνοια της τύχης ότι σε μένα, καθηγητή της Φυσικομαθηματικής Σχολής, έλαχεν η υψηλή τιμή να παραδώσω σαν πρύτανης του πανεπιστημίου στον προορισμό τους τα ολοκληρωμένα κτίρια της σχολής μου. Κι εύχομαι να με αξιώσει ο Θεός...»

εδώ η φωνή του πατέρα μου έσπασε, και περισσότερο ένιωσα παρά είδα ότι ήταν έτοιμος να δακρύσει. Γρήγορα όμως ανέκτησε την ψυχραιμία του, και συνέχισε:

«...να δω ολοκληρωμένη την πανεπιστημιούπολή μας, την πρώτη ελληνική πανεπιστημιούπολη. Μία χίμαιρα πριν από 10 χρόνια, ένα όνειρο δασκάλων, μία χειροπιαστή πραγματικότητα σήμερα κι ένα ολοκληρωμένο έργο στα λίγα αυτά χρόνια.»

Η ευχή του βγήκε αληθινή. Όταν μετακλήθηκε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, το 1969, η πανεπιστημιούπολη της Θεσσαλονίκης ήταν ήδη μια πραγματικότητα.

λένε ότι ο, εκ των μελών της ομάδας, μακαρίτης καθηγητής Νικόλαος Εμπειρικός ήθελε τόσο πολύ να ελέγχει από πρώτο χέρι την πρόοδο των εργασιών, ώστε περπατούσε στα μαδέρια του ανεγειρόμενου κτιρίου με δεμένα μάτια, επειδή έπασχε από υψοφοβία.

Η ημέρα των εγκαινίων του κτιρίου της Φυσικομαθηματικής Σχολής ήταν ένας ιστορικός σταθμός στην ανοδική πορεία του πανεπιστημίου μας. Οι πρωτεργάτες αυτής της ανάπτυξης το ένωσαν πολύ καθαρά, τόσο, που κατάφεραν να το μεταδώσουν και σε μένα. Από την τελετή των εγκαινίων, που παρακολούθησα από το επάνω διάζωμα του μεγάλου αμφιθεάτρου του κτιρίου, θυμάμαι μόνον αμυδρά τη χορωδία του πανεπιστημίου, που διηύθυνε ο μακαρίτης ο Μάντακας, και την παρουσία του τότε πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Καραμανλή και μερικών υπουργών. Αυτό όμως που μου φανέρωσε το μέγεθος της συγκίνησης εκείνης της στιγμής, ήταν το τέλος της ομιλίας του πρύτανη. Τώρα που το διαβάζω, από το τεύχος που

Ένας επετειακός τόμος, που ζωντανεύει τις μνήμες

Η 75χρονη πορεία της Φυσικομαθηματικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, η οποία πλέον ονομάζεται Σχολή Θετικών Επιστημών, περιγράφεται στις σελίδες λευκώματος, το οποίο παρουσίασε η διοίκηση της σχολής στις 21 Απριλίου.

Με την έκδοση του επετειακού της λευκώματος η Σχολή Θετικών Επιστημών τίμησε τα 75 χρόνια της λειτουργίας της. Το λεύκωμα αυτό, που παρουσιάστηκε από τη διοίκηση της σχολής σε ειδική εορταστική εκδήλωση, ξαναζωντανεύει μνήμες από το παρελθόν και δίνει το στίγμα της μακρόχρονης πορείας της, συνομήλικης σχεδόν με αυτής του πανεπιστημίου. Στις 135 σελίδες του καταγράφεται η ιστορία της σχολής από την ίδρυσή της μέχρι σήμερα, παρουσιάζονται τα χρόνια του μεσοπολέμου, της κατοχής και της μεταπολίτευσης και διανθίζονται με πλούσιο φωτογραφικό υλικό.

Την έκδοση επιμελήθηκαν η επίκ. καθ. Ε. Βαρέλλα και η ερευνήτρια στο Κέντρο Ιστορίας του Δήμου Θεσσαλονίκης κ. Α. Μπουντίδου. Σύμφωνα με την κ. Βαρέλλα, το λεύκωμα θα μοιραστεί στο προσωπικό της σχολής και θα δίνεται στους φοιτητές κατά τη διάρκεια της αποφοίτησής τους, ενώ θα διατίθεται και από το περίπτερο του πανεπιστημίου.

Στην εκδήλωση παρευρέθηκε ο πρόεδρος του Α.Π.Θ. καθ. Ι. Αντωνόπουλος, ο οποίος με αφορμή την εκδήλωση αποκάλυψε ότι το Α.Π.Θ. σκοπεύει να δημιουργήσει μουσείο με την ιστορία του πανεπιστημίου από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα.

του και αυτές μπόρεσαν να ξαναρχίσουν μόνο μετά από πολλά χρόνια, το 1956.

Η επτάχρονη δικτατορία, παρά τα έντονα προβλήματα που δημιούργησε στη σχολή με την απομάκρυνση πολλών καθηγητών, δε στάθηκε ικανή να εμποδίσει την πορεία της σχολής. Η Φυσικομαθηματική από το στάδιο της ενηλικίωσης πέρασε σε αυτό της ωριμότητας, προσφέροντας καλύτερα οργανωμένο εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο. Το 1973 επήλθαν και οι τελευταίες διαρθρωτικές αλλαγές στη σχολή με τη διάσπαση του Φυσιογνωστικού σε δύο ξεχωριστά τμήματα, της Βιολογίας και της Γεωλογίας.

Στη μεταπολιτευτική περίοδο ξεκίνησε και η ανέγερση του οκταώροφου νέου κτιρίου του Χημείου, που παραδόθηκε το 1980. Στο μεγάλο πλέον συγκρότημα της Φυσικομαθηματικής Σχολής προστέθηκαν αργότερα και σταδιακά και νέες εγκαταστάσεις που γιγάντωσαν τη σχολή και της επέτρεψαν να ανταποκριθεί στο διαρκώς αυξανόμενο αριθμό των φοιτητών, οι οποίοι πλέον κατά το ακαδημαϊκό έτος 1979/80 είχαν φθάσει τους 7655.

Η νέα Σχολή Θετικών Επιστημών

Η νέα περίοδος της σχολής θα ξεκινήσει το 1982 με την ισχύ του νέου νόμου 1268 για τη δομή και λειτουργία των Α.Ε.Ι. Με το νόμο αυτό το Φαρμακευτικό Τμήμα αποσπάστηκε και οργανώθηκε μαζί με την Οδοντιατρική και την Ιατρική στη νέα Σχολή Υγείας, ενώ η Φυσικομαθηματική μετεξελίχθηκε σε Σχολή Θετικών Επιστημών. Σε αυτήν προστέθηκε αργότερα και το Τμήμα Πληροφορικής και η σχολή απέκτησε πλέον τη σημερινή της μορφή.

Η Φυσικομαθηματική Σχολή όλα αυτά τα χρόνια λάμπρυνε το πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης όχι μόνο προσφέροντας γνώσεις στους τομείς της έρευνας και της επιστήμης, αλλά αναδεικνύοντας και λαμπρά ονόματα καθηγητών της, που ακόμη και σήμερα με δέος ψιθυρίζονται από τους παλαιούς φοιτητές τους. Στη νέα της περίοδο, ως Σχολή Θετικών Επιστημών, τίμησε την ιστορία και τη βαρύτητα του ονόματός της, προωθώντας την επιστήμη στους τομείς των επιστημονικών της ενδιαφερόντων και παρακολουθώντας από κοντά τους ταχύτατους ρυθμούς των τεχνολογικών εξελίξεων της σύγχρονης εποχής μας.

Μια σύντομη ιστορική αναφορά στα πρώτα χρόνια της Σχολής Θετικών Επιστημών με αφορμή τη συμπλήρωση 75 χρόνων από την ίδρυσή της και την έκδοση του επετειακού της λευκώματος.

Η συντακτική επιτροπή προβληματίστηκε για το αν θα έπρεπε να έχει ως αφιέρωμα του παρόντος τεύχους τους επί θύραις Ολυμπιακούς Αγώνες. Ο προβληματισμός δεν προερχόταν μόνο από τα οικονομικά μεγέθη και τις επιπτώσεις τους, ούτε μόνο από τις πολιτικές προεκτάσεις των θεμάτων ασφάλειας, αλλά κυρίως από την αλλοτρίωση της ιδέας των «αγώνων». Πρέπει όμως η αλλοτρίωση της ιδέας σε πρακτικό επίπεδο να προκαλεί αποστροφή ή απaréσκεια προς το θεσμό;

Η λέξη «αγών», ετυμολογείται από το «άγω», που αρχικά σημαίνει συνάθροιση, συνέλευση πλήθους σε έναν τόπο. Αυτό που αργότερα χαρακτηρίστηκε και ως «αγορά». Το κοινωνικό στοιχείο και η εξ αυτού αντίληψη των αθλητικών «αγώνων» είναι σαφές, όπως σαφές είναι και το ιερό στοιχείο, ιδιαίτερα των Ολυμπιακών Αγώνων. Με την αντίληψη αυτή θεσμοθετήθηκαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες το 776 π.Χ., και έτσι οργανώνονταν στη συνέχεια. Μετά τους

πρώτους αιώνες λειτουργίας τους, και ίσως από το 388 π.Χ., κατά την 98η Ολυμπιάδα, αρχίζει να γίνεται εμφανής μια βαθμιαία αλλοτρίωση του πνεύματός τους, και αρχίζουν να καταγράφονται κάποια φαινόμενα υπεργύμνασης, αλαζονείας, χρηματισμού, απαιδευσίας, και ενίοτε έντονης χρησιμοθηρίας.

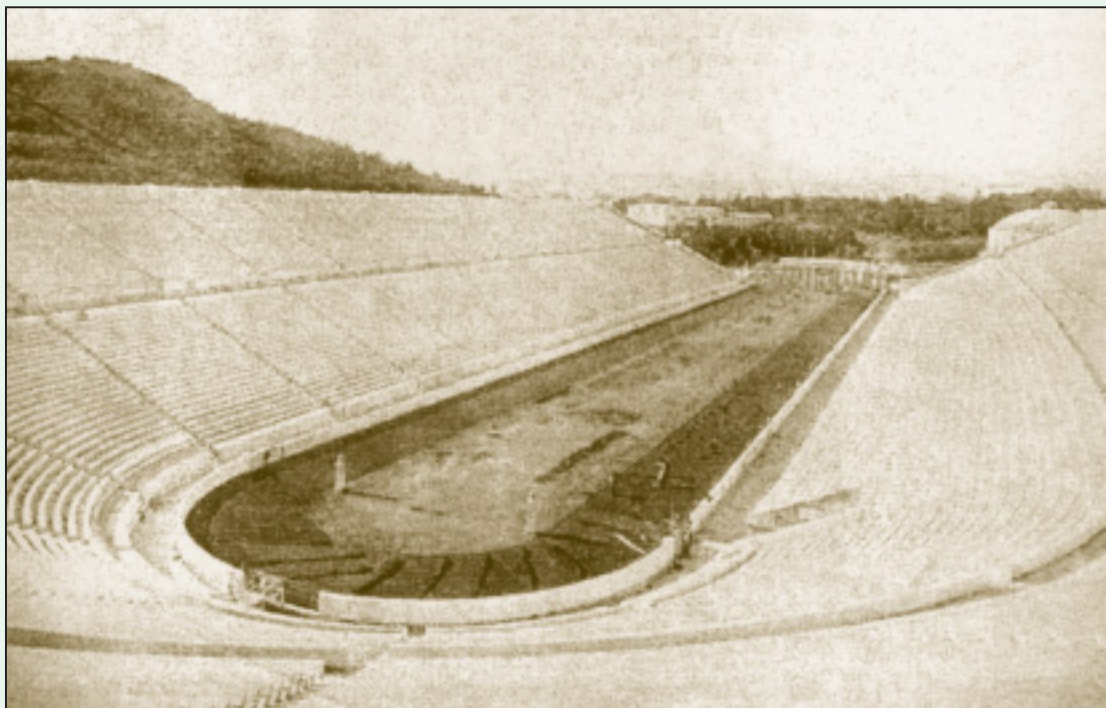
Έτσι επιβάλλονται πρόστιμα σε παραβάτες αθλητές,

κυρίως αυτούς που χρημάτιζαν άλλους για να χριστούν νικητές, (π.χ. Εύπωλος ο Θεσσαλός). Από τα πρόστιμα κατασκευάζονται χάλκινα αγάλματα, οι περίφημες Ζάνες. Η παράθεση των στοιχείων αυτών έγινε για να καταδείξει ότι η αλλοτρίωση των «αγώνων» δεν αποτελεί ίδιον της σύγχρονης παγκόσμιας κοινωνίας, με όλα τα παρεπόμενά της. Είναι εγγενές γνώρισμα των λειτουργιών του ανθρώπου, με μόνη σύγχρονη προσθήκη τη φαρμακοδιέγερση και την επί θύραις βιοδιέγερση (γονιδιακές παρεμβάσεις), που αφορά καθαρά στο τεχνικό επίπεδο και στις σύγχρονες δυνατότητες.

Αποτελούν όμως αυτά κριτήρια απόρριψης της «ιδέας» των «αγώνων» ή συνιστούν ανάγκη εγρήγορσης και προσπάθεια «απαλλοτρίωσης» των αλλοτριωμένων και στρεβλών αντιλήψεων και πρακτικών; Οι τελευταίοι που θα έπρεπε να απαξιώνουν τους Ολυμπιακούς Αγώνες, ως μέσο άμβλυνσης των υφισταμένων παραδράσεων, είναι οι Έλληνες. Αντίληψή μας μπορεί να είναι το κοινωνικό και «ιερό» στοιχείο του θεσμού, και πρακτική μας η συνεχιζόμενη προσπάθεια απαλλαγής των αγώνων από τέτοια βάρη, στο ανθρώπινο μέτρο. Δε χρειάζεται ωραιοποίηση της παράδοσής μας. Εκείνο που θα ήταν χρήσιμο, είναι η διάχυση της «παιδείας» στις «παιδείες» των αγώνων, και η επιμονή στην «αγω-νικότητά» τους. Η περιστασιακή αλλοτρίωση της λειτουργίας τους δεν δικαιολογεί την απαξίωσή τους. Χαιρετίζουμε, λοιπόν, τους Ολυμπιακούς Αγώνες στον τόπο τους, που θα «άγουν» την παγκόσμια κοινότητα, έστω και με τις παραπάνω παραδοχές.

Το
Παναθηναϊκό
στάδιο:
Με γενναία
προσφορά
του Γεωργίου
Αβέρωφ από
αρχαιολογικός
χώρος
μετατράπηκε
σε
Καλλιμάρμαρο,
όπως είναι
σήμερα
(από: περιοδικό
ΝΙΚΗ 1,
1922, σελ.9).

Η αμφίσημη πορεία των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων

του **Σωτήρη Γιάτση**
επίκουρου καθηγητή
του Τ.Ε.Φ.Α.Α. Α.Π.Θ.

*Η ολυμπιακή ιδεολογία
λειτούργησε άλλοτε υπέρ
του αθλητισμού, της φυσικής
αγωγής, της παγκόσμιας
επικοινωνίας των λαών και
του πολιτισμού και άλλοτε για
την εξυπηρέτηση πολιτικών
σκοπιμοτήτων, οικονομικών
συμφερόντων και επίδειξη
ευμάρειας των ισχυρών της γης.*

Τη θεσμική ευθύνη της διεξαγωγής των σύγχρονων Ολυμπιακών αγώνων την έχει η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή (Δ.Ο.Ε.) που αποτελεί ανεξάρτητο διεθνή οργανισμό. Η Δ.Ο.Ε. διοικείται και λειτουργεί σύμφωνα με τον Ολυμπιακό Καταστατικό Χάρτη. Το οικονομικό βάρος των αγώνων το έχει η διοργανώτρια πόλη και κατ' επέκταση η χώρα στην οποία διοργανώνονται οι αγώνες.

Εμπνευστής της αναβίωσης του θεσμού υπήρξε ο Pierre de Coubertin, Γάλλος βαρόνος, παιδαγωγός με διπλωματικές και οργανωτικές ικανότητες, λάτρης του αρχαιοελληνικού αθλητισμού και γνώστης της διεθνούς ζωής της εποχής του. Ο Coubertin, λοιπόν, συνέλαβε την ιδέα της επανασύστασης ή αναβίωσης της αρχαίας ολυμπιακής αίγλης και προσπάθησε να συνδέσει, μάλλον συμβολικά, τον αρχαίο θεσμό με τα σύγχρονα δεδομένα. Οι συνθήκες στα τέλη του 19ου αιώνα ήταν ευνοϊκές για ένα τέτοιο εγχείρημα, αφού, η διεθνής ζωή επέτρεπε την άνθιση παρόμοιων εμπορικών και πολιτισμικών γεγονότων (εκθέσεις και φεστιβάλ).

Οι πρώτοι αγώνες στην Αθήνα

Ο Coubertin ήταν βαθιά επηρεασμένος από το βρετανικό αθλητικό ερασιτεχνικό σύστημα, θεσμός που χρησιμοποιήθηκε ως εργαλείο της αποικιοκρατικής-ιμπεριαλιστικής βρετανικής πολιτικής. Πίστευε, λοιπόν, ότι το νέο ολυμπιακό πνεύμα θα βοηθούσε την πατρίδα του Γαλλία τόσο εσωτερικά (εκπαίδευση) όσο και εξωτερικά (πατρίδα του νέου ολυμπισμού). Ουσιαστικά σκόπευε στην ενίσχυση του γαλλικού ρεβανσισμού έναντι της Γερμανίας.

Τον Ιούνιο του 1894 ο Coubertin οργάνωσε στη Σορβόνη το 1ο διεθνές ολυμπιακό συνέδριο. Εκεί αποφασίσθηκε οι Α΄ Ολυμπιακοί Αγώνες να τελεσθούν στην Αθήνα μετά από πρόταση του Δημητρίου Βικέλα (εκπροσωπούσε τον Πανελλήνιο Γ.Σ.) που ήταν και ο πρώτος πρόεδρος της Δ.Ο.Ε. Οι επόμενοι αγώνες έγιναν στις εξής πόλεις:

- 1900 και 1924 στο Παρίσι,
- 1904 στον Άγ. Λουδοβίκο (1932 και 1984 στο Λος Άντζελες, 1996 στην Ατλάντα),
- 1908 και 1948 στο Λονδίνο,
- 1912 στη Στοκχόλμη,
- 1920 στην Αμβέρσα,
- 1928 στο Άμστερνταμ,
- 1936 στο Βερολίνο (1972 στο Μόναχο),
- 1952 στο Ελσίνκι,
- 1956 στη Μελβούρνη (2000 στο Σίδνεϊ),
- 1960 στη Ρώμη,
- 1964 στο Τόκιο,
- 1968 στην Πόλη του Μεξικού,
- 1976 στο Μόντρεαλ,
- 1980 στη Μόσχα,
- 1988 στη Σεούλ,
- 1992 στη Βαρκελώνη.

Οι Ολυμπιακοί αγώνες δεν τελέστηκαν (ακυρώθηκαν) τα έτη 1916, 1940, 1944 λόγω των παγκοσμίων πολέμων.

Οι αγώνες για το ολυμπιακό έτος 2004, θα γίνουν ως γνωστό στην Αθήνα, ενώ το 2008 στο Πεκίνο.

Στην υπηρεσία του αθλητισμού

Η ολυμπιακή ιδεολογία –προσαρμοσμένη μάλλον στη δυτική φιλοσοφία– ακολούθησε μέχρι σήμερα μια μάλλον αμφίσημη (θετική και αρνητική) πορεία.

Θα αρχίσουμε με την πρώτη.

Ο αθλητισμός ως σπορ, φυσική αγωγή και γενικά ως άθληση για όλους, αποτελεί μια πολυσήμαντη βιωματική σύγχρονη κατάκτηση όλων των λαών της γης. Ο αθλητισμός, μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο καλύπτει σημαντικούς τομείς όπως: η παγκόσμια επικοινωνία (κυρίως ως θέαμα), η εκπαίδευση (φυσική αγωγή), η υγεία (σε πολλούς τομείς της), ο πολιτισμός (σε όλες τις τέχνες), η οικονομία (υλικά κ.τ.λ.) και άλλοι τομείς. Ο σύγχρονος κόσμος αρχίζει να συνειδητοποιεί αυτό που γνώριζαν καλά οι αρχαίοι Έλληνες, ότι δηλαδή, η γυμναστική (σπορ) αποτελεί μέρος της γενικότερης παιδείας κάθε εθνότητας και πολιτικού συστήματος.

Η εκμετάλλευση της ιδέας για πολιτικές σκοπιμότητες

Η δεύτερη χρήση της ολυμπιακής ιδεολογίας υπήρξε αρνητική. Μεγάλα πλανητικά ιδεολογικά σχήματα και μορφώματα κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα, όπως ήταν ο φασισμός και ο ναζισμός, χρησιμοποίησαν τα σπορ και τους Ολυμπιακούς Αγώνες για να εξυπηρετήσουν τους σκοπούς τους. Το παράδειγμα της Ολυμπιάδας του Βερολίνου το 1936 είναι χαρακτηριστικό. Η ανθρωπότητα δεν μπόρεσε να αντιληφθεί ότι οι αγώνες εκείνοι δεν έπρεπε να γίνουν ποτέ. Το ψυχολογικό κέρδος της ναζιστικής Γερμανίας ήταν τεράστιο. Ο Χίτλερ κέρδισε χρόνο, διακηρύττοντας ότι οι προθέσεις του ήταν «ειρηνικές», όπως στους αγώνες.

Κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου (1945-1989) οι Ολυμπιάδες λειτούργησαν υπέρ του εξισορροπητικού ανταγωνισμού (θετικός κάποιες φορές) των δυο πρωταγωνιστών του διπολισμού. Όμως, το ολυμπιακό επιμύθιο «*citius altius fortius*» («γρηγορότερα, ψηλότερα, δυνατότερα») με την αόριστη και αντιφατική του σημασία και ερμηνεία, λειτούργησε προς έναν υπερβολικό πολιτικό ανταγωνισμό. Τόσο η Δύση, όσο και η Ανατολή διέθεσαν τεράστια κονδύλια για την ολυμπιακή προβολή τους.

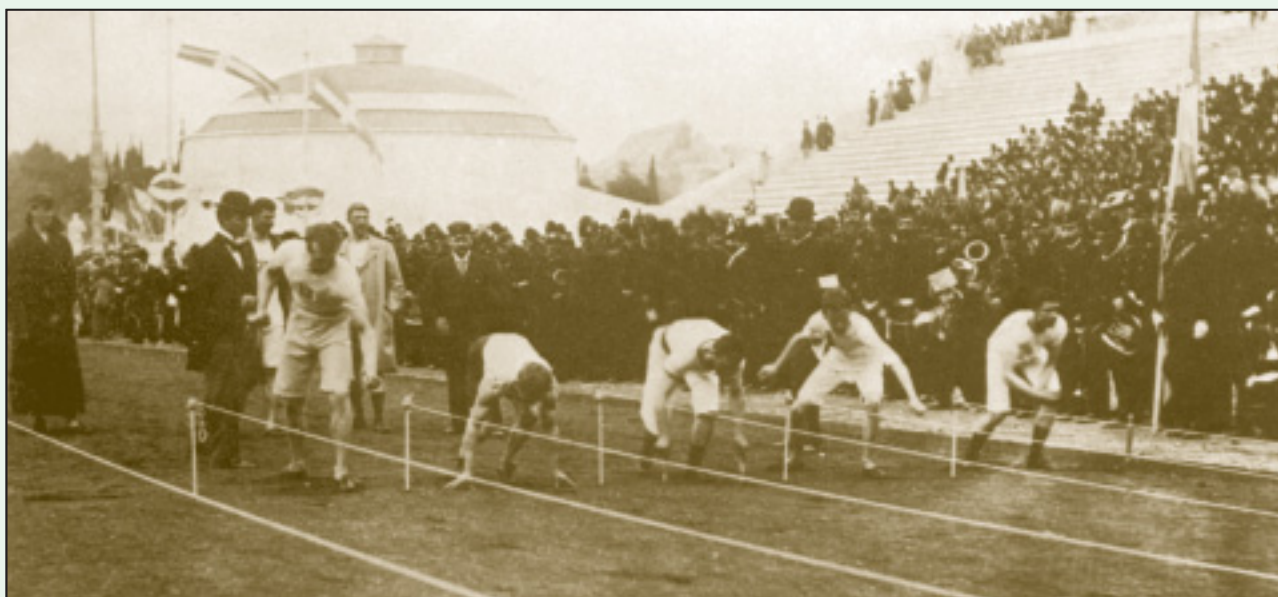
Κράτη, όπως η Ανατολική Γερμανία και οι Η.Π.Α., έφθασαν σε σημείο να υποβαθμίσουν το παιδαγωγικό μέρος των σπορ σε βάρος των ιδίων των κοινωνιών τους.

Δημήτριος Βικέλας, λόγιος: Ήταν εκείνος που πρότεινε στο συνέδριο της Σορβόνης το 1894 οι Α΄ Ολυμπιακοί Αγώνες να γίνουν στην Ελλάδα. Ο Βικέλας είχε σε όλη του τη ζωή ένα στόχο: Να «προσαρμόσει την Ελλάδα στην Ευρώπη» (από: Άπαντα Δημητρίου Βικέλα, έκδοση ΣΔΩΒ, επιμέλεια Α. Αγγέλου, Αθήνα 1997).

Κωστής Τσικλητήρας: Ολυμπιονίκης στο άλμα χωρίς φόρα στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Στοκχόλμης το 1912. Πέθανε κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων από μηνιγγίτιδα. Λίγοι άνθρωποι στην Ελλάδα έχουν τιμηθεί τόσο αυθόρμητα, όσο ο νεκρός Τσικλητήρας (από: Αθ. Ταρασουλάς, Ελληνική συμμετοχή στις σύγχρονες Ολυμπιάδες, Αθήνα 1990, σελ. 82).

Στιγμιότυπο από τους πρώτους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Αθήνα το 1896. Αγώνας δρόμου 100 μέτρων (από: W. Girardi, *Olympic games, London 1972*, σελ. 21).

Ακόμη και η Ελλάδα δεν ξέφυγε από τον παραπάνω κανόνα. Από το 1949 επένδυσε περισσότερο στον πρωταθλητισμό, παρά στη γενική άθληση και στη φυσική αγωγή. Το αποκορύφωμα της ιδεολογικής χρήσης του αθλητισμού φάνηκε στις Ολυμπιάδες των ετών 1980 και 1984. Οι Η.Π.Α. και οι σύμμαχοί της, εκτός της Βρετανίας και της Ελλάδας, δεν πήγαν στους Ολυμπιακούς της Μόσχας. Ανταποδίδοντας την επιζήμια για τη Μόσχα απαξίωση, οι χώρες της Ε.Σ.Σ.Δ. δεν πήγαν στο Λος Άντζελες, εκτός της Ρουμανίας.

Η πολιτική εκμετάλλευση των σπορ και των Ολυμπιακών αγώνων συνεχίζεται και μετά το 1989, εποχή της παγκοσμιοποίησης. Η πλανητική πολιτική των ολίγων πλούσιων χωρών και ιδιαίτερα των Η.Π.Α. όλο και περισσότερο συνδέεται με τα τεράστια οικονομικά συμφέροντα των μεγάλων εταιρειών, την αθλητική οικονομία, τό αθλητικό θέαμα και την προετοιμασία των Ολυμπιάδων. Τα παραδείγματα της Σεούλ, της Βαρκελώνης και της Ελλάδας είναι χαρακτηριστικά. Η οργάνωση των αγώνων στις παραπάνω πόλεις συνδυάστηκε με θέματα εξωτερικής πολιτικής.

Η Ελλάδα, που μας ενδιαφέρει άμεσα, προκειμένου να οργανώσει μια άρτια Ολυμπιάδα, εφάρμοσε για επτά χρόνια μια φανερό κεντρομόλο υπέρ της Αθήνας πολιτική με αποτέλεσμα να στερηθεί η περιφέρεια τη δέουσα βελτίωση.

Εμπορευματοποίηση

Με τα όσα σημειώθηκαν συνοπτικά παραπάνω, φάνηκε ότι οι Ολυμπιάδες τείνουν να καταστούν μέρος μιας ηγεμονικής πολιτικής. Η πολιτική χρησιμοποίηση και η εμπορευματοποίηση του αθλητισμού αντιστρέφει την περί αθλητικής ηγεμονίας φιλοσοφία του Γκράμσι, ότι η ηγεμονική πλευρά των σπορ βρίσκεται στην καθολική τους χρήση (άθληση για όλους) και όχι στη συμμετοχή των ολίγων. Στις μέρες μας, ο Έκο επανέλαβε διαφορετικά την ουτοπική ελπίδα του συμπατριώτη του. Είπε ότι «θα πάω στο γήπεδο μόνον τότε, όταν οι ευρισκόμενοι στις κερκίδες θα αρχίσουν να αθλούνται».

Και όμως κάποιες χώρες, όπως για παράδειγμα η Φινλανδία, η Νορβηγία και γενικά οι χώρες της Σκανδιναβικής χερσονήσου, επένδυσαν στα σπορ με τέτοιο τρόπο, που πλησίασαν το αριστοτελικό αθλητικό έθος (βίωμα ζωής). Αυτό δεν είναι καθόλου ουτοπικό, αφού ακόμη και ο καθημερινός περίπατος ή η ελάχιστη γυμναστική στο σπίτι –γιατί όχι λίγη σουηδική– ωφελούν ψυχοσωματικά τον άνθρωπο.

Για τα παραπάνω, ενδιαφέρουσα είναι η διαχρονική άποψη και θέση της ίδιας της Δ.Ο.Ε. Για δεκαετίες ολόκληρες, η άρχουσα ολυμπιακή αρχή έμενε σταθερή στη έμμονη ιδέα του Coubertin, ότι οι Ολυμπιάδες είναι ένας απολίτικος θεσμός. Ο ουτοπικός ευπατρίδης ποτέ δεν έλαβε υπόψη του, ότι η πολιτική ουδετερότητα των αρ-

Οι Ολυμπιάδες τείνουν να καταστούν μέρος της ηγεμονικής πολιτικής των πλούσιων χωρών και ιδιαίτερα των Η.Π.Α. Η πολιτική χρησιμοποίηση και η εμπορευματοποίηση του αθλητισμού αντιστρέφει την περί αθλητικής ηγεμονίας φιλοσοφία του Γκράμσι, ότι η ηγεμονική πλευρά των σπορ βρίσκεται στην καθολική τους χρήση και όχι στη συμμετοχή των ολίγων.

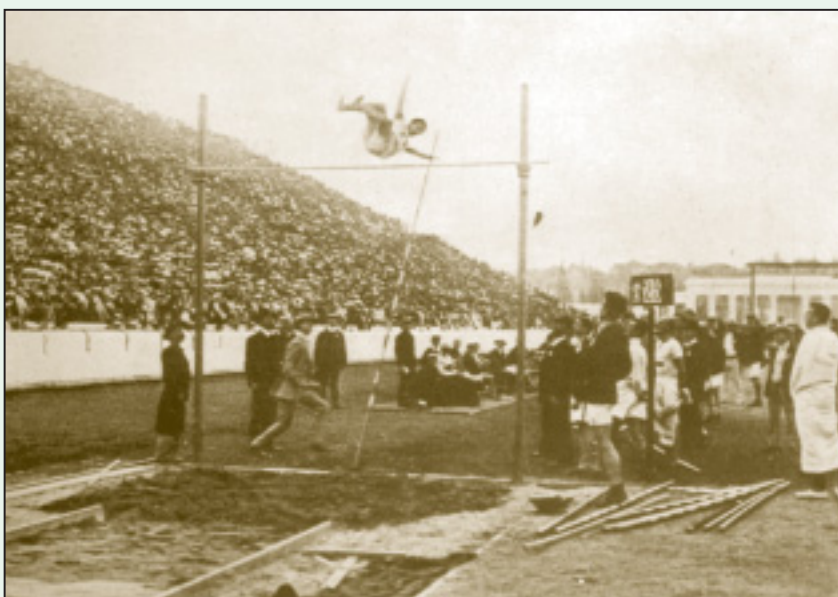
χαίων Ηλείων κλονίσθηκε ανεπανόρθωτα, όταν οι ελληνικές πόλεις κατακτήθηκαν από τους Ρωμαίους ή όταν επικράτησε μια νέα θρησκεία με διαφορετική για τον αθλητισμό και τον άνθρωπο φιλοσοφία. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ακολούθησαν και ακολουθούν τα γεγονότα της εποχής τους.

Μονοπώλιο των ισχυρών

Οι Ολυμπιάδες αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα. Ένα από αυτά είναι ο γιγαντισμός τους. Δύσκολα στο μέλλον χώρες σαν την Ελλάδα (25η αναπτυξιακά στον κόσμο) θα δεχθούν να διοργανώσουν τους αγώνες. Έτσι ο θεσμός θα γίνει μονοπώλιο των G7 ή G12 της υπηλίου. Μέσα στο πλαίσιο αυτό η προοπτική της μόνιμης τέλεσης των αγώνων σε ένα ουδέτερο πολιτικό χώρο δεν είναι ξένη για τη συνέχεια του θεσμού.

Τεράστιο είναι το πρόβλημα του ντόπιγκ. Οι κανόνες της ίσης ευκαιρίας και ισοτιμίας καταστρατηγούνται. Το ντόπιγκ είναι για τον αθλητισμό ό,τι η χρήση των ναρκωτικών στις κοινωνίες. Η υγεία των χρηστών και στις δυο περιπτώσεις κινδυνεύει θανάσιμα.

Θα ήταν παράλειψη να μη σημειώσουμε το πλέον ελπιδοφόρο μήνυμα του αθλητισμού. Είναι το βαθύ ειρηνικό πνεύμα του, που απορρέει από την οικουμενική του υπόσταση. Για τους αγώνες της Αθήνας έχουν δηλώσει να λάβουν μέρος 201 χώρες. Είναι αυτονόητο ότι οι παραπάνω χώρες εκπροσωπούν όλες τις θρησκείες, τις εθνότητες και τις φυλές της γης. Το ειρηνικό όμως πνεύμα του αθλητισμού, ως πλατωνική αρετή, γίνεται κατανοητό μόνον όταν γίνεται με σοφία και μέτρο. Διαφορετικά γίνεται πανουργία. Η ελπίδα ότι όλα θα πάνε καλά στην Αθήνα κλονίζεται από τα τεράστια και πρωτόγνωρα μέτρα ασφάλειας. Αυτό το στοιχείο που αποτελεί και τον αδύναμο κρίκο των αγώνων κανείς δεν τον πρόβλεψε πριν. Ο λόγος είναι απλός. Το 1997 η διεθνής σκηνή ήταν διαφορετική από τη σημερινή. Και οι αγώνες βρίσκονται πάντοτε μέσα σε αυτήν πρωταγωνιστικά.

Στιγμιότυπο από τους πρώτους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Αθήνα το 1896. Άλμα επί κοντώ (από: W. Girardi, *Olympic games*, London 1972, σελ. 21).

Τζέσε Όουενς. Ο αθλητής που με τις νίκες του στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Βερολίνου το 1936 ανάγκασε το Χίτλερ να αποχωρήσει από τους αγώνες. Η περίπτωση του Όουενς προξένησε σκεπτικισμό γύρω από τις πραγματικές προθέσεις του Ναζισμού. Οι αγώνες του Βερολίνου το 1936 ήταν «στάχτη» στα μάτια της ανθρωπότητας (από: W. Girardi, *Olympic games*, London 1972, σελ. 34).

Οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες, παρά το νεαρό της ηλικίας τους δημιούργησαν πολλά προβλήματα, από τα οποία και υποφέρουν: ανάμειξη της πολιτικής στους αγώνες, εθνικισμός, γιγαντισμός, εμπορευματοποίηση, υπερβολικό κόστος. Σήμερα οι πόλεμοι σταματούν τους Ολυμπιακούς Αγώνες, ενώ στην αρχαία Ελλάδα συνέβαινε το αντίθετο, οι Ολυμπιακοί Αγώνες σταματούσαν τους πολέμους. Σήμερα στους Ολυμπιακούς Αγώνες η υπερβολή κυριαρχεί σε όλες αυτές τις μορφές, ενώ το μέτρο έπαθε έκλειψη ολική. Αν οι Ολυμπιακοί Αγώνες δεν απαλλαγούν από τα παραπάνω δεινά, θα πεθάνουν πρόωρα.

Η μετάλλαξη του ολυμπισμού οδηγεί στο θάνατό του

Από τους Πανελλήνιους Αγώνες, οι σπουδαιότεροι ήταν οι Ολυμπιακοί, που τελούσαν στην Αρχαία Ολυμπία, προς τιμήν του Δία, κάθε τέσσερα χρόνια, κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Η Ολυμπιακή γιορτή (αγώνες, θυσίες, ευχαριστίες, όρκος αθλητών κ.τ.λ.) κρατούσε πέντε ημέρες. Ενώ στην Ολυμπία το μοναδικό έπαθλο ήταν ένα στεφάνι αγριελιάς, εντούτοις, όταν οι νικητές επέστρεφαν στην ιδιαίτερη πατρίδα τους, απολάμβαναν και υλικών αμοιβών. Ποιητές και καλλιτέχνες αποθανάτιζαν τα κατορθώματα των νικητών με απαράμιλλες ωδές και έργα τέχνης. Όταν οι Ολυμπιονίκες επέστρεφαν στην πόλη τους, συνήθως επάνω σε ένα άρμα τεσσάρων αλόγων, τότε οι συμπατριώτες τους γκρέμιζαν ένα μέρος από τα τείχη της πόλης, για να περάσουν, λέγοντας ότι: «όταν έχουμε τέτοια δυνατά παλικάρια, δε χρειαζόμαστε τα τείχη για προστασία».

Λίγο καιρό πριν αρχίσουν οι Ολυμπιακοί, τρεις σπονδοφόροι οι οποίοι φορούσαν στεφάνια ελιάς, έφευγαν από την Ήλιδα για να αναγγείλουν την ιερή **εκεχειρία**, κατά τη διάρκεια της οποίας έπαυαν οι εχθροπραξίες. Έτσι όλοι οι θεατές και οι αθλητές

του **Ιωάννη Μουρατίδη**

καθηγητή Ιστορίας-Φιλοσοφίας
της Φυσικής Αγωγής
του Τ.Ε.Φ.Α.Α. Α.Π.Θ.

μπορούσαν να πάνε ανενόχλητοι στην Ολυμπία και να επιστρέψουν, μετά το τέλος των αγώνων, ασφαλείς στις πόλεις τους. Παράβαση της εκεχειρίας θεωρούνταν ασέβεια προς τον ίδιο το θεό, προς τιμήν του οποίου τελούνταν η μεγάλη γιορτή. Εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις, οι αρχαίοι Έλληνες τηρούσαν την εκεχειρία με τον πρόποντα σεβασμό, πρώτο διότι ήταν ιερή και δεύτερο διότι απέδιδαν πολύ μεγάλη σπουδαιότητα στις αθλητικές τους γιορτές.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες συγκέντρωναν πολλούς, όχι μόνο αθλητές αλλά και θεατές από όλα τα μέρη του ελληνικού κόσμου. Ήταν μια καλή ευκαιρία για τους φιλόδοξους πολιτικούς και βασιλείς να κάνουν την παρουσία τους ιδιαίτερα αισθητή. Είναι αλήθεια ότι πολλοί από αυτούς πήραν μέρος στα διάφορα αγωνίσματα και ανακηρύχθηκαν νικητές. Ο Κίμων και ο αδελφός του Μιλτιάδης νίκησαν στις αρματοδρομίες της Ολυμπίας. Ο φιλόδοξος Αλκιβιάδης νίκησε στο ίδιο αγώνισμα. Ο Δημάρατος, βασιλιάς της Σπάρτης, ήταν Ολυμπιονίκης. Ο Αρχέλαος, βασιλιάς της Μακεδονίας, νίκησε στην Ολυμπία. Ο Φίλιππος Β΄, πατέρας του Μεγάλου Αλεξάνδρου, νίκησε τρεις φορές στα ιπποδρομικά αγωνίσματα της Ολυμπίας.

Φιλοσοφία της παιδείας του ανθρώπου

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες, εκτός της προαγωγής της ευγενούς άμιλλας και της επίδειξης των σωματικών αρετών και δεξιοτήτων των νέων, είχαν τη δυνατότητα να φέρουν μαζί τις εμπόλεμες ελληνικές πόλεις και να τις υπενθυμίσουν την κοινή τους καταγωγή, τα κοινά τους ενδιαφέροντα και τις κοινές τους επιδιώξεις. Είναι γεγονός ότι η Ολυμπία κατείχε σπουδαία θέση στη συνείδηση των Ελλήνων σαν κέντρο με εθνικό και πανελλήνιο χαρακτήρα. Αυτό που έκανε την Ολυμπία αθάνατη ήταν ότι στο ιερό εκείνο μέρος αντιμαχόμενοι Έλληνες, οι οποίοι έβλεπαν ο ένας τον άλλον μόνο στα πεδία των μαχών, συναντιόταν σε φιλικούς αγώνες. Έτσι, οι διάφορες ελληνικές πόλεις πίστευαν ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες μπορούσαν να παίξουν, έστω και προσωρινά, σπουδαίο ρόλο στη διατήρηση καλών σχέσεων μεταξύ τους. Οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν έντονα ότι το θέμα της Ολυμπίας ήταν η αγάπη για τον άνθρωπο. Η φιλοσοφία της Ολυμπίας ήταν η φιλοσοφία της παιδείας του ανθρώπου. Η ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων ήταν η προσπάθεια και η αγωνία του ανθρώπου για ευγενική άμιλλα, δικαιοσύνη και αδελφосύνη.

Αν και οι Ολυμπιακοί Αγώνες ήταν συνδεδεμένοι με θρησκευτικές γιορτές, εντούτοις δεν είχαν τελετουργικό χαρακτήρα. Ήταν τελείως κοσμικοί, χωρίς βέβαια να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι ήταν κάτω από την προστασία των θεών κερδίζοντας έτσι το σεβασμό όλων των Ελλήνων. Οι αγώνες αυτοί κράτησαν 1.500 περίπου χρόνια. Δεν πέθαναν βέβαια λόγω μεγάλης ηλικίας. Στη σύνδεσή τους με τη θρησκεία όφειλαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες την αγνότητά τους, τη μακροζωία τους αλλά και το τέλος τους. Ο Χριστιανισμός, όταν έγινε η επίσημη θρησκεία του Βυζαντινού Κράτους, τους είδε σαν απομεινάρια της ειδωλολατρίας και αξίωσε να φύγουν. Η καινούρια θρησκεία επέμενε στην αξίωσή της αυτή και οι αγώνες πέθαναν μαζί με

τους Ολύμπιους θεούς. Ο Χριστιανισμός είχε σοβαρό λόγο να ζητά την κατάργησή τους, διότι οι Αγώνες δεν είχαν απλά μια σχέση με την παλιά θρησκεία, αλλά ήταν η πιο λαμπρή της παράδοση.

Η ανασύσταση

Πολλούς αιώνες αργότερα ο χριστιανικός κόσμος θα ανασυστήσει τους Ολυμπιακούς για να βοηθήσει, και μέσω των αγώνων αυτών, την υπόθεση της παγκόσμιας ειρήνης και αδελφότητας. Ο σκοπός των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων δεν είναι μόνο η ευγενική άμιλλα, αλλά και η συμφιλίωση μεταξύ των λαών της γης. Οι πρώτοι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες έλαβαν χώρα το 1896 στην Αθήνα. Υποστηρίζεται ότι ήταν οι πιο αγνοί Ολυμπιακοί Αγώνες της σύγχρονης εποχής.

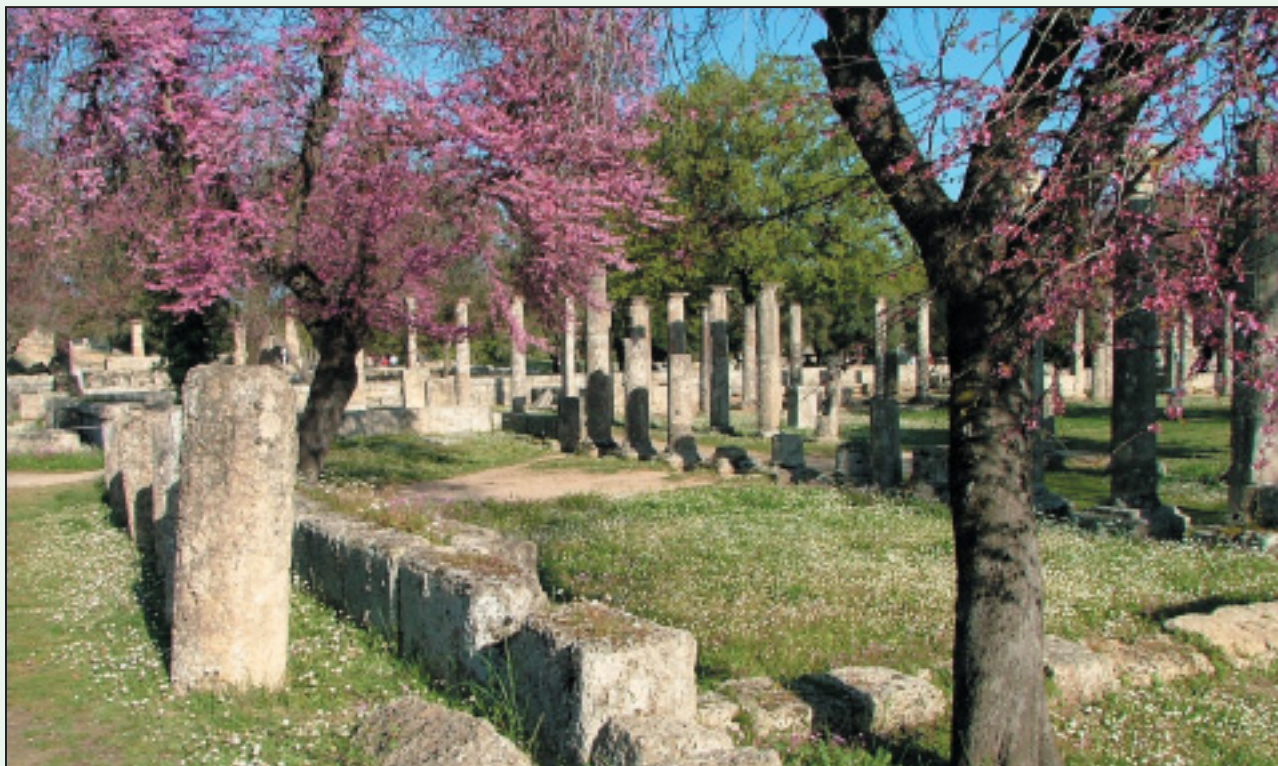
Κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων, όλες οι σημαίες των χωρών που παίρνουν μέρος, κυματίζουν στο στάδιο ή μία δίπλα στην άλλη. Στο τέλος των Αγώνων όλοι μαζί οι αθλητές, σαν μία ομάδα και όχι κατά χώρα, μπαίνουν στο στάδιο, δείχνοντας, με αυτόν τον τρόπο, ότι όλοι είναι αδελφία κάτω από την ολυμπιακή σημαία. Πολιτικές, κοινωνικές, θρησκευτικές και άλλες διακρίσεις δεν έχουν θέση στους αγώνες αυτούς. Προέχει η αγάπη και ο σεβασμός για τον αντίπαλο ανεξάρτητα από το χρώμα, τη θρησκεία ή τη φυλή.

Τα δεινά των σύγχρονων αγώνων

Οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες, παρά το νεαρό της ηλικίας τους, δημιουργήσαν πολλά προβλήματα, από τα οποία και υποφέρουν: ανάμειξη της πολιτικής στους αγώνες, εθνικισμός, γιγαντισμός, εμπορευματοποίηση, υπερβολικό κόστος, κ.τ.λ. Δεν είναι λίγοι αυτοί που πιστεύουν ότι αν οι Ολυμπιακοί Αγώνες δεν απαλλαγούν από τα παραπάνω δεινά, θα πεθάνουν πρόωρα. Ήδη στη σύντομη διαδρομή τους οι Ολυμπιακοί Αγώνες αναβλήθηκαν τρεις φορές λόγω των μεγάλων πολέμων (1916, 1940, 1944). Δυστυχώς σήμερα οι πόλεμοι σταματούν τους Ολυμπιακούς Αγώνες, ενώ στην αρχαία Ελλάδα συνέβαινε το αντίθετο, δηλαδή οι Ολυμπιακοί Αγώνες σταματούσαν τους πολέμους. Σήμερα οι Αγώνες αλλάζουν πόλη κάθε τέσσερα χρόνια, σε αντίθεση με τους αρχαίους Ολυμπιακούς που ποτέ δεν εγκατέλειψαν την Ολυμπία. Σήμερα στους Ολυμπιακούς Αγώνες η υπερβολή κυριαρχεί σε όλες αυτές τις μορφές, ενώ το μέτρο έπαθε έκλειψη ολική.

Οι σημερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες δεν μπορεί παρά να είναι ένα γνήσιο τέκνο της αλλοπρόσβαλης εποχής μας. Δε θα μπορούσαν άλλωστε να αποτελούν εξαίρεση. Αντίθετα, οι αρχαίοι Ολυμπιακοί Αγώνες έζησαν σε μια εποχή του μέτρου, της συμμετρίας, της αρμονικής ανάπτυξης σώματος και πνεύματος, εποχή που έπλασε νέους όχι μόνο δυνατούς και ωραίους αλλά επίσης τολμηρούς και έξυπνους, εποχή παράλογα όμορφη, που όμοιά της δε γνώρισε ο κόσμος, ούτε πριν ούτε μετά από αυτή.

ΑΠΟΤΕΛΟΥΣΑΝ ΓΕΓΟΝΟΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑΣ

Η αρχαία Ολυμπία σήμερα.
Σημείο αναφοράς για όλη την
ανθρωπότητα στη σύγχρονη
τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων
(φωτ. αρχείο: Κ. Κωτούλας).

Οι Ολυμπιακοί αγώνες κατά την αρχαιότητα

του **Δανιήλ Ι. Ιακώβ**
καθηγητή
του Τμήματος Φιλολογίας Α.Π.Θ.

Οι διασημότερες και επισημότερες αθλητικές εκδηλώσεις κατά την ελληνική αρχαιότητα ήταν, χωρίς αμφιβολία, οι Ολυμπιακοί Αγώνες, που διεξάγονταν κάθε τέσσερα χρόνια στην Ολυμπία της Ήλιδας κατά το μήνα Απολλώνιο ή Παρθένιο (Αύγουστο/Σεπτέμβριο). Απόδειξη της σπουδαιότητάς τους αποτελεί το γεγονός ότι η τετραετία που μεσολαβούσε ανάμεσα σε δύο αθλητικές διοργανώσεις, η Ολυμπιάδα, θεωρήθηκε βασική μονάδα του χρονολογικού συστήματος των αρχαίων.

Αυτές οι αθλητικές συναντήσεις αποτελούσαν μετεξέλιξη τοπικών αγώνων που είχαν μακράιων ιστορία. Πότε ακριβώς όμως έλαβαν πανελλήνιο χαρακτήρα δεν είναι απολύτως εξακριβωμένο. Συμβατικά τοποθετείται η πανελλήνια καθιέρωσή τους το 776 π.Χ. Ούτε είναι γνωστό με βεβαιότητα ποιος τους καθιέρωσε. Πιθανοί ιδρυτές τους είναι ο ίδιος ο Δίας, που γιόρτασε τη νίκη του επί του Κρόνου, ο Ηρακλής, ο Πέλοπας και ο Ενδυμίων.

Αρχικά οι αγώνες διαρκούσαν μία ημέρα. Όταν όμως αυξήθηκε ο αριθμός των αθλημάτων κατά τους κλασικούς χρόνους (μετά το 472 π.Χ.), η διάρκειά τους κάλυπτε πέντε ημέρες. Η πρώτη αναλωνόταν σε προσφορά θυσιών, καταγραφή και ορκωμοσία των αθλητών και των Ελλανοδικών, ενώ η τελευταία ήταν αφιερωμένη πάλι σε θυσίες και στη στέψη των νικητών.

Τα τρόπαια της νίκης

Οι αγώνες τελούσαν προς τιμήν του ύψιστου θεού του αρχαιοελληνικού πανθέου, του Δία, κάτι που φανερώνει το θρησκευτικό τους χαρακτήρα.

Αρχικά οι αγώνες διαρκούσαν
μία ημέρα. Όταν όμως
αυξήθηκε ο αριθμός των
αθλημάτων κατά τους
κλασικούς χρόνους (μετά το
472 π.Χ.), η διάρκειά τους
κάλυπτε πέντε ημέρες.

Η υποδοχή του νικητή στην πατρίδα του ήταν λαμπρή και συνοδευόταν από γκρέμισμα μέρους των τειχών της πόλης, για να υπογραμμιστεί ότι μια πόλη που έχει τέτοιους πολίτες δεν χρειάζεται τείχη. Στη Σπάρτη οι ολυμπιονίκες μάχονταν στο πλευρό του βασιλιά τους, είχαν δηλαδή τιμητική θέση.

Κατά τη νίκη ο κήρυκας ανακοίνωνε, μαζί με το όνομα του νικητή, το πατρώνυμό του και την πατρίδα του, κάτι που σημαίνει ότι η νίκη θεωρούνταν ιδιαιτέρως σημαντικό γεγονός με κοινωνικές προεκτάσεις. Το στεφάνι από φύλλα ελιάς αφιερωνόταν από το νικητή στο θεό, για να δηλωθεί με τον τρόπο αυτόν ότι η νίκη ήταν θεόσταλτο δώρο. Η υποδοχή του νικητή στην πατρίδα του ήταν λαμπρή και συνοδευόταν από γκρέμισμα μέρους των τειχών της πόλης, για να υπογραμμιστεί ότι μια πόλη που έχει τέτοιους πολίτες δε χρειάζεται τείχη. Στην Αθήνα μάλιστα προβλέπονταν σίτηση στο πρυτανείο και χρηματική αμοιβή, κάτι που φανερώνει ότι ο κόντινος δεν ήταν η μοναδική απολαβή του νικητή. Στη Σπάρτη οι ολυμπιονίκες μάχονταν στο πλευρό του βασιλιά τους, είχαν δηλαδή τιμητική θέση. Η ανέγερση ανδριάντα και η σύνθεση επινίκων, χορικών εγκωμίων, αποτελούσαν ένδειξη ύψιστης τιμής προς το νικητή. Στον τομέα εξύμνησης των αθλητών διέπρεψαν μεγάλοι λυρικοί ποιητές, όπως ο Σιμωνίδης, ο Πίνδαρος και ο Βακχυλίδης.

Με το λυρισμό του Πινδάρου

Από τον Πίνδαρο μας σώζονται δέκα τέσσερις Ολυμπιονίκοι. Περίφημος είναι ο πρώτος Ολυμπιονίκος προς τιμήν του τυράννου των Συρακουσών Ιέρωνα, νικητή σε ιπποδρομία, επίνικος που αρχίζει με την εξύμνηση του νερού ως του πολυτιμότερου αγαθού για τη ζωή εν γένει και τον άνθρωπο ειδικότερα. Ανάλογη αξία με το νερό έχουν στον τομέα του αθλητισμού οι Ολυμπιακοί Αγώνες, κάτι που σημαίνει ότι η νίκη σε αυτούς αποτελούσε ξεχωριστή διάκριση. Η διάκριση αυτή είναι μάλιστα τόσο μεγάλη ώστε προκαλεί το φθόνο των συμπολιτών του νικητή. Ο φθόνος αυτός όμως δεν είναι τόσο επικίνδυνος, όσο ο φθόνος των θεών που μπορεί να ανατρέψει την ευτυχία. Για το λόγο αυτόν ο ποιητής προσεύχεται για να εξασφαλίσει την αδιάλειπτη εύνοια των θεών, οι οποίοι χαρίζουν τη νίκη, καθώς και όλες τις δεξιότητες στους θνητούς, αρκεί ο άνθρωπος να μην επιδιώκει ανέφικτους στόχους.

Αν, για παράδειγμα, κάποιος είναι πλούσιος βασιλιάς και νικητής σε πανελληνίους αγώνες, ας μη ζητήσει να εξομοιωθεί με τους θεούς, διότι η επιδίωξη αυτή αποτελεί εκδήλωση αλαζονείας που επισύρει την τιμωρία. Βαθιά ριζωμένη στην ιδεολογία του Πινδάρου είναι η πεποίθηση ότι ο άνθρωπος έχει μερίδιο τόσο στη χαρά όσο και στη θλίψη, τόσο στην ευτυχία όσο και στη δυστυχία. Δεν του φαίνεται, λοιπόν, παράξενο που ήρωες, όπως ο Κάδμος και ο Πηλέας, οι οποίοι νυμφεύθηκαν θεές, γνώρισαν τη δυστυχία όσο ζούσαν. Απαρασάλευτη ευτυχία μπορεί να αποκτήσει ο άνθρωπος μόνο στη μεταθανάτια ζωή, υπό τον όρο ότι υπήρξε ευσεβής και δίκαιος επάνω στη γη. Ένα πράγμα, πάντως, είναι βέβαιο: Κάθε επίνικος εξυμνεί το νικητή παραβάλλοντάς τον με μυθικό ήρωα, αλλά ταυτόχρονα του υπενθυμίζει και τα όρια του, συμβάλλοντας έτσι αποφασιστικά στο γνῶθι σαυτόν.

Ο βωμός της Ήρας. Εδώ γίνεται η αφή της ολυμπιακής φλόγας. Η τελετή καθιερώθηκε το 1936 στην Ολυμπιάδα του Βερολίνου και σηματοδοτεί την επίσημη έναρξη των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων (φωτ. αρχείο: Κ. Κωτούλας).

ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Το στάδιο από δυτικά. Διακρίνεται στο αριστερό πρηνές ο βωμός της Δήμητρας Χαμύνης και στο δεξιό η εξέδρα των Ελλανοδικών.

Το στάδιο της Ολυμπίας

του **Μιχάλη Α. Τιβέριου**
καθηγητή
Κλασικής Αρχαιολογίας του Α.Π.Θ.

Οι πρώτοι αθλητικοί αγώνες στην αρχαία Ελλάδα, τις περισσότερες φορές στενά συνδεδεμένοι με λατρευτικά και ταφικά δρώμενα, διεξάγονταν ευκαιριακά σε εκτεταμένες και επίπεδες περιοχές. Ωστόσο, όταν άρχισαν να αποκτούν έναν πιο σταθερό και επίσημο χαρακτήρα, προέκυψε η ανάγκη για τη δημιουργία μόνιμων εγκαταστάσεων για την τέλεσή τους.

Αυτό για πρώτη φορά παρατηρείται στην Ολυμπία, όταν οι Ολυμπιακοί Αγώνες άρχισαν να ξεπερνούν τα τοπικά όρια και να αποκτούν πανελλήνια εμβέλεια. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι το μοναδικό αγώνισμα των πρώτων Ολυμπιάδων, αυτό του δρόμου ταχύτητας σε διαδρομή ενός σταδίου (περίπου το σημερινό 200άρι), ήταν που καθόρισε το μήκος αλλά και την ονομασία όλων αυτών των μόνιμων αθλητικών εγκαταστάσεων. Ονομάστηκαν στάδια και ο στίβος τους είχε μήκος γύρω στα 180 μέτρα.

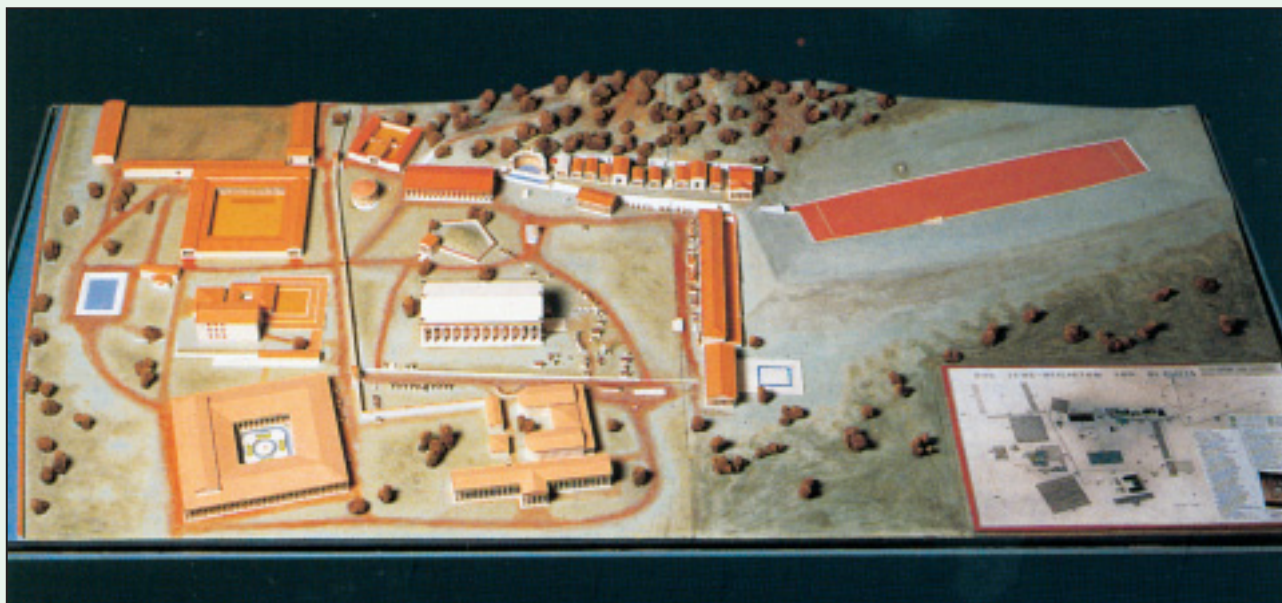
Σχετικά με το πότε διαμορφώθηκε το πρώτο στάδιο στην Ολυμπία –το παλιότερο του αρχαίου ελληνικού κόσμου– οι ενδείξεις που έχουμε από τις ανασκαφικές έρευνες είναι πενιχρές. Ένα στάδιο που χρονολογείται γύρω στο 700 π.Χ. διαπιστώνεται αρχαιολογικά, όχι από τα ίχνη που έχει αφήσει το ίδιο, αλλά από τις θέσεις δεκάδων πηγαδιών που ανοίχθηκαν από τις αρχές του 7ου αι. π.Χ. στα πρηνή του, για να καλύπτονται προφανώς οι ανάγκες για νερό των προσκυνητών-θεατών. Σαφέστερα ίχνη έχει αφήσει το στάδιο των αρχαίων χρόνων, στην ίδια περίπου θέση που βρισκόταν και το προηγούμενο. Διέθετε τεχνητά –από φερτά χώματα– χαμηλά πρηνή, αρχικά μόνο στη νότια μακριά πλευρά και αργότερα και στη βόρεια, για να παρακολουθεί τους αγώνες μεγαλύτερος αριθμός θεατών. Οπωσδήποτε το στάδιο της Ολυμπίας βρισκόταν ως τους Περσικούς Πολέμους μέσα στην ιερή Άλτι, σε άμεση γειτνίαση και σχέση με το μεγάλο βωμό του Δία και με τον τάφο του Πέλοπα. Και αυτό επειδή οι αγώνες σχετίζονταν άμεσα με τους θεϊκούς και μυθικούς κατόχους του τόπου και κυρίως με τον Δία.

Το πρώτο στάδιο που χρονολογείται γύρω στο 700 π.Χ. διαπιστώνεται αρχαιολογικά, όχι από τα ίχνη που έχει αφήσει το ίδιο, αλλά από τις θέσεις δεκάδων πηγαδιών, που ανοίχθηκαν περί τον 7ο αι. π.Χ. στα πρηνή του, για να καλύπτονται οι ανάγκες για νερό των προσκυνητών-θεατών.

Η καμαροσκέπαστη είσοδος προς το στάδιο, η λεγόμενη «Κρυπτή».

Η μακέτα του αρχαιολογικού χώρου της Ολυμπίας.

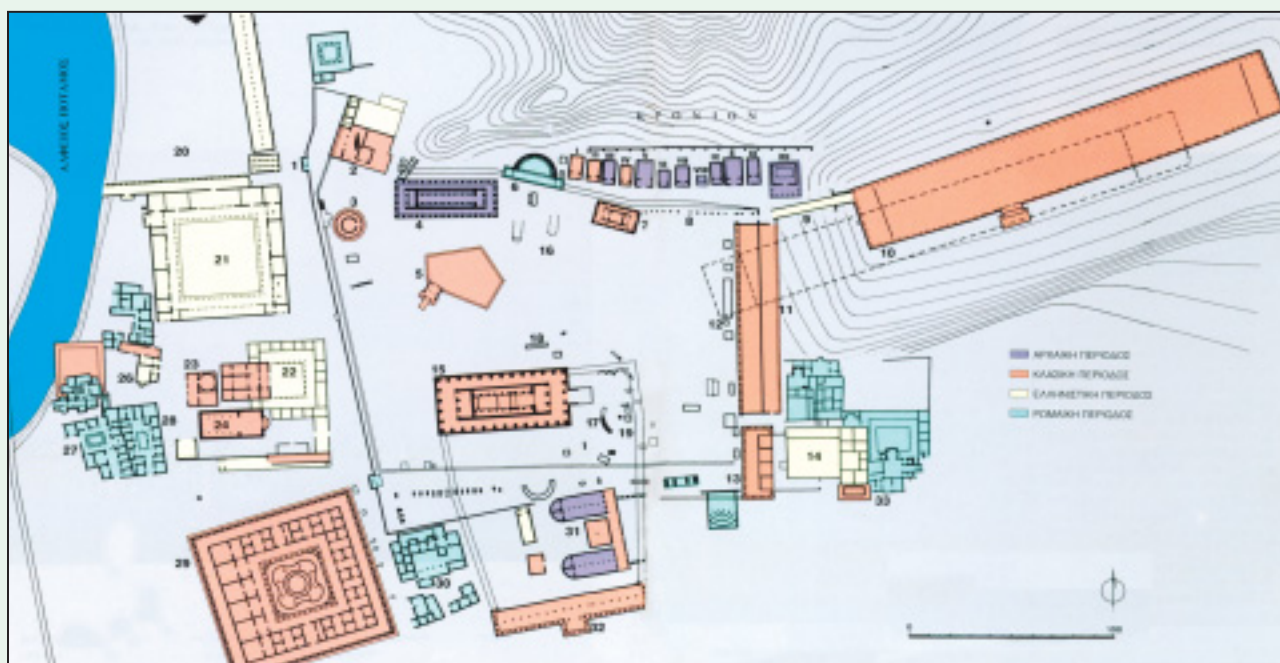

Οι κερκίδες της αρχαιότητας

Σημαντικές αλλαγές παρατηρούνται γύρω στο 470-450 π.Χ., όταν για να αυξήσουν τη χωρητικότητα του σταδίου κατασκευάστηκαν μεγαλύτερα πρανά. Τότε μετατοπίστηκε 75 μέτρα ανατολικότερα και 12 μέτρα βορειότερα και κατέλαβε τη θέση εκείνη στην οποία και το εντόπισε η σκαπάνη των Γερμανών αρχαιολόγων. Ο στίβος, με καμπύλες τις μακριές πλευρές του, απέκτησε τις οριστικές του διαστάσεις (μήκος και μέγιστο πλάτος περίπου 212 μέτρα και 28 μέτρα αντίστοιχα) και πλασιώθηκε από ένα λίθινο ανοικτό αγωγό για να απομακρύνονται τα βρόχινα νερά που έπεφταν κυρίως από τα πρανά, παρέχοντας σημαντική προστασία στον αγωνιστικό χώρο.

Οι δρομείς διέσχιζαν απόσταση 192,28 μέτρων (600 ολυμπιακά πόδια), τη μεγαλύτερη που απαντά σε αρχαία ελληνικά στάδια, όπως μας βεβαιώνει η εύρεση των βαλβίδων αφετηρίας και τερματισμού του. Οι βαλβίδες αυτές ήταν μαρμαρίνες και προσέφεραν δυνατότητα για ταυτόχρονη εκκίνηση 20 δρομέων. Υπάρχουν ενδείξεις ότι ήταν εφοδιασμένες, άγνωστο από πότε, και με ένα μηχανισμό (ύσπληγα) που εμπόδιζε την πρόωρη εκκίνηση των αθλητών.

Αλλά η πιο σημαντική αλλαγή που παρατηρείται τώρα είναι η κατασκευή τεχνητών πρανών και στις δύο στενές πλευρές του σταδίου. Αυτό μάλιστα της δυτικής πλευράς είχε ιδιαίτερη σημασία για την περαιτέρω πορεία του χαρακτήρα των αγώνων, αφού διαχώρισε το στίβο από το βωμό του Δία και γενικότερα από τον ιερό χώρο της Άλτεως. Ο διαχωρισμός αυτός ολοκληρώθηκε τον επόμενο αιώνα με την κατασκευή της λεγόμενης Στοάς της Ηχούς, η οποία ήλθε και «κόλλησε» στη δυτική πλευρά του

σταδίου. Έτσι παρατηρείται πλέον μια βαθμιαία χαλάρωση των σχέσεων ανάμεσα στους αγώνες και στα λατρευτικά δρώμενα του ιερού, παρά τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν κατά καιρούς για ενίσχυσή τους, με τη διεξαγωγή κάποιων αγωνισμάτων, όπως της πάλης, στο χώρο ανάμεσα στο μεγάλο βωμό του Δία και στο δυτικό πρανές του σταδίου.

Μια εξέδρα για τους Ελλανοδίκες

Τον 4ο αι. π.Χ. απέκτησαν μόνιμη θέση οι Ελλανοδίκες, οι κριτές των αγώνων, στη νότια μακριά πλευρά του σταδίου και πλησιέστερα στην ανατολική βαλβίδα. Κατασκευάστηκε τότε γι' αυτούς μια λίθινη εξέδρα που περιβαλλόταν από χαμηλό περίφραγμα, ενώ απέναντι από αυτήν, στο βόρειο πρανές, τοποθετήθηκαν πιθανότατα οι θέσεις των επισήμων.

Την ίδια εποχή (ή γύρω στο 200 π.Χ.) διαμορφώθηκε και η λεγόμενη Κρυπτή, ένας υπόγειος –κάτω από το δυτικό πρανές– διάδρομος μήκους 32 μέτρων, που έδινε πρόσβαση στο στάδιο από τον ιερό χώρο της Άλτεως. Στην αρχή του διαδρόμου αυτού, που διασώζει ακόμη και σήμερα ένα μέρος της θολωτής κάλυψής του, υπήρχε ένα πρόπυλο κορινθιακού ρυθμού. Πρόκειται για μια μνημειακή είσοδο στη ΒΔ γωνία του σταδίου, από την οποία έμπαιναν στο στίβο οι ιερείς, οι αξιωματούχοι και οι αθλητές.

Επεμβάσεις παρατηρούνται και κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους, όταν μεγάλωσε το βόρειο πρανές και πιθανόν τοποθετήθηκαν και πέντε σειρές μόνιμων ξύλινων καθισμάτων. Τώρα το στάδιο χωρούσε γύρω στους 40.000 - 45.000 θεατές. Στη ρωμαϊκή εποχή χρονολογείται και ο βωμός της Δήμητρας Χαμύνης, που βρέθηκε αμέσως επάνω από την πιθανολογούμενη θέση των επισήμων, στο βόρειο πρανές του σταδίου. Ως γνωστόν η ιέρεια της θεότητας αυτής ήταν η μόνη νυμφευμένη γυναίκα που μπορούσε να παρακολουθήσει τους αγώνες.

Το επίθετο της θεάς, που περικλείει τη λέξη χαμαί, τη σχετίζει με τη γη και ενισχύει τις απόψεις εκείνων που πρεσβεύουν ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες, όπως και όλοι οι ανάλογοι αγώνες της αρχαιότητας, είχαν, ως επί το πλείστον, όχι κοσμικές αλλά θρησκευτικές καταβολές, σχετιζόμενες μάλιστα με την ευφορία και τη βλάστηση. Άλλωστε τα όρια ανάμεσα στο θρησκευτικό και κοσμικό στην Ελλάδα των γεωμετρικών και πρώιμων αρχαϊκών χρόνων είναι ασαφή.

Οι φωτογραφίες και το σχέδιο προέρχονται από το βιβλίο του Νικ. Καλτσά «Ολυμπία», Τ.Α.Π.Α. του Υπουργείου Πολιτισμού, 1997.

Κάτοψη του αρχαιολογικού χώρου της Ολυμπίας.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

1. ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΠΡΟΣΤΥΛΟ
 2. ΠΡΥΤΑΝΕΙΟ
 3. ΦΙΛΙΠΠΕΙΟ
 4. ΗΡΑΙΟ
 5. ΠΕΛΟΠΙΟ
 6. ΝΥΜΦΑΙΟ ΤΟΥ ΗΡΩΔΗ ΑΤΤΙΚΟΥ
 7. ΜΗΤΡΩΟ
 8. ΖΑΝΕΣ
 9. ΚΡΥΠΤΗ
 10. ΣΤΑΔΙΟ
 11. ΣΤΟΑ ΤΗΣ ΗΧΟΥΣ
 12. ΜΝΗΜΕΙΟ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ Β' ΚΑΙ ΑΡΣΙΝΟΗΣ
 13. ΣΤΟΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ
 14. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΤΙΡΙΟ
 15. ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑ
 16. ΒΩΜΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑ
 17. ΑΝΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΑΧΑΙΩΝ
 18. ΑΝΑΘΗΜΑ ΤΟΥ ΜΙΚΥΘΟΥ
 19. ΝΙΚΗ ΤΟΥ ΠΑΙΩΝΙΟΥ
 20. ΓΥΜΝΑΣΙΟ
 21. ΠΑΛΑΙΣΤΡΑ
 22. ΘΕΗΚΟΛΕΩΝ
 23. ΗΡΩΟ
 24. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΦΕΙΔΙΑ-ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
 25. ΘΕΡΜΕΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΕΟΥ
 26. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΟΥΤΡΑ
 - 27, 28. ΞΕΝΩΝΕΣ
 29. ΛΕΩΝΙΔΑΙΟ
 30. ΝΟΤΙΕΣ ΘΕΡΜΕΣ
 31. ΒΟΥΛΕΥΤΗΡΙΟ
 32. ΝΟΤΙΑ ΣΤΟΑ
 33. ΕΠΑΥΛΗ ΤΟΥ ΝΕΡΩΝΑ
- ΘΗΣΑΥΡΟΙ
- I. ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΩΝ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ
 - II. ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΩΝ ΣΥΡΑΚΟΥΣΙΩΝ
 - III. ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΔΑΜΝΙΩΝ (·)
 - IV. ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ (·)
 - V. ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΩΝ ΣΥΒΑΡΙΤΩΝ (·)
 - VI. ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΩΝ ΚΥΡΗΝΑΙΩΝ (·)
 - VII. ΑΤΑΥΤΙΣΤΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ
 - VIII. ΒΩΜΟΣ (·)
 - IX. ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΩΝ ΣΕΛΙΝΟΥΝΤΙΩΝ
 - X. ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΠΟΝΤΙΩΝ
 - XI. ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΡΕΩΝ
 - XII. ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΩΝ ΓΕΛΩΝΩΝ

ΝΤΟΠΙΝΓΚ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ

Οι επίσημες στατιστικές από τα αναγνωρισμένα κέντρα ντόπινγκ ελέγχου ομιλούν για 1% θετικών δειγμάτων επί του συνόλου των τυχαίων δειγματοληψιών ούρων.

Οι ανεπίσημες στατιστικές στους «αθλητικούς κύκλους» υποστηρίζουν ότι οι αθλητές που χρησιμοποιούν φάρμακα ανέρχονται σε ορισμένα αγωνίσματα στο 90%.

του **Αστέριου Δεληγιάννη**
καθηγητή Αθλητιατρικής
του Τ.Ε.Φ.Α.Α. Α.Π.Θ.

Από το πάθος και την απάτη στο θάνατο

Ο Pierre de Coubertin, ο αναστηλωτής των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων, σε μια περίφημη ομιλία του στη Ρώμη, το 1923, δήλωνε «η είσοδος της πολιτικής στον αθλητισμό, η εμπορική εκμετάλλευση και το υπέρμετρο πάθος για τα σπορ, οδηγούν στην αποδοχή λανθασμένων αξιών, εχθρότητας, βίας, υπερπροσπάθειας, υπερκαταπόνησης και ντόπινγκ».

Οι προφητικές αυτές απόψεις του δυστυχώς επιβεβαιώνονται στη σημερινή εποχή, στην εποχή του «Αθήνα 2004». Η χρήση ουσιών ή μεθόδων που αποσκοπούν στη βελτίωση της αθλητικής απόδοσης, υπεράνω και πέρα από τις φυσιολογικές, σωματικές ή πνευματικές ικανότητες του αθλητή, δηλαδή η χρησιμοποίηση του ντόπινγκ, αποτελεί την πιο σκοτεινή και πολυσυζητημένη πλευρά του αθλητισμού. Αθλητές, του συνόλου σχεδόν των αθλημάτων, προκειμένου να επιτύχουν βελτίωση των αποδόσεων και επιδόσεών τους, οδηγούνται, κατά το πλείστον εκούσια, στο ντόπινγκ.

Επιπτώσεις στην υγεία

Η πιο συχνή μορφή του ντόπινγκ είναι η **φαρμακοδιέγερση**, η λήψη δηλαδή φαρμάκων που βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα μεταβάλλει την αγωνιστική διάθεση και ικανότητά του, προσφέροντας έτσι ένα αθέμιτο πλεονέκτημα στον αθλητή. Η «απάτη» αυτή όμως τις περισσότερες φορές έχει καταστροφικές επιπτώσεις για την υγεία. Πολύ συχνές είναι οι αναφορές στα μέσα μαζικής επικοινωνίας και οι επιστημονικές δημοσιεύσεις για το θάνατο γνωστών πρωταθλητών εξαιτίας της λήψης απαγορευμένων φαρμάκων. Κλασικό

τραγικό παράδειγμα αποτελεί ο θάνατος 18 Βέλγων και Γερμανών πρωταθλητών ποδηλασίας, μεταξύ του 1987 και 1990, ως αποτέλεσμα της χρήσης ερυθροποιητικής. Ο κατάλογος των αθλητών που εμφάνισαν έμφραγμα του μυοκαρδίου ή καρκίνο διαφόρων οργάνων μετά από χρήση αναβολικών στεροειδών ή άλλων ουσιών είναι ανεξάντλητος. Πολλοί αθλητές πλήρωσαν το τίμημα της «δόξας» με μόνιμη στέρωση, ενώ πολλές αθλήτριες μεταβλήθηκαν σε τραγικές φιγούρες με «γένια και μουστάκι». Οι επιλοκές είναι συχνές δεδομένου ότι οι δόσεις που χρησιμοποιούν οι αθλητές στις περισσότερες φαρμακευτικές ουσίες είναι δεκαπλάσιες ή/και εκατονταπλάσιες των συνήθων θεραπευτικών.

Η διάσταση του προβλήματος

Θα ρωτήσει κάποιος, εύλογα, για την έκταση του προβλήματος. Δυστυχώς ασφαλής απάντηση δεν μπορεί να δοθεί. Οι επίσημες στατιστικές από τα αναγνωρισμένα κέντρα ντόπινγκ ελέγχου ομιλούν για 1% θετικών δειγμάτων επί του συνόλου των τυχαίων δειγματοληψιών ούρων. Οι ανεπίσημες στατιστικές στους «αθλητικούς κύκλους» υποστηρίζουν ότι οι αθλητές που χρησιμοποιούν φάρμακα ανέρχονται σε ορισμένα αγωνίσματα στο 90%.

Τα τελευταία χρόνια το πρόβλημα της χρησιμοποίησης απαγορευμένων φαρμάκων επεκτάθηκε και στα γυμναστήρια. Άνδρες, κυρίως, αλλά και γυναίκες στην προσπάθειά τους να πλησιάσουν ορισμένα πρότυπα σωματικής διάπλασης αρχίζουν με την αλόγιστη χρήση αμινοξέων και συμπληρωμάτων διατροφής και καταλήγουν στα αναβολικά και στην αυξητική ορμόνη. Είναι τραγικό ότι το πρόβλημα της φαρμακοδιέγερσης συναντάται και στην παιδική και εφηβική ηλικία.

Επίσημες αναφορές από τα αρχεία της Στάζι στην τέως Αν. Γερμανία καταγράφουν χιλιάδες περιπτώσεις νέων που τους χορηγούσαν διάφορα φάρμακα, με την πειθώ ή συνήθως με τη βία, και που αποτελούσαν τα μοντέλα-πρωταθλητές του «υπαρκτού σοσιαλισμού». Όμως και πρόσφατες μελέτες από την Ιταλία και τις Η.Π.Α. αναφέρονται σε ένα υψηλό ποσοστό μαθητών που χρησιμοποιούν βιταμίνες και συμπληρώματα διατροφής, νόμιμες μεν ουσίες σύμφωνα με τον κατάλογο του World Anti-Doping Agency (WADA), εθίζουν όμως τον αθλητή στην ιδέα της χρήσης φαρμάκων και έτσι τον προετοιμάζουν για τις απαγορευμένες! Μάλιστα, πρόσφατα διαπιστώθηκε ότι και ορισμένα «νόμιμα» συμπληρώματα διατροφής περιέχουν προορμόνες ή/και αναβολικά.

Δόξα, κέρδος και ναρκισσισμός

Γιατί υπάρχει το πρόβλημα του ντόπινγκ και γιατί συνεχώς αυξάνεται; Εύκολα θα μπορούσε κάποιος να ενοχοποιήσει μόνον τους αθλητές, τους γυμναστές και προπονητές, καθώς και τους επίορκους γιατρούς-αθλητρικούς (από το «άθλιος» και όχι το ορθό «αθλητίατρος»), που για τη δόξα, το κέρδος και το ναρκισσισμό χρησιμοποιούν καθημερινά μεγάλες ποσότητες, νόμιμων και μη, εργογόνων ουσιών, κυρίως φαρμάκων.

Μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Ατλάντα, το 1996, αναφέρεται ότι ένας μεγάλος αριθμός αθλητών που συμμετείχαν, όταν ερωτήθηκαν, στο πλαίσιο μιας μελέτης, εάν θα έκαναν χρήση απαγορευμένων φαρμάκων που μπορεί να τους οδηγούσαν στη νίκη, αλλά και στο θάνατο, απάντησαν κατά 90% θετικά. Όμως ένα δημοσίευμα των Financial Times το 2002, ξεδίπλωσε και μια άλλη πτυχή που συνδέεται με την έκταση της φαρμακοδιέγερσης.

Το 1990, τα κέρδη από τις πωλήσεις κρεατίνης και άλλων συμπληρωμάτων διατροφής στις Η.Π.Α. ήταν ελάχιστα, ενώ το 2000 έφθασαν τα 16.7 δισεκατομμύρια δολάρια. Το Διαδίκτυο κατακλύζεται καθημερινά από εταιρείες που προσφέρουν σε ανταγωνιστικές τιμές αυξητική ορμόνη και άλλες εργογόνες ουσίες, ενώ στη μαύρη αγορά τα κέρδη από τη διακίνηση των ουσιών αυτών φαίνεται ότι συναγωνίζονται τα αντίστοιχα των ναρκωτικών ουσιών.

Όμως, εκτός από την αθλητική και εμπορική διάσταση, υπάρχει και η πολιτική θεώρηση του προβλήματος. Δεν μπορεί όλα τα κράτη να μην ταυτίζονται απόλυτα

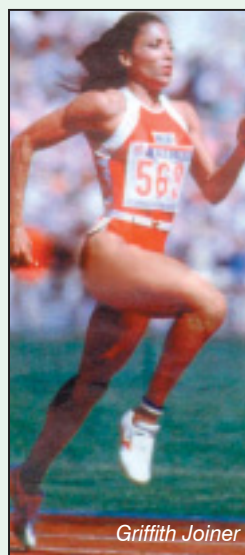

Το πάθος...

Ben Johnson

η απάτη...

Griffith Joyner

...και ο θάνατος

στην ανάγκη εκκρίωσης του ντόπινγκ και να προβάλουν ορισμένα τυπικά κωλύματα στη λειτουργία του WADA. Δεν μπορεί ορισμένες διεθνείς ομοσπονδίες, όπως του ποδοσφαίρου και της αντισφαίρισης, να μην συμφωνούν ακόμη στους κώδικες που αποδέχονται πλείστες άλλες!

Δύσκολη η καταπολέμηση

Υπάρχει, λοιπόν, προοπτική αντιμετώπισης του ντόπινγκ; Ο Καθηγητής Ch. Yesallis, ένας από τους πλέον αρμόδιους στο θέμα, ασπάζεται τη θεωρία ότι το ντόπινγκ θα είναι πάντα ένα βήμα μπροστά από τους διώκτες του. Ο επαπειλούμενος κίνδυνος του γενετικού ντόπινγκ στον αθλητισμό επιβεβαιώνει ενδεχομένως την άποψή του.

Από την άλλη, η βελτίωση της βιοτεχνολογίας για τον έλεγχο απαγορευμένων ουσιών στους αθλητές και η θέσπιση αυστηρότερων κυρώσεων, ίσως συμβάλουν κατασταλτικά στη μείωση του προβλήματος. Όμως, η κατάλληλη ενημέρωση για τους κινδύνους της υγείας και την κοινωνική και ηθική απαξίωση και η κατάλληλη διαπαιδαγώγηση στο «ευ αγωνίζεσθαι» και στις υπόλοιπες αρχές της ολυμπιακής ιδέας από την παιδική ακόμη ηλικία, είναι εκείνα που συμβάλλουν σημαντικά στην πρόληψη, με στόχο την εξάλειψη του προβλήματος.

Ο κατάλογος των αθλητών που εμφάνισαν έμφραγμα του μυοκαρδίου ή καρκίνο μετά από χρήση αναβολικών στεροειδών ή άλλων ουσιών είναι ανεξάντλητος. Πολλοί αθλητές πλήρωσαν το τίμημα της «δόξας» με μόνιμη στέρηση.

Από την εποχή της αρχαίας Ελλάδας οι Ολυμπιακοί Αγώνες συμβολίζουν μια ιδέα, ένα όραμα, ένα ιδεώδες, έναν άγραφο νόμο. Προωθούν και συνδυάζουν σε αρμονικό σύνολο την αξία του καλού παραδείγματος και το σεβασμό σε οικουμενικά ιδεώδη, θεμελιώδεις ηθικές αρχές και ανθρωπιστικές αρετές.

του **Γιώργου Γρούϊου**
αναπλ. καθηγητή
Κινητικής Συμπεριφοράς
του Τ.Ε.Φ.Α.Α. Α.Π.Θ.

Ο αθλητισμός είναι μια δραστηριότητα του ανθρώπου που στηρίζεται σε ουσιαστικές κοινωνικές εκπαιδευτικές και πολιτισμικές αξίες. Αποτελεί ένα ιδεολογικό σύστημα αξιών (όπως ο σεβασμός, η αμεροληψία, η ευγενική άμιλλα, η αναζήτηση της αριστείας) και παράγοντα ένταξης, συμμετοχής στην κοινωνική ζωή, ανοχής, αποδοχής των διαφορών και τήρησης των κανόνων.

Η προσέγγιση των μεγεθών που σχετίζονται με τον αθλητισμό προκαλεί δέος:

- Μια διαχρονική ιδέα που διαπερνά όλο σχεδόν το πολιτισμικό φάσμα της ανθρωπίνης ιστορίας: μια ανθρώπινη (ατομική και συλλογική) δράση, που κατέχει τη μοναδικότητα να καταγράφεται ιστορικά ως αδιάλειπτη.
- Ένα κοινωνικό φαινόμενο, που έπαιξε καταλυτικό ρόλο στη διαμόρφωση του παγκόσμιου ανθρώπινου πολιτισμού.
- Μια διαδικασία, που απετέλεσε για μεγάλα χρονικά διαστήματα το κύριο μέσο κοινωνικοποίησης των νέων και ένταξής τους στα συστήματα αξιών κάθε συγκεκριμένης εποχής και γεωγραφικής περιοχής του πλανήτη.
- Μια σημαντική παράμετρο ανάπτυξης και ολοκλήρωσης του ατόμου, αλλά και καλλιέργειας της κοινωνικής συνοχής.
- Ένας ταχέως αναπτυσσόμενος και επικερδής τομέας οικονομικής δράσης (με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη διατήρηση της κλασικής του ταυτότητας).

Πέρα από τα όρια μιας αθλητικής διοργάνωσης

Ο αθλητισμός δεν περιορίζεται μόνο στην αγωνιστική έκφραση του ανθρώπου αλλά επεκτείνεται και στο μεγαλείο των Ολυμπιακών Αγώνων. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες, που υπερβαίνουν τα όρια μιας αθλητικής διοργάνωσης, είναι η μεγαλύτερη αθλητική γιορτή της ανθρωπότητας, μια συνάντηση χαράς και αισιοδοξίας. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες φέρνουν κοντά ανθρώπους από όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης: ανθρώπους με διαφορετικές καταβολές, ήθη, πολιτισμικές ρίζες και ιδέες. Από την εποχή της αρχαίας Ελλάδας συμβολίζουν μια ιδέα, ένα όραμα, ένα ιδεώδες, έναν άγραφο νόμο. Προωθούν και συνδυάζουν σε αρμονικό σύνολο την αξία του καλού παραδείγματος και το σεβασμό σε οικουμενικά ιδεώδη, θεμελιώδεις ηθικές αρχές και ανθρωπιστικές αρετές. Συνακόλουθα, αποτελούν στάση και πρόταση ζωής, που ταυτίζει πολιτισμό, αθλητισμό, εκπαίδευση και ψυχαγωγία σε ένα αδιάσπαστο σύνολο. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι οι αγώνες του ανθρώπινου μέτρου, ο παγκόσμιος στίβος, όπου αναδεικνύονται οι δυνατότητες και οι αρετές του.

Η Ελλάδα ανέλαβε να φιλοξενήσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, τους πρώτους της τρίτης χιλιετίας, και να πραγματώσει με τη σειρά της τα ολυμπιακά ιδανικά. Ας είναι οι αγώνες αυτοί για την ανθρωπότητα επιβεβαίωση της μεγάλης αξίας τους στην πράξη και για μας μοναδική εορταστική εμπειρία.

Μια παγκόσμια αθλητική γιορτή

ΟΤΑΝ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΞΕΠΕΡΝΟΥΝ ΤΗΝ ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΙΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥΣ

Η συμμετοχή των ατόμων με δυσκολίες στη φυσική δραστηριότητα, εκτός από την ευνοϊκή επίδραση στη σωματική υγεία αποτελεί τον καλύτερο τρόπο ανάπτυξης κοινωνικών σχέσεων, απόκτησης αυτοπεποίθησης, ανεξαρτησίας και επίτευξης επαγγελματικών στόχων.

Η αναπηρία δεν αποτελεί εμπόδιο

της **Νικ. Αγγελοπούλου-Σακαντάμη**

καθηγήτριας Ειδικής Αγωγής
του Τ.Ε.Φ.Α.Α. Α.Π.Θ.

Με το που φεύγει ο Ιούνιος, ένας μήνας και μπαίνουμε στον «Ολυμπιακό» Αύγουστο. Ένας μήνας και κάτι, με «αχ» να προλάβουμε, «αχ» να πετύχουμε, «ουφ» να τελειώνουμε. Πιστεύσαντες και μη πιστεύσαντες στην αναγκαιότητα ή ωφελιμότητα της διοργάνωσης, επιθυμούμε την επιτυχία αυτών των αγώνων, διότι ως Έλληνες διαθέτουμε φιλότιμο.

Ολυμπιακοί Αγώνες! Αξία στην προσπάθεια, ευγενής άμιλλα, αγώνας για το Τέρμα, την Ιδέα, την Ειρήνη. Τι όμως έμεινε από όλα αυτά; ποια ιδέα; ποια ειρήνη; Έμεινε η άμιλλα, θα πουν οι αθλητές, οι οποίοι αγωνίζονται με νου, ψυχή και σώμα για «το ευ αγωνίζεσθαι» και τη Νίκη στην Πατρίδα. Πόση περηφάνια και δάκρυα! Είναι έτσι όμως; Πώς μετριέται και πόσο κοστίζει η Νίκη; Πόσοι αθλητές και οι περί τους αθλητές πονούν για την πατρίδα και πόσοι για την αμοιβή του σπόνσορα; Λίγες σκέψεις σκόρπιες, καθόλου πρωτότυπες, έτσι για να θυμόμαστε πώς γεννήθηκαν, πώς κρατήθηκαν και πού έφθασαν οι Αγώνες.

Paraolympics, Παραολυμπιακοί Αγώνες! Η κορυφαία αθλητική διοργάνωση για αθλητές υψηλών επιδόσεων με αναπηρία. Πόσο ενοχλεί αυτό το para- όσο και αν υπάρχει η διαβεβαίωση ότι «παρά» σημαίνει δίπλα, μαζί και ίσα. Θα μπορούσε να

ειπωθεί ότι αυτοί οι αγώνες αποτελούν το καλό κομμάτι των Ολυμπιακών Αγώνων. Σε σωρεία αθλημάτων, άνθρωποι με δυσκολίες ή μειονεξίες ή ιδιαιτερότητες ή ειδικές ικανότητες, με επίγνωση και χωρίς να ωραιοποιούν την κατάστασή τους, ξεπερνούν την αδυναμία τους και αποδεικνύουν πόσες δυνατότητες αφήνει ο άνθρωπος ανεκμετάλλευτες. Σωματικά ανάπηρος οδηγεί αεροπλάνο, κωφός χορεύει ρυθμική, τοξοβόλος τυφλός ανάβει την ολυμπιακή φλόγα, προσπάθειες και επιδόσεις που ξεπερνούν και τις δυνατότητες των φυσικά υγιών.

Η άσκηση ως μέσο αποκατάστασης

Η σχέση της φυσικής δραστηριότητας με την καλή φυσική κατάσταση και την εν γένει φυσιολογική ανάπτυξη και διαβίωση, βρίσκεται από το 460 π.Χ., όταν ο Ιπποκράτης χρησιμοποίησε την άσκηση ως μέσο μυϊκής ενδυνάμωσης και αποκατάστασης. Ο Γαληνός το 30 π.Χ. εισήγαγε ασκήσεις για την ανάπτυξη του μυϊκού τόνου και ο Ερασίστρατος το περπάτημα για την αποκατάσταση του ασκίτη. Από το τέλος του 19ου και τις αρχές του 20ου αιώνα, δίνεται έμφαση στην εκπαίδευση των ατόμων με ιδιαιτερότητες. Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος προάγει την ιατρική και ειδικά τη χειρουργική της αποκατάστασης και δυστυχώς ένας ακόμη πόλεμος, ο Β΄ Παγκόσμιος, δίνει την αφορμή να αναπτυχθεί μαζί με τις άλλες ιατρικές τεχνικές, η φυσικοθεραπεία και η άθληση.

Η άσκηση και ειδικά τα σπορ, όχι μόνο ως μέσο αποκατάστασης, αλλά και ως ίση αντιμετώπιση των υγιών και των φυσικά αναπήρων εισάγεται το 1944 από το νευροχειρουργό Ludwig Guttmann. Οι πρώτοι αγώνες οργανώνονται το 1948, από τον ίδιο, στην πόλη Stoke Mandeville της Αγγλίας. Το 1952 διοργανώνονται οι πρώτοι διεθνείς και το 1960 οι πρώτοι Παραολυμπιακοί Αγώνες στη Ρώμη.

Ισότιμη συμμετοχή στον αθλητισμό

Η συμμετοχή των ατόμων με δυσκολίες στη φυσική δραστηριότητα, εκτός από την ευνοϊκή επίδραση στη σωματική υγεία αποτελεί τον καλύτερο τρόπο ανάπτυξης κοινωνικών σχέσεων, απόκτησης αυτοπεποίθησης, ανεξαρτησίας και επίτευξης επαγγελματικών στόχων. Οι σύγχρονες κοινωνίες αντιμετωπίζουν θετικά την ισότιμη συμμετοχή στον αθλητισμό αυτών των ατόμων, αναγνωρίζοντάς τους ίδια δικαιώματα με τον υπόλοιπο πληθυσμό.

Φέτος στη χώρα μας θα διεξαχθούν οι 12οι Παραολυμπιακοί Αγώνες. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν αθλητές που ανήκουν σε έξι βασικές κατηγορίες αναπηρίας, όπως ακρωτηριασμό, εγκεφαλική παράλυση, νοητική καθυστέρηση, μερική ή ολική απώλεια της όρασης, κακώσεις νωτιαίου μυελού κινούμενοι με αναπηρικά αμαξίδια και άλλες κινητικές αναπηρίες. Τα αθλήματα στην πλειονότητά τους είναι ίδια με αυτά των Ολυμπιακών Αγώνων ή προσαρμοσμένα στις ιδιαιτερότητές τους.

Ο ευεργετικός ρόλος της φυσικής δραστηριότητας σε όλες τις ηλικίες για την πρόληψη και αποκατάσταση νοσημάτων, όπως καρδιαγγειακών, νευρολογικών, αναπνευστικών, διαβήτη, αρθρίτιδας κ.ά. έχει τεκμηριωθεί τις τελευταίες δεκαετίες, ως θεραπευτικό μέσο. Η άσκηση, πέρα από συναγωνισμούς και επιδόσεις, πρέπει να αποτελεί τρόπο υγιεινής διαβίωσης και να εφαρμόζεται από εξειδικευμένες ομάδες επαγγελματιών, χωρίς υπερβολές που θέτουν ενδεχόμενα σε κίνδυνο τη ζωή των ασκουμένων. Ένας μήνας έμεινε, ένα sprint κάθε ημέρα, το κεφάλι ψηλά και φύγαμε!

Η κορυφαία αθλητική διοργάνωση για αθλητές υψηλών επιδόσεων με αναπηρία. Πόσο ενοχλεί αυτό το para- όσο και αν υπάρχει η διαβεβαίωση ότι «παρά» σημαίνει δίπλα, μαζί και ίσα. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι αυτοί οι αγώνες αποτελούν το καλό κομμάτι των Ολυμπιακών Αγώνων.

Παιδιά με κώφωση σε ασκήσεις ρυθμικής γυμναστικής.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΦΥΛΟΥ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Οι αθλητικογράφοι προτιμούν να ασχοληθούν περισσότερο με τις επιδόσεις των αθλητών και λιγότερο με των αθλητριών. Οι αναφορές σε αυτές συνήθως συνοδεύεται από σχόλια για τη φυσική τους εμφάνιση, τη χρήση μακιγιάζ, τις ενδυματολογικές τους προτιμήσεις κ.τ.λ., κάτι που αρκετά σπάνια γίνεται για τους άντρες.

Η εκτενής κάλυψη των Ολυμπιακών Αγώνων από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.) μπορεί να αναδειχθεί σε ένα προνομιακό πεδίο για παρατηρήσεις σχετικά με τα φύλα. Είναι δεδομένο ότι η κουλτούρα των Μ.Μ.Ε. αντανακλά, αλλά ταυτόχρονα διαμορφώνει, ενισχύει και αναπαράγει την ετεροσεξιστική έμφυλη ιδεολογία, καθώς κατακλύζεται από σεξιστικές έμφυλες αναπαραστάσεις και αποτελεί μια πηγή κατασκευής κυρίαρχων μορφών ανδρισμού και θηλυκότητας.

Αποτελεί κοινή διαπίστωση των αναλυτών και των αναλυτριών στους τομείς του αθλητισμού και των Μ.Μ.Ε. ότι οι γυναίκες αθλήτριες διεθνώς δεν έχουν ισότιμη κάλυψη με τους άνδρες. Το ερώτημα που ανακύπτει είναι εάν αυτό συμβαίνει και στη περίπτωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Η Womensport Australia, μια μη κυβερνητική οργάνωση, η οποία από το 1980

Πρώτα οι αθλητές και μετά οι αθλήτριες!...

παρακολουθεί συστηματικά την κάλυψη των αθλητών και των αθλητριών στα Μ.Μ.Ε. καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η κάλυψη των αθλητριών –που είναι εξαιρετικά περιορισμένη γενικά– είναι εμφανώς μεγαλύτερη κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων. Αυτό όμως αλλάζει αμέσως στο επόμενο χρονικό διάστημα. Για παράδειγμα, το 1997 –ένα χρόνο μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες– η προβολή των αθλητριών της Αυστραλίας στις εφημερίδες μειώθηκε από το 10,1% που ήταν κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων στο 3,9%. Εκτός όμως από τα ποσοτικά αυτά στοιχεία, υπήρχαν διαφορές και ως προς τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ειδησεογραφίας, όπως π.χ. το γεγονός ότι τα θέματα που αφορούσαν γυναίκες αθλήτριες βρίσκονταν στο κάτω μέρος της πρώτης σελίδας ή στις εσωτερικές σελίδες, ότι οι αθλήτριες συχνά αποκαλούνταν «κορίτσια» –κι αυτό ανεξάρτητα από την ηλικία τους– και ότι ήταν πολλές οι αναφορές σε στοιχεία της εξωτερικής τους εμφάνισης ή της συναισθηματικής τους κατάστασης.

Τα παρακάτω παραδείγματα δίνουν μια εικόνα της πραγματικότητας.

της **Δήμητρας Κογκίδου**
αναπλ. καθηγήτριας Ψυχολογίας
του Παιδαγωγικού Τμήματος
Δημοτικής Εκπαίδευσης Α.Π.Θ.

Οι διακρίσεις με τη γλώσσα των αριθμών

Ενδεικτικά είναι τα αποτελέσματα σχετικής έρευνας για την τηλεοπτική κάλυψη των αθλητών και των αθλητριών στην καναδική τηλεόραση κατά τη διάρκεια των

Ολυμπιακών Αγώνων το 1994:

- Ήταν μεγαλύτερης διάρκειας η τηλεοπτική κάλυψη των αγώνων στους οποίους συμμετείχαν άνδρες αθλητές (64%) από εκείνη των αγώνων στους οποίους συμμετείχαν γυναίκες (26%).
- Λιγότερες, και μάλιστα μικρότερης διάρκειας, ήταν οι συνεντεύξεις με αθλήτριες και γυναίκες θεατές (32%) σε σύγκριση με τους άνδρες (68%).
- Οι Καναδοί αθλητές και αθλήτριες ήταν ο κύριος στόχος της τηλεοπτικής κάλυψης, καθώς κάλυψαν το 71% των συνεντεύξεων. Οι αθλήτριες της καναδικής αποστολής έδωσαν το 28% των συνεντεύξεων.
- Η περιγραφή και ο σχολιασμός των αγώνων από το τηλεοπτικό στούντιο ή το χώρο διεξαγωγής τους έγινε κατά το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα μόνον από άνδρες (70%), λιγότερο από γυναίκες (9%) και για 21% του χρόνου από άνδρες και γυναίκες μαζί.
- Οι «ανώνυμες» αφηγήσεις σε διάφορα βίντεο ήταν κυρίως από άνδρες (83%).
- Ως αποτέλεσμα του γεγονότος ότι ο σεξισμός στη χρήση της γλώσσας ήταν ένα ζήτημα έντονης αντιπαράθεσης κατά τη κάλυψη των Ολυμπιακών Αγώνων που είχαν προηγηθεί, δεν υπήρξαν στη συγκεκριμένη περίπτωση σχετικές διακρίσεις σε βάρος των αθλητριών. Υπήρξαν όμως πολλά σχόλια που αφορούσαν στη φυσική τους εμφάνιση, στη χρήση μακιγιάζ, στην ενδυμασία κ.ά., τα οποία στην πράξη περιθωριοποιούσαν σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό το γεγονός της αθλητικής επίδοσης.

Ένα άλλο παράδειγμα

Αν και είναι περιορισμένα τα ερευνητικά δεδομένα, φαίνεται δικαιολογημένη η άποψη ότι τα ίδια ισχύουν και για τους Παραολυμπιακούς: Τα Μ.Μ.Ε. προβάλλουν λιγότερο συχνά τις αθλήτριες που κατόρθωσαν να ξεπεράσουν το φράγμα της αναπηρίας, ακόμη και στις σχετικές διαφημίσεις.

Η άλλη πρόκληση

Σύμφωνα με τα ερευνητικά δεδομένα, ακόμη και στις μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις όπως είναι οι Ολυμπιακοί Αγώνες –που αποτελούν την καλύτερη των περιπτώσεων– δεν υπάρχει ισότιμη κάλυψη των αθλητών και των αθλητριών. Στην πιο καλή εκδοχή η κάλυψη είναι αντιφατική, με την έννοια ότι οι θετικές περιγραφές και εικόνες συνοδεύονται από άλλες που υποτιμούν και μειώνουν τις προσπάθειες και τις επιτυχίες των αθλητριών. Η κάλυψη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 αποτελεί μια πρόκληση για τα Μ.Μ.Ε. στην Ελλάδα και ως προς αυτό τον τομέα.

Η ΑΡΧΑΙΑ ΡΥΣΗ ΠΟΥ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΑΚΟΜΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ

Από το πρόγραμμα άσκησης
στη Μονάδα Τεχνητού Νεφρού ΑΧΕΠΑ.

Η συστηματική άσκηση στα άτομα με χρόνιες παθήσεις προσφέρει σημαντικά οφέλη. Σε ασθενείς με καρδιαγγειακά νοσήματα οδηγεί σε βελτίωση της καρδιακής λειτουργίας, σε καλύτερη αιμάτωση του μυοκαρδίου και των περιφερικών μυών και σε πλέον αποτελεσματική ρύθμιση της αρτηριακής πίεσης.

Νους υγιής εν σώματι υγιεί

Η τεχνολογική ανάπτυξη και η αύξηση του βιοτικού επιπέδου σε πολλές περιοχές του κόσμου δε συνοδεύεται από ανάλογη μείωση της εκδήλωσης χρόνιων παθήσεων, όπως της στεφανιαίας νόσου, της υπέρτασης, του σακχαρώδους διαβήτη, ψυχιατρικών νοσημάτων κ.ά. Ο σημαντικότερος λόγος είναι ότι οι παράγοντες κινδύνου που συνδέονται με την εμφάνισή τους, όπως το κάπνισμα, η παχυσαρκία, η λανθασμένη διατροφή, το άγχος, η κληρονομικότητα, η υποκινητικότητα κ.ά. όχι μόνο δεν έχουν εκλείψει, αλλά επαυξάνονται.

Η υποκινητικότητα δυστυχώς χαρακτηρίζει το σύγχρονο τρόπο ζωής και συμβάλλει στην υποβάθμιση της ποιότητάς της, τόσο σε υγιείς όσο και σε χρόνιους πάσχοντες, αφού η λειτουργική επάρκεια ενός ατόμου, μαζί με την ψυχολογική ισορροπία και την απουσία νόσου, είναι απαραίτητα για τη διατήρηση σε καλό επίπεδο της ποιότητας ζωής που σχετίζεται με την υγεία. Έτσι, όλο και περισσότερο γίνεται αποδεκτός από όλους ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζει η φυσική δραστηριότητα, κυρίως με τη μορφή της συστηματικής άσκησης, στην πρόληψη και θεραπεία χρόνιων παθήσεων και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Η άσκηση ως θεραπεία

Δικαίωμα στα οφέλη της άσκησης στη σωματική και ψυχική υγεία έχουν όλοι. Παιδιά και άτομα τρίτης ηλικίας, υγιείς και χρόνιοι πάσχοντες. Η άσκηση παρέχει πρωτογενή προστασία, δηλαδή συνδέεται με την πρόληψη πολλών χρόνιων παθήσεων, δευτερογενή, συμβάλλοντας αποτελεσματικά στη θεραπεία τους και τριτογενή, μειώνοντας τις πιθανότητες επανεμφάνισής τους, όπως συμβαίνει στο έμφραγμα του μυοκαρδίου.

Στους χρόνιους ασθενείς η άσκηση αποτελεί το κύριο συστατικό της θεραπευτικής παρέμβασης που ονομάζεται αποκατάσταση ή επαναδραστηριοποίηση (rehabilitation). Σύμφωνα με τον ορισμό της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας, ως αποκατάσταση ορίζεται το σύνολο των διαδικασιών που εφαρμόζονται προγραμματισμένα για να μειώσουν τις επιπτώσεις των καταστάσεων σωματικής ή ψυχικής ανικανότητας και αναπηρίας, καθώς και για να βοηθήσουν στην κοινωνική επανένταξη των ασθενών. Στόχος της, λοιπόν, είναι η ταχεία επαναφορά των ασθενών στους προγενέστερους ρυθμούς της ζωής τους, η βελτίωση της λειτουργικής τους ικανότητας, η ψυχολογική υποστήριξή τους και, τέλος, η κοινωνική και επαγγελματική αποκατάστασή τους.

Στα περισσότερα προηγμένα κράτη η συστηματική άσκηση, με τη μορφή της θεραπευτικής παρέμβασης, εφαρμόζεται ευρέως, τόσο σε νοσηλευτικά ιδρύματα,

της **Ευαγγελίας Κουϊδής**
λέκτορα Αθλητιατρικής
του Τ.Ε.Φ.Α.Α. Α.Π.Θ.

ιδιαίτερα μετά από ένα οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου ή μια εγχείρηση επαναιμάτωσης ή αγγειοπλαστική, όσο και σε εξειδικευμένα γυμναστήρια.

Στην Ελλάδα, το μεγαλύτερο πρόγραμμα αποκατάστασης και, δυστυχώς, ένα από τα ελάχιστα στη χώρα μας, λειτουργεί στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο και συγκεκριμένα στο Εργαστήριο Αθλητιατρικής του Τ.Ε.Φ.Α.Α. εδώ και 10 έτη. Ένα τμήμα του προγράμματος εφαρμόζεται στη Μονάδα Τεχνητού Νεφρού της Α' Παθολογικής Κλινικής του Νοσοκομείου ΑΧΕΠΑ. Ασθενείς που υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση ασκούνται κατά τη διάρκειά της με ειδικά εργοποδήλατα υπό τις οδηγίες εκπαιδευμένων γυμναστών. Ένα άλλο τμήμα, το μεγαλύτερο, εφαρμόζεται σε δημοτικά γυμναστήρια της πόλης μας, όπου εντάσσονται ασθενείς με χρόνιες παθήσεις, κυρίως καρδιαγγειακά νοσήματα και σακχαρώδη διαβήτη, και υπό τις οδηγίες εξειδικευμένων γυμναστών ασκούνται συστηματικά. Σημαντική είναι η υποστήριξη στα προγράμματα αυτά των Δήμων Θεσσαλονίκης και Ευόσμου.

Το καλύτερο φάρμακο για την καρδιά

Η συστηματική άσκηση στα άτομα με χρόνιες παθήσεις προσφέρει σημαντικά οφέλη. Αυξάνει την αερόβια ικανότητα, δηλαδή την αντοχή, τη σκελετική μυϊκή μάζα και δύναμη, ιδιαίτερα όταν υπάρχουν μυϊκές ατροφίες και βελτιώνει την ευκαμψία των αρθρώσεων. Σε ασθενείς με καρδιαγγειακά νοσήματα οδηγεί σε βελτίωση της καρδιακής λειτουργίας, σε καλύτερη αιμάτωση του μυοκαρδίου και των περιφερικών μυών, σε πλέον αποτελεσματική ρύθμιση της αρτηριακής πίεσης, καθώς και σε μείωση της αθηρωματικής βλάβης των αγγείων. Εμφανίζει, επίσης, πολύ ευνοϊκά αποτελέσματα στο μεταβολισμό των λιπιδίων, οδηγώντας σε αύξηση της τιμής της υψηλής πυκνότητας λιποπρωτεΐνης, καθώς και των υδατανθράκων, αυξάνοντας την ευαισθησία των αντίστοιχων υποδοχέων στην ινσουλίνη, γεγονός πολύ σημαντικό στη θεραπεία του σακχαρώδους διαβήτη.

Επιπρόσθετα, η άσκηση προσφέρει αντιθρομβωτική δράση, συμβάλλει στην πρόληψη της οστεοπόρωσης και φαίνεται, σε ορισμένες περιπτώσεις, ότι συνδέεται με την πρόληψη εμφάνισης νεοπλασιών, όπως του ορθοκολικού καρκίνου, καθώς και του μαστού. Υπάρχουν, τέλος, αρκετές ενδείξεις ότι μειώνει την καρδιαγγειακή θνητότητα κατά 20-25%.

Σημαντικά είναι τα οφέλη της άσκησης και στον ψυχοκοινωνικό τομέα. Η αύξηση της φυσικής επάρκειας του ασθενούς συνοδεύεται από βελτίωση της ικανότητας αυτοεξυπηρέτησης, αυξάνει την αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση, βελτιώνει το αίσθημα ευεξίας, μειώνει τα επίπεδα άγχους και κατάθλιψης και αυξάνει τη διάθεση για κοινωνική και επαγγελματική επαναδραστηριοποίηση.

Συχνότητα και διάρκεια

Η άσκηση για να έχει ωφέλιμα αποτελέσματα πρέπει να έχει συγκεκριμένη ένταση, συχνότητα και διάρκεια, ώστε να οδηγεί σε απώλεια 700-2.000 kcal εβδομαδιαίως. Η έντασή της πρέπει να κυμαίνεται στο 40-60% της μέγιστης ικανότητας για έργο του ατόμου, ανάλογα με την κατάσταση της υγείας του. Η συχνότητα να είναι 3-6 φορές την εβδομάδα και η διάρκεια 30-60 λεπτά.

Οι ασκήσεις συνιστάται να έχουν κυρίως αεροβικό χαρακτήρα, όπως το βάδισμα, ο χορός, το ελαφρύ τρέξιμο, η κολύμβηση, η ποδηλασία, εργασίες στον κήπο, κ.ά. Ωστόσο, απαιτείται δύο φορές τουλάχιστον την εβδομάδα και η γύμναση με ασκήσεις μυϊκής ενδυνάμωσης, που χαρακτηρίζονται από μέτρια ένταση και πολλές επαναλήψεις. Δυστυχώς, η διακοπή της άσκησης πολύ σύντομα οδηγεί και σε απώλεια των ωφέλιμων επιδράσεών της. Ο κίνδυνος εμφάνισης επιπλοκών κατά την άσκηση είναι ελάχιστος, ακόμη και για τους καρδιοπαθείς. Η προσεκτική επιλογή των ασθενών, η κατάλληλη εκπαίδευση και η ορθή λήψη μέτρων ασφάλειας κατά την άσκηση μειώνουν ακόμη περισσότερο τον κίνδυνο.

Η άσκηση παρέχει πρωτογενή προστασία, δηλαδή συνδέεται με την πρόληψη πολλών χρόνιων παθήσεων, δευτερογενή, συμβάλλοντας αποτελεσματικά στη θεραπεία τους και τριτογενή, μειώνοντας τις πιθανότητες επανεμφάνισής τους, όπως συμβαίνει στο έμφραγμα του μυοκαρδίου.

Άσκηση σε ασθενείς με καρδιακές παθήσεις.

ΟΠΩΣ ΚΑΘΕ ΧΡΟΝΟ ΚΕΡΔΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΩΝ

Από το λεύκωμα για τα 75 χρόνια του Α.Π.Θ., φωτ. αρχείο Α.Π.Θ.

Κατασκηνώσεις Καλάνδρας:

Ρεπορτάζ
Ευγενία Πατρώνη

Το Αριστοτέλειο είναι το μοναδικό πανεπιστήμιο στην Ελλάδα και ένα από τα ελάχιστα στον κόσμο που διαθέτει χώρο παραθερισμού για φοιτητές και πανεπιστημιακούς και παρέχει τη δυνατότητα αυτή με πολύ μικρό κόστος ή και δωρεάν. Δίπλα στη θάλασσα και ανάμεσα στα δέντρα, το Ποσειδί έχει φίλους, που επιλέγουν να περάσουν εκεί τις διακοπές τους και παραμένουν πιστοί κάθε χρόνο στο ραντεβού του καλοκαιριού.

Οι κατασκηνώσεις στην Καλάνδρα αποτελούν έναν από τους πιο γνωστούς προορισμούς διακοπών για τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Στη χερσόνησο της Κασσανδρείας, σε μια τοποθεσία που συνδυάζει τα πλεονεκτήματα του αγνού φυσικού περιβάλλοντος, την πολύτιμη σκιά και δροσιά τις καλοκαιρινές ημέρες, ενώ ταυτόχρονα βρίσκεται λίγα μόλις μέτρα από τη θάλασσα, φοιτητές και πανεπιστημιακοί έχουν τη δυνατότητα να απολαύσουν τις καλοκαιρινές τους διακοπές.

Οι κατασκηνώσεις της Καλάνδρας αποκτούν διαφορετικό ύφος κάθε μήνα του καλοκαιριού. Αμέσως μετά την εξεταστική περίοδο του Ιουνίου, οι εγκαταστάσεις βρίθουν από φοιτητές, οι οποίοι εκμεταλλεύονται την ευκαιρία για δωρεάν παραθερισμό που τους παρέχει το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο. Ο αριθμός τους φτάνει στις ημέρες αιχμής τις 12.000. Ταυτόχρονα προβλέπεται για τους κατασκηνωτές η δυνατότητα να σιτίζονται στη λέσχη με μικρό αντίτιμο και τα κοινόχρηστα έξοδα ανέρχονται σε ένα πολύ μικρό ποσό.

Ο Ιούλιος και ο Αύγουστος είναι οι μήνες που η κίνηση των κατασκηνωτών μειώνεται προοδευτικά. Μετά την αποχώρηση των φοιτητών η κατασκήνωση ενδείκνυται για οικογενειακές διακοπές. Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού λαμβάνουν χώρα ποικίλες εκδηλώσεις, όπως το πανηγύρι της Αγίας Μαρίνας, ενώ τα παιδιά μικρότερων ηλικιών έχουν την ευκαιρία να απασχολούνται με δημιουργικές δραστηριότητες που διοργανώνουν γι' αυτά οι φοιτητές των Τ.Ε.Φ.Α.Α. και της Σχολής Καλών Τεχνών.

Ο αλληλοσεβασμός των παραθεριστών λύση στα προβλήματα

Η κατασκήνωση στην Καλάνδρα, κυρίως κατά τη διάρκεια του Ιουνίου, οπότε η προσέλευση είναι μεγάλη, βρίσκεται μπροστά σε ορισμένες δυσκολίες που δημιουργεί ο αριθμός των κατασκηνωτών. Ωστόσο, τα προβλήματα αυτά είναι

Φωτ. αρχείο Α.Π.Θ.

Έτοιμες για τις καλοκαιρινές διακοπές

συνηθισμένα σε κάθε χώρο παραθερισμού και σχετίζονται με την ευαισθησία και το σεβασμό των παραθεριστών απέναντι στη φύση και τους υπόλοιπους κατασκηνωτές. «Είναι θέμα παιδείας το να φύγει κάποιος χωρίς να αφήσει σκουπίδια ή το να σεβαστεί τις ώρες κοινής ησυχίας ή το να μη προξενήσει σκόπημα ζημιές στην κατασκήνωση» δηλώνει ο αρχηγός της κατασκήνωσης, αναπληρωτής καθηγητής Τ.Ε.Φ.Α.Α. κ. Κόλλιας.

Έργα για τη βελτίωση του χώρου και την ασφάλεια

Κατά το 2003 στην κατασκήνωση επιτελέστηκε το σημαντικότερο για την ασφάλεια της περιοχής έργο και αφορά στην πυρόσβεση. Σε ακτίνα τριών χιλιομέτρων γύρω από το χώρο έχει δημιουργηθεί ένα σύγχρονο και ασφαλές σύστημα πυρόσβεσης με ανεξάντλητα αποθέματα νερού, καθώς συνδέθηκε με τη θάλασσα.

Οι κατασκηνώσεις στην Καλάνδρα έχουν πιστούς φίλους που δίνουν το παρόν κάθε χρόνο. «Κάτι που μας φέρνει σε δύσκολη θέση είναι όταν πρέπει να αρνηθούμε την είσοδο σε ανθρώπους που δεν έχουν πια δικαίωμα παραθερισμού στην κατασκήνωση, διότι για παράδειγμα αποφοίτησαν, αλλά έχουν αγαπήσει την κατασκήνωση και έχουν δεθεί με το χώρο και τους ανθρώπους» συνεχίζει ο κ. Κόλλιας.

Οι κατασκηνώσεις της Καλάνδρας θα ανοίξουν και πάλι τις πόρτες τους στους δικαιούχους παραθεριστές τις πρώτες μέρες του Ιουνίου. Δικαίωμα παραθερισμού έχουν οι φοιτητές του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου, που βρίσκονται στο πρώτο πτυχίο, με έναν εξωπανεπιστημιακό συνοδό, μεταπτυχιακοί φοιτητές και εργαζόμενοι στο πανεπιστήμιο, διοικητικοί, μέλη Δ.Ε.Π., συνταξιούχοι του Α.Π.Θ. με τις οικογένειές τους. Ο κανονισμός ορίζει με ακρίβεια τα κριτήρια των δικαιούχων και τα μέλη των οικογενειών τους που μπορούν να τους συνοδεύουν.

Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού λαμβάνουν χώρα ποικίλες εκδηλώσεις, ενώ τα παιδιά μικρότερων ηλικιών έχουν την ευκαιρία να απασχολούνται με δημιουργικές δραστηριότητες που διοργανώνουν γι' αυτά οι φοιτητές των Τ.Ε.Φ.Α.Α. και της Σχολής Καλών Τεχνών.

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΚΑΙ Η ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΜΟΝΟ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΡΟΚΑΛΕΙ

Τοπίο μετά την καταστροφή
του δάσους.

Πολλαπλές οι ωφέλειες από αυτό: Δεσμεύει το διοξειδίο του άνθρακα, καθαρίζει την ατμόσφαιρα, προστατεύει οικισμούς και γεωργικές καλλιέργειες, προστατεύει τα εδάφη από διάβρωση, βελτιώνει την ποιότητα του νερού, εξωραΐζει το περιβάλλον, βελτιώνει την αισθητική του τοπίου.

Το δάσος ευεργέτης για τον άνθρωπο και το περιβάλλον

Το δάσος είναι ένα πολύπλοκο οικοσύστημα που αποτελείται από διάφορους πληθυσμούς φυτών και ζώων, οι οποίοι, μετά από μακρόχρονη περίοδο, βρίσκονται μεταξύ τους σε λεπτότατες ισορροπίες. Αυτό σημαίνει ότι ως δάσος δεν μπορεί να θεωρηθεί ένα πλήθος δένδρων και θάμνων, που συναντώνται σε ένα πάρκο ή κατά μήκος ενός δρόμου, αφού αυτά τα φυτά δεν βρίσκονται σε ισορροπία με άλλους οργανισμούς.

Δάσος, κατά τον ορισμό της δασικής επιστήμης, είναι μια μεγάλη έκταση γης, η οποία καταλαμβάνεται από δένδρα και θάμνους, που βρίσκονται σε στενή κοινωνική σχέση μεταξύ τους και σε τόση απόσταση, ώστε οι κόμμες τους να έρχονται σε επαφή (να «συγκομούνται») και να δημιουργούν ένα δικό τους ξεχωριστό περιβάλλον «λεγόμενο και δασογενές περιβάλλον». Τα είδη αυτά μαζί με άλλα είδη του φυτικού και ζωικού βασιλείου δημιουργούν μια ξεχωριστή βιοκοινότητα τη γνωστή και ως «δασοβιοκοινότητα ή δασικό οικοσύστημα».

Οι διάφοροι πληθυσμοί που απαρτίζουν ένα δάσος βρίσκονται μεταξύ τους σε στενές διαρθρωτικές σχέσεις και υπόκεινται σε αμοιβαίες αλληλοεπιδράσεις. Η συνύπαρξη αυτών των πληθυσμών επηρεάζεται κυρίως από τον ανταγωνισμό τους για εκμετάλλευση φυσικού χώρου. Ο ανταγωνισμός αυτός γίνεται οξύτερος όσο μειώνεται η απόσταση μεταξύ των δένδρων, όσο πιο όμοιες είναι οι οικολογικές τους απαιτήσεις και όσο ευνοϊκότερα επιδρούν οι συνθήκες του περιβάλλοντος στην αύξησή τους.

Στόχος η αναδάσωση

Η λειτουργία και η διατήρηση των δασικών οικοσυστημάτων βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη ροή των θρεπτικών στοιχείων και στη ροή ενέργειας. Οι δύο αυτοί κύκλοι (ροές) συνδέονται τόσο στενά μεταξύ τους, ώστε η διατάραξη του ενός – απομάκρυνση βιομάζας (ενέργειας) από ένα δάσος – να επηρεάζει ταυτόχρονα και τον άλλο κύκλο (απομάκρυνση και ποσότητας θρεπτικών στοιχείων). Είναι προφανές, λοιπόν, ότι για την ορθολογική διαχείριση ενός δάσους επιβάλλεται η μη σημαντική διατάραξη των δύο προαναφερθέντων κύκλων ή η εφαρμογή της αρχής της «αειφορίας», σύμφωνα με την οποία το δάσος πρέπει να αντιμετωπίζεται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι δυνατή η επί άπειρο και κατ' έτος ή άλλων τακτών χρονικών διαστημάτων απόληψη της ίδιας ποσότητας βιομάζας, χωρίς τον κίνδυνο υποβάθμισής του. Για να συμβεί όμως

του **Αθανασίου Χατζηστάθη**
καθηγητή
του Τμήματος Δασολογίας
& Φυσικού Περιβάλλοντος

αυτό, θα πρέπει να απομακρύνεται από το δάσος, όπως και από κάθε άλλο φυσικό οικοσύστημα τόσο, όσο μπορεί να προσφέρει το οικοσύστημα.

Το δάσος, ως φυσικό οικοσύστημα, αποτελεί τη σπονδυλική στήλη της οικολογικής ισορροπίας του φυσικού περιβάλλοντος στον πλανήτη μας. Αυτό επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι οι διεθνείς οργανισμοί πρότειναν πρόσφατα την εκτέλεση προγραμμάτων αναδάσωσης, έκτασης 1,3 τρισεκατομμυρίων στρεμμάτων (έκτασης ίσης με το διπλάσιο της Γαλλίας), τα οποία αναμένεται να επαναφέρουν μερική ισορροπία στον πλανήτη δεσμεύοντας ετησίως 600-700 εκατομμύρια τόνους άνθρακα.

Μόνο θετικά

Οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ δάσους και περιβάλλοντος είναι πολύπλοκες και μάλλον πολύ δύσκολο να εκτιμηθούν. Παρόλα αυτά, όμως, είναι γνωστό ότι το δάσος επιδρά σε ορισμένα βασικά συστατικά του φυσικού περιβάλλοντος και καθορίζει την εξέλιξή του. Το **δάσος**, σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα:

- **Δεσμεύει διοξείδιο του άνθρακα και παράγει οξυγόνο, μέσω της γνωστής διεργασίας της φωτοσύνθεσης.** Το ξύλο για παράδειγμα αποτελείται κατά 99,5% από νερό και άνθρακα (υδατάνθρακες).
- **Μειώνει τη θερμοκρασία του ατμοσφαιρικού αέρα μέσω της διαδικασίας της διαπνοής.** Η μείωση αυτή, κατά τους θερινούς μήνες, εκτιμάται σε 10-12°C.
- **Φιλτράρει τον αέρα της ατμόσφαιρας** μέσω της συγκράτησης μέχρι και 6,4 τόνων/στρέμμα στερεών σωματιδίων (σκόνη) και άλλων βιομηχανικών ρύπων που αιωρούνται στον αέρα.
- **Εκτρέπει τους ανέμους ή εμποδίζει την κίνησή τους** προστατεύοντας έτσι οικισμούς και γεωργικές καλλιέργειες (μειώνει το ρυθμό της διαπνοής των φυτών και την πιθανότητα αποξήρανσης του εδάφους).
- **Μειώνει τους θορύβους** (ζώνες δάσους, πλάτους 10 μέτρων, μειώνουν σημαντικά τους θορύβους των αυτοκινητοδρόμων).
- **Προστατεύει τα επικλινή εδάφη από διάβρωση** και ως εκ τούτου αποτρέπει τη δημιουργία μη αναστρέψιμων καταστάσεων. Αξίζει να αναφερθεί ότι για να δημιουργηθεί έδαφος βάθους ενός μέτρου απαιτούνται 10.000-20.000 χρόνια. Η χώρα μας, με δεδομένο την αποδάσωση κατά 30% της έκτασής της, βρίσκεται ένα βήμα πριν την ερημοποίηση σε ό,τι αφορά την έκταση αυτή.
- **Αυξάνει την ποσότητα νερού και βελτιώνει την ποιότητά του.**
- **Εξωραϊζει και βελτιώνει την αισθητική ενός τοπίου.**
- **Αποτελεί καταφύγιο και τόπο διαμονής για την άγρια πανίδα**, αλλά και φυσικό απόθεμα ειδών και οικοτύπων.
- **Αποτελεί χώρο αναψυχής και ανάπαυσης για τον άνθρωπο**, επειδή παρέχει ηρεμία, καθαρό αέρα, μεγάλη ποικιλία και εναλλαγή μορφών και χρωμάτων.

Δάσος οξυάς
στο Χολομώντα
Χαλκιδικής.

Η χώρα μας υποφέρει από την αποδάσωση σημαντικά με αποτέλεσμα μια έκταση αυτής ίση προς 30% να βρίσκεται ένα βήμα πριν από την ερημοποίηση.

ΝΟΑΜ ΤΣΟΜΣΚΙ: ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΥΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥΣ ΔΙΑΝΟΗΤΕΣ ΜΙΛΑ ΣΤΗΝ «ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥΠΟΛΗ»

Η υπεράσπιση της ελευθερίας απαιτεί συνειδητοποιημένους πολίτες

Ρεπορτάζ
Ευγενία Πατρώνη
Κατερίνα Παλιγιάννη

*Μια πολυσυζητημένη
προσωπικότητα, από τις
μεγαλύτερες της εποχής μας,
ένας υπέρμαχος της παγκόσμιας
δικαιοσύνης, ένας αιρετικός των
αμερικανικών πανεπιστημίων,
αλλά και ένας πρωτοπόρος
επιστήμονας της γλωσσολογίας,
ο Νόαμ Τσόμσκι, τίμησε το
πανεπιστήμιό μας με την παρουσία
του συμμετέχοντας στο συνέδριο
γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής
και δίνοντας διάλεξη επάνω στα
σύγχρονα παγκόσμια ζητήματα.*

Ηαίθουσα τελετών του Α.Π.Θ. ποτέ στο παρελθόν δεν είχε δεχτεί τόσους θεατές όσους την ημέρα της ομιλίας του Νόαμ Τσόμσκι. Μια ώρα πριν την έναρξη ήδη οι θεατές είχαν κατακλύσει ακόμη και το βάθρο.

Ο Νόαμ Τσόμσκι μίλησε στην «**Πανεπιστημιούπολη**», απαντώντας σε ερωτήσεις που του θέσαμε. Μίλησε για τη σημερινή κατάσταση, τα θέματα ασφάλειας που τείνουν πλέον να λάβουν μορφή υστερίας σε όλο τον πλανήτη, την αναγκαιότητά τους, τη σκοπιμότητα επιβολής τους και την εκμετάλλευσή τους ως μέσα κρατικού ελέγχου επάνω στους πολίτες. Μίλησε για την αμερικανική πολιτική του δόγματος της παγκόσμιας κυριαρχίας των Η.Π.Α. και για τις επιπτώσεις του. Αναφέρθηκε και στο κίνημα της παγκοσμιοποίησης, αυτό που ο ίδιος προτιμά να αποκαλεί «παγκόσμια ολοκλήρωση», αναφέρθηκε στη δυναμική του, στους στόχους και στις προοπτικές του. Τέλος, εξέφρασε την άποψή του και για το Παλαιστινιακό, τους λόγους που το κρατούν μετέωρο και άλυτο πρόβλημα, την εμπλοκή των Η.Π.Α. στην περιοχή και την πολιτική του Αριέλ Σαρόν.

«Π»: Μετά την ενδεκάτη Σεπτεμβρίου τα μέτρα ασφαλείας έχουν περιορίσει τις προσωπικές ελευθερίες των Αμερικανών πολιτών. Το ερώτημα που προκύπτει δεν είναι το ποιος θα μας προστατέψει από τους τρομοκράτες αλλά και από τους «προστάτες». Τι πιστεύετε επάνω σε αυτό;

Τσόμσκι: Πιστεύω πως είναι ένας συνδυασμός, ότι μερικές ενέργειες της πολιτείας είναι λογικές. Είναι φυσιολογικό, επί παραδείγματι, να γίνονται έλεγχοι ασφάλειας στα αεροδρόμια, ενώ άλλες ενέργειες, όπως είπατε, είναι προσπάθειες για έλεγχο των πολιτών, για επέκταση της κρατικής κυριαρχίας. Αυτό δε συμβαίνει μόνο στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής αλλά σε κάθε χώρα. Εξαρτάται από τη δύναμη και τη θέληση του κράτους να εκλάβει κάθε γεγονός που συμβαίνει, έναν τυφώνα ή ένα

Φωτ.: Νώντας Στυλιανίδης.

σεισμό ή ο,τιδήποτε, ως αφορμή για να επιβάλει μεγαλύτερη υπακοή και παθητικότητα σε βάρος του πληθυσμού και για να επεκτείνει τον έλεγχο. Συνεπώς ήταν εντελώς προβλέψιμο από την 11η Σεπτεμβρίου του 2001, ότι κάτι τέτοιο θα συνέβαινε όχι μόνο στην Αμερική αλλά και σε κάθε χώρα.

«Π»: Δηλαδή, προβλέπετε ένα μέλλον δυσοίωνο και σκοτεινό όπως στο «1984» του Τζόρτζ Όργουελ;

Τσόμσκι: Ως όρους κρατικού ελέγχου επάνω στους πολίτες δεν είναι δύσκολο να το σκεφτεί κανείς. Για παράδειγμα, δεν είναι τόσο πιθανό να ξανασυμβεί μια τόσο μεγάλη τρομοκρατική επίθεση είτε με τη χρήση πυρηνικών όπλων είτε με όπλα μαζικής καταστροφής. Αλλά, αν συνέβαινε, μετά από μια μεγάλη κοινωνική συμφορά, δεν μπορεί κανείς να προβλέψει τι θα γίνει. Θα μπορούσαν είτε να εμφανιστούν κινήματα επιβολής ενός είδους φασισμού με σκοπό την προστασία, είτε κινήματα αντίστασης. Για την εξέλιξη αυτών των θεμάτων δεν μπορεί να μιλήσει κανείς με σιγουριά. Όπως, αβέβαιο είναι και το είδος της κινητοποίησης που θα επιλέξει ο πληθυσμός, κάτι που εξαρτάται από το πόσο συνειδητοποιημένος είναι και το πόσο αφοσιωμένος είναι στο να υπερασπίζεται την ελευθερία του. Τέτοιου είδους καταστάσεις δεν απαιτούν από εμάς τόσο να διαλογιζόμαστε περί της αντίληψης της πραγματικότητας ή της οργάνωσης δράσεων, όσο να σιγουρευτούμε ότι οι άνθρωποι είναι έτοιμοι να αντιδράσουν σε περίπτωση που κάτι τέτοιο συμβεί.

«Το παγκόσμιο κίνημα είναι προτιμότερο να αποκτήσει μια διαφορετική μορφή παγκόσμιας ολοκλήρωσης που να οργανώνεται και να αναπτύσσεται επάνω στα ενδιαφέροντα των λαών και όχι της συγκεντρωτικής ιδιωτικής ή κρατικής εξουσίας».

Ο Νόαμ Τσόμσκι μιλάει στην «Πανεπιστημιούπολη», για πολλά από τα μεγάλα θέματα που απασχολούν σήμερα τον κόσμο.

Το αμερικανικό δόγμα της παγκόσμιας κυριαρχίας

«Π»: Κάθε πρόεδρος των Η.Π.Α. συνέδεσε το όνομα του με ένα δόγμα. Πιστεύετε ότι ο υποψήφιος πρόεδρος Κέρι θα υπηρετήσει ένα δόγμα εξωτερικής πολιτικής διαφορετικό από τις επιδιώξεις του Μπους; 'Η μήπως η Αμερική, προκειμένου να διατηρήσει την παγκόσμια κυριαρχία της, έχει στενά όρια επιλογών;

Τσόμσκι: Πράγματι τα όρια είναι πολύ στενά. Για την ακρίβεια το δόγμα του Μπους για την παγκόσμια κυριαρχία των Ηνωμένων Πολιτειών δεν είναι και πολύ διαφορετικό από αυτό του Κλίντον. Η Μαντλίν Ολμπράιτ έγραψε μια κριτική ανάλυση επάνω στο δόγμα Μπους όπου επισήμανε σωστά ότι κάθε πρόεδρος έχει ένα παρόμοιο δόγμα, αλλά το κρατά σιωπηρό. Έτσι, το δόγμα Κλίντον δεν ανακοινώθηκε δημόσια σε ένα περιβάλλον ανταγωνισμού για να μην εκφοβίσει την κοινή γνώμη. Ανακοινώθηκε στα επήσια μηνύματα προς το κογκρέσο, στα οποία κανείς δεν έχει πρόσβαση. Το δόγμα αυτό προέβλεπε ότι η Αμερική θα χρησιμοποιούσε στρατιωτική δύναμη μονομερώς, εάν έπρεπε, ή πολυμερώς, εάν μπορούσε, για να προστατέψει την πρόσβαση σε αγορές και φυσικούς πόρους. Το δόγμα αυτό ήταν ακόμη πιο ισχυρό από του Μπους αλλά ήταν σιωπηρό και διπλωματικό με τέτοιο τρόπο που δημιούργησε τεράστιο φόβο, ανταγωνισμό και θυμό.

Το δόγμα Μπους είναι το πλέον επικριμένο. Στην πραγματικότητα ποτέ παλαιότερα ένα προεδρικό δόγμα δεν είχε δεχτεί τόσο αρνητική κριτική και μάλιστα στην καρδιά της άσκησης της εξωτερικής πολιτικής. Αλλά η κριτική αφορούσε περισσότερο στο στυλ και στις παραμέτρους της εφαρμογής του δόγματος και όχι στις ίδιες τις αρχές του. Διότι οι αρχές είχαν τις ρίζες τους στις πρώτες ημέρες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, όταν η Αμερική επρόκειτο να γίνει για πρώτη φορά στην ιστορία της μια παγκόσμια δύναμη. Για να επανέλθουμε όμως, πιστεύω ότι υπάρχουν διαφορές. Ο Κέρι θα χρησιμοποιήσει λιγότερο τη στρατιωτική δύναμη της Αμερικής, θα είναι λιγότερο επιθετικός και βίαιος. Η διοίκησή του θα έχει τους ίδιους στόχους, αλλά μικρές διαφορές σε ένα σύστημα τεράστιας εξουσίας.

Η ανάπτυξη ενός παγκόσμιου κινήματος

«Π»: Το κίνημα ενάντια στην παγκοσμιοποίηση είναι αντίσταση για την αντίσταση ή έχει ένα περιεχόμενο χρήσιμο για την παγκόσμια κοινότητα και μετά την εκπλήρωση των στόχων του;

Τσόμσκι: Πρώτον δεν μου αρέσει να το αποκαλώ κίνημα ενάντια στην παγκοσμιοποίηση. Κανείς δεν είναι ενάντια στην παγκοσμιοποίηση. Το αποκαλώ **παγκόσμια ολοκλήρωση** και το ερώτημα που τίθεται είναι ποια μορφή θα πρέπει να πάρει. Αυτό που αποκαλείται παγκοσμιοποίηση από τα θεωρητικά ινστιτούτα είναι μια ιδιόμορφη φόρμα παγκόσμιας ολοκλήρωσης, προσανατολισμένη στις ανάγκες και τις απαιτήσεις των τραπεζών και των πολυεθνικών επιχειρήσεων. Μέσα σε αυτή τη φόρμα τα δικαιώματα των λαών παραμένουν αδιευκρίνιστα. Συνεπώς το κίνημα θα έπρεπε να αποκαλείται **κίνημα παγκόσμιας δικαιοσύνης**. Χρειάζεται μια διαφορετική μορφή παγκόσμιας ολοκλήρωσης που να οργανώνεται και να αναπτύσσεται επάνω στα ενδιαφέροντα των λαών και όχι της συγκεντρωτικής ιδιωτικής ή κρατικής εξουσίας.

Αυτοί οι στόχοι ποτέ δε θα εκπληρωθούν. Μπορούμε μόνο να οδεύουμε προς την κατάκτησή τους χωρίς ποτέ να τους φτάνουμε. Είναι όπως ο στόχος της ελευθερίας και της δικαιοσύνης. Δεν μπορείς να τους κατακτήσεις, μπορείς μόνο να προσπαθείς προς αυτήν την κατεύθυνση.

Είναι μια μακρά και πολύπλοκη διαδικασία, η διεκδίκηση της παγκόσμιας ελευθερίας. Κοντολογίς, εννών την ελαχιστοποίηση των κρατικών περιορισμών επάνω στην ανάπτυξη και στη δημοκρατία. Οι περιορισμοί αυτοί επιβάλλονται συνειδητά από τις νεοφιλελεύθερες εφημερίδες και πρέπει να εξαλειφθούν. Οι λαοί και οι άνθρωποι πρέπει να είναι ελεύθεροι να επιδιώκουν τις δικές τους μορφές κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ανάπτυξης. Αλλά πέρα από το να κοπούν αυτοί οι δεσμοί υπάρχουν δομές εξουσίας, που είναι απλοϊκώς νομιμοποιημένες και θα έπρεπε να εξαλειφθούν. Μιλώ για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις που δεν έχουν καμιά νομιμοποίηση. Επιβάλλονται

Φωτ.: Νώντας Στυλιανίδης.

από την κρατική εξουσία και δεν έχουν λόγο ύπαρξης. Πρέπει να γίνουν οπωσδήποτε βήματα προς την κατάργηση αυτών των μορφών εξουσίας και ταυτόχρονα βήματα προς τις πραγματικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι για να δημιουργήσουν έναν πιο δίκαιο και ανθρώπινο κόσμο.

Η εμπλοκή του Παλαιστινιακού

«Π»: Πιστεύετε στην ειρηνική επίλυση του Παλαιστινιακού και στην ανάπτυξη διπλωματικών σχέσεων. Είναι όμως κάτι τέτοιο πιθανό τη στιγμή που το μίσος ανάμεσα στους λαούς έχει εμφυτευθεί;

Τσόμσκι: Στην πραγματικότητα υπάρχει μια πολύ απλή λύση και βρίσκεται εδώ και 30 χρόνια στη διεθνή ατζέντα. Η πολιτική λύση, η οποία χαίρει συγκλονιστικής υποστήριξης, μιλά για μια συναινετική ρύθμιση επάνω στα διεθνή σύνορα με τους λιγότερους και αμοιβαίους διακανονισμούς. Στην πραγματικότητα το παλαιστινιακό ήταν επίσημη πολιτική των Ηνωμένων Πολιτειών. Πηγαίνοντας πίσω στις αρχές της δεκαετίας του '70 θα δούμε ότι αυτή ήταν η στάση του κόσμου για περισσότερα από 30 χρόνια. Ήταν επίσης και η θέση του αμερικανικού λαού.

Αυτή τη στιγμή τίθενται στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων πολλές και ποικίλες φόρμες, μια εκ των οποίων προέρχεται από τα πρακτικά της Γένοβας, τα οποία συντάχθηκαν την πρώτη Δεκεμβρίου από υψηλόβαθμους Ισραηλινούς και Παλαιστίνιους διαπραγματευτές και υποστηρίχθηκε από κάθε διπλωμάτη εκτός από τους Αμερικανούς. Αυτό είναι το πρόβλημα εδώ και 30 χρόνια. Η διεθνής συναίνεση και οι πολιτικές διευθετήσεις μπλοκάρονται μονομερώς από τις Ηνωμένες Πολιτείες από τα μέσα της δεκαετίας του '70.

Το 1976 οι Η.Π.Α. επανακάλεσαν την απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας που όριζε τη διευθέτηση για τα δύο κράτη με τα μεγαλύτερα σύνορα και αυτό συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Όταν ανοίγει κανείς την τηλεόραση και ακούει να μιλούν για την πρόταση απόσυρσης των στρατευμάτων του Σαρόν, δεν είναι αυτό που φαίνεται. Είναι μια πρόταση εξάπλωσης. Μια πρόταση επέκτασης και σταθεροποίησης της διάλυσης της Δυτικής Όχθης σε ξεχωριστά τμήματα που θα τα οικειοποιηθούν οι Ισραηλινοί και θα τα προωθήσουν σε περιοχές διευθέτησης και ανάπτυξης. Η Αμερική υποστηρίζει ότι στην πραγματικότητα δε θα έπρεπε να κατακρίνεται ο Τζόρτζ Μπους, επειδή υποστηρίζει το Σαρόν, αλλά θα έπρεπε να επαινείται, επειδή κατέβαλε προσπάθειες για τη δημοκρατία

«Πρέπει να γίνουν οπωσδήποτε βήματα προς την κατάργηση ορισμένων μορφών κρατικής ή ιδιωτικής εξουσίας που δεν έχουν καμιά πραγματική νομιμοποίηση και ταυτόχρονα βήματα προς τις πραγματικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι για να δημιουργήσουν έναν πιο δίκαιο και ανθρώπινο κόσμο».

Τα ανθρώπινα προβλήματα, κοινωνικά, πολιτικά ιστορικά κ.τ.λ., δε μπορούν να αντιμετωπισθούν μόνο μέσα από την ανθρωπολογική τους διάσταση. Τότε τα ερωτήματα επανέρχονται με τη μορφή της απάντησης. Ξεκινά έτσι η διαρκής περιπλάνηση σε ένα ταξίδι συνεχούς αναζήτησης.

ΜΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΑΞΕΛΟ

Συμπλήρωσε τα 80 του και ο χρόνος δεν κατάφερε να τον δαμάσει. Η σκέψη του παραμένει ακέραια και ο λόγος του ζωντανός. Ο Κώστας Αξελός συνεχίζει να προβληματίζει με τη θεματολογία του, να θέτει ερωτήματα και να αναζητά απαντήσεις. Όμως η απάντηση σε κάθε ερώτηση δεν παύει να έχει και πάλι μέσα της το στοιχείο της ερώτησης που αναζητά ξανά την απάντηση.

Η σκέψη σε ένα ταξίδι διαρκούς αναζήτησης

Αυτό το αίνιγμα, τις «αινιγματικές απαντήσεις», όπως χαρακτηριστικά τιτλοφορούνταν το θέμα της διάλεξής του, ανέπτυξε σε ένα κατάμεστο αμφιθέατρο της Πολυτεχνικής Σχολής, που κράτησε πολλούς όρθιους καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του. Προσκεκλημένος από το Γαλλικό Ινστιτούτο και το Τμήμα Πολιτικών Επιστημών του Α.Π.Θ., ο Κώστας Αξελός ανέπτυξε το δικό

του έντονο προβληματισμό, αντιμετωπίζοντας τα μεγάλα «αινίγματα» της εποχής όχι με απαντήσεις, αλλά με ερωτήσεις.

Ο κόσμος που ζούμε είναι νέος, αλλά παραμένει παλιός, είτε σε ένα παιχνίδισμα του λόγου του. Ο πανδαμάτωρ χωροχρόνος είναι σκληρότερος από την αχρονική και ουτοπική αιωνιότητα. Η σύγχρονη πλανητική εποχή, που δημιουργεί παγκόσμια ιστορία, προσιδιάζει σε εποχή της καταστροφής. Της καταστροφής όχι κατ' ανάγκη με την έννοια της φθοράς και του αφανισμού των ανθρώπινων τεχνικών επιτευγμάτων, αλλά με την έννοια της διάλυσης, του κλονισμού των ιδεών. Ό,τι θεωρήθηκε σωστό, ό,τι απέκτησε αξία κλονίζεται, αμφισβητείται και κινδυνεύει να απαξιωθεί και να κα-

Η υπεράσπιση
της ελευθερίας απαιτεί
συνειδητοποιημένους πολίτες

στην περιοχή. Σήμερα αυτό λέγεται ανοιχτά από τους Αμερικανούς.

Ωστόσο, οι ευκαιρίες για επίλυση είναι ανοιχτές και πράγματι, δεν είναι δύσκολο να επιτευχθεί η λύση. Βεβαίως, αυτό θα απαιτούσε να αποσυρθούν τα στρατεύματα του Σαρόν από τα κατεχόμενα εδάφη. Πόσο δύσκολο είναι αυτό; Υπήρξε ένας ενδιαφέρον διάλογος στον ισραηλινό τύπο από τέσσερις επικεφαλής των γενικών υπηρεσιών ασφαλείας που ήταν υπεύθυνοι για τις περιοχές κατοχής. Όλοι συμφώνησαν ότι η επίλυση δεν είναι δύσκολη. Είπαν ότι το 90% των αποίκων θα έφευγε, εάν έπαιρνε

ΚΩΣΤΑΣ ΑΞΕΛΟΣ

Ο σύγχρονος Έλληνας διανοητής

Ο Κώστας Αξελός θεωρείται ένας από τους μεγαλύτερους σύγχρονους διανοητές και δασκάλους της φιλοσοφικής σκέψης. Ο λόγος του διακρίνεται για την πυκνότητα του στοχασμού του και την ποιητικότητα του ύφους του. Μέσα από τις ιδέες του και τις σκέψεις του ζωντανεύουν και επικαιροποιούνται ο Ηράκλειτος, ο Μάρξ, ο Νίτσε, ο Χάιντεγκερ και πολλοί άλλοι, με τις συχνές αναφορές του στο φιλοσοφικό έργο του.

Ο Κ. Αξελός γεννήθηκε στην Αθήνα το 1924. Φιλομαθής και ανήσυχος από τα γυμνασιακά του χρόνια παρακολουθούσε ταυτόχρονα μαθήματα στο Γαλλικό Ινστιτούτο και στη Γερμανική Σχολή. Τα χρόνια της γερμανικής κατοχής τον βρήκαν φοιτητή της Νομικής. Η φοίτησή του όμως στο πανεπιστήμιο δεν τον εμπόδισε να ενταχθεί στην Εθνική Αντίσταση μέσα από τις τάξεις της Αριστεράς. Η επιλογής του αυτές τον υποχρέωσαν μετά το τέλος του πολέμου να εγκαταλείψει τη χώρα και να εγκατασταθεί στη Γαλλία, όπου και συνεχίζει να ζει μόνιμα μέχρι σήμερα. Στη Σορβόνη σπούδασε φιλοσοφία και στο διάστημα 1950-57 εργάστηκε στο φιλοσοφικό τμήμα του Εθνικού Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών. Από το 1957 διηύθυνε το περιοδικό «Arguments», ενώ το 1962 έγινε υφηγητής στο πανεπιστήμιο της Σορβόνης.

Έχει δημοσιεύσει 20 βιβλία στα γαλλικά, ελληνικά και γερμανικά. Στα γνωστότερα έργα του, που έχουν μεταφραστεί σε 16 γλώσσες, συμπεριλαμβάνονται: «Ο Ηράκλειτος και η φιλοσοφία» το 1962, «Προς την πλανητική σκέψη» το 1964, «Εισαγωγή σε μια σκέψη του μέλλοντος» το 1966, «Επιχειρήματα μιας έρευνας» το 1969, «Για μια προβληματική ηθική» το 1972 κ.ά. Το τελευταίο του βιβλίο που κυκλοφόρησε στην Ελλάδα πολύ πρόσφατα σε μετάφραση της Κατερίνας Δασκαλάκη έχει τον τίτλο «Αυτή η διερώτηση. Προσέγγιση-απομάκρυνση».

ταβαρθρωθεί. Ο νέος κόσμος δεν έχει πια πίστη στις παλαιές αξίες του και δε βρίσκει βάση για να στηρίξει το νέο όραμα. Έτσι η απάντηση σε κάθε στοχαστικό ερώτημα για την εξέλιξη δεν αποτελεί απάντηση, αλλά επιστρέφει και πάλι ως ερώτηση.

Τα φαινόμενα τείνουν προς τον αφανισμό, χωρίς να είναι σαφές το πλαίσιο, μέσα στο οποίο θα προκύψει το νέο, το καινούριο. Αυτό το απροσδιόριστο οδηγεί στην περιπλάνηση στο παρελθόν, σαν ένα ατέλειωτο ταξίδι της σκέψης προς τα άστρα. Ένα ταξίδι που ξεκινάει από τη γη και στοχεύει στην κατάκτηση του κόσμου ενός άγνωστου άστρου. Τα κοινωνικά, τα πολιτικά, τα ιστορικά προβλήματα της εποχής μας έχουν μια βαθύτερη διάσταση από αυτή που τα αντιμετωπίζουμε. Δεν προκύπτουν αυτούσια σαν να έπεσαν από τον ουρανό, αλλά υπάρχουν σαφώς συνδεδεμένα με το παρελθόν. Και σε αυτό αναδεικνύεται η σχέση της ανθρώπινης μονάδας με τον κόσμο, η ανάγκη κατανόησής της, το συνταίριασμα που υπερβαίνει την ανθρωπολογική αντιμετώπιση του ανθρώπου και την κοσμολογική θεώρηση του κόσμου. Τότε και αυτή η καταστροφικότητα των ιδεών ίσως να μπορεί να ξεπεραστεί μέσα από τη διαχρονικότητα που διαπερνά τη σκέψη μας. Θα μπορούσε επομένως η πλανητική εποχή μας, η εποχή των τεχνικών μέσων, να αντικατοπτριστεί και να αναγνωρισθεί σε μίαν άλλη εποχή;

Το ερώτημα παραμένει ανοικτό, καθώς η βεβαιότητα απομακρύνεται από την απάντηση. Διότι είναι πολλά αυτά που θα θέλαμε να κάνουμε, αλλά καταφέρνουμε μόνον αυτά που μπορούμε και τότε η απάντηση στο νέο ερώτημα «Πόσα άραγε μπορούμε να κάνουμε;» αποκτά μεγαλύτερη αοριστία.

Έτσι το αίνιγμα της απάντησης παραμένει. Η ερώτηση επανέρχεται ως απάντηση. Και αυτό καθιστά την απάντηση αινιγματική.

επαρκείς αποζημιώσεις και το υπόλοιπο 10% θα ήταν ένα πολύ μικρό πρόβλημα για την ασφάλεια.

Το κυριότερο θέμα είναι εάν θα συμφωνήσουν η Αμερική και το Ισραήλ να παραδώσουν τον έλεγχο των περιοχών που βρίσκονται υπό κατοχή. Εάν το κάνουν, θα έχουν επιτύχει μια πολιτική διευθέτηση. Δε θα ήταν προφανώς μια τέλεια διευθέτηση, όπως δε θα υπάρξει μια τέλεια διευθέτηση στην Κύπρο, στην Ιρλανδία, στο Βέλγιο ή όπου αλλού.

Η Αγορά της Πέλλας αποκαλύπτει τους αρχαίους θησαυρούς της

*Θησαυρός αποδεικνύονται
τα νέα ευρήματα που φέρνει
στο φως η αρχαιολογική
σκαπάνη στην Πέλλα και
φανερώνουν τις οικονομικές
δραστηριότητες των
αρχαίων.*

Κατά τη διάρκεια των εργασιών του 17ου αρχαιολογικού συνεδρίου για το ανασκαφικό έργο στη Μακεδονία και τη Θράκη, ο αναπληρωτής καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Ιωάννης Μ. Ακαμάτης, διευθυντής των ανασκαφών, παρουσίασε τα τελευταία ευρήματα από τις έρευνες που έγιναν το 2003 στην Αγορά της Πέλλας.

Χάρη στα πρόσφατα αυτά ευρήματα, τα οποία έκρυβαν πραγματικό θησαυρό, έρχονται στο φως σημαντικές δραστηριότητες της δημόσιας ζωής της πόλης και αποκαλύπτονται βασικά χαρακτηριστικά των οικονομικών δραστηριοτήτων των κατοίκων στη διάρκεια των τεσσάρων προχριστιανικών αιώνων, που αποτελούν και τη δημιουργικότερη περίοδο του Μακεδονικού Βασιλείου. Χάλκινα νομίσματα, ειδώλια, κεραμικά, μεταλλικά, ελεφαντοστέινα αντικείμενα, είναι λίγα μόνο από τα πολλά που βρέθηκαν και δίνουν το στίγμα της ζωής των αρχαίων.

Η ανασκαφική έρευνα που διεξάγεται στην Αγορά της Πέλλας από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, πέρα από τους ερευνητικούς στόχους στο πεδίο, τη μελέτη και δημοσίευση του υλικού, έχει εκπαιδευτικό προσανατολισμό. Στην ανασκαφική διαδικασία μετέχει μεγάλος αριθμός πτυχιούχων, μεταπτυχιακών και προπτυχιακών φοιτητών τόσο του Α.Π.Θ. όσο και πανεπιστημίων του εξωτερικού. Στην προσπάθεια αυτή σημαντικοί αρωγοί αναδείχθηκαν το Υπουργείο Πολιτισμού με τη χρήση μέσων υποδομής, και το Υπουργείο Μακεδονίας-Θράκης με την οικονομική βοήθεια που προσέφερε.

ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

Ο θησαυρός του Τελλογλείου

Μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου θα παραμείνει η έκθεση στο Τελλόγλειο Ίδρυμα με τίτλο «Τελλόγλειο-Αριστοτέλειο-Θεσσαλονίκη», η οποία περιλαμβάνει εξέχοντα έργα της μόνιμης συλλογής του ιδρύματος.

Ανάμεσά τους συγκαταλέγονται έργα των Βικάτου, Γουναρόπουλου, Ιακωβίδη, Παρθένη, Μαλέα, Μπουζιάνη, Εγγονόπουλου, Σπυρόπουλου, Γεραλή, Γαλάνη κ.ά. Πίσω από κάθε συλλογή συνυφαίνονται στοιχεία της τέχνης, η προσωπικότητα του συλλέκτη, η εποχή και ο τόπος του.

Το ίδρυμα ξεκίνησε τη λειτουργία του με τη δωρεά του Νέστορα και της Αλίκης Τελλογλου. Έχει εδραιωθεί στην εκτίμηση του φιλότεχνου κοινού της Θεσσαλονίκης, ενώ η προσφορά του αναγνωρίζεται από την κοινωνία και την πανεπιστημιακή κοινότητα.

Η χορωδία της Στρατιωτικής Σχολής Αξιωματικών Σωμάτων Θεσσαλονίκης.

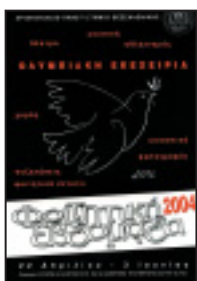

Από την τελετή έναρξης της Φοιτητικής Εβδομάδας.

Φωτ.: Νάντας Στυλιανίδης.

ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Η φετινή Φοιτητική Εβδομάδα ήταν αφιερωμένη στην ολυμπιακή εκεχειρία

Το Α.Π.Θ. έδειξε με το δικό του τρόπο ότι η εκεχειρία και πολύ περισσότερο η ειρήνη είναι απαραίτητα στοιχεία όχι μόνο για τη συμβίωση των λαών, αλλά και για την επιβίωση των ανθρώπων και των πολιτισμών τους.

Παράσταση φοιτητών και φοιτητριών του Τ.Ε.Φ.Α.Α.

Όταν το 1999, η πρυτανεία του Α.Π.Θ. μαζί με την Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής αποφάσισαν, μετά από πολλές συζητήσεις, ν' αναβιώσουν την Φοιτητική Εβδομάδα, δεν περίμεναν ίσως ότι θα είχε μια τέτοια εξέλιξη. Άλλωστε, είχαν περάσει αρκετά χρόνια από τότε που ο θεσμός είχε να επιδείξει κάτι το πολύ ζωντανό και ήταν πολύ φυσιολογικό όλοι να είναι επιφυλακτικοί. Όμως, ο χρόνος διέλυσε κάθε επιφύλαξη και τους δικαίωσε πλήρως.

Μπαίνοντας στην έκτη κατά σειρά ετήσια εκδήλωση, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο έχει κάθε λόγο να υπερηφανεύεται για τη Φοιτητική του Εβδομάδα. Δεν είναι μόνο η ολοένα μαζικότερη εκδήλωση ενδιαφέροντος που εντυπωσιάζει, αλλά και το εύρος και η ποικιλομορφία των προτάσεων. Όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας δείχνουν με τη στάση τους και τον ενθουσιασμό τους ότι δεν υπάρχει ισχυρότερο ανάχωμα στη σήψη, στην τηλεοπτική ευτέλεια και στις λογίων λογίων εκπτώσεις ιδεών και ιδεολογημάτων, από τον πολιτισμό και το βασικό του φορέα τον άνθρωπο.

Σε μια εποχή, κατά την οποία στενεύουν τα περιθώρια κριτικών και δημιουργικών παρεμβάσεων, είναι πολύ σημαντικό να δραστηριοποιούνται οι νέοι μας και ιδίως οι πρωτοετείς φοιτητές, που είναι άλλωστε και το «αύριο» του θεσμού και όχι μόνο. Και η Φοιτητική Εβδομάδα είναι ένας θεσμός που προσφέρει ένα σημαντικό βήμα για την ενεργοποίηση των εσωτερικών δυνάμεων του πανεπιστημίου.

Πέρυσι, η Φοιτητική Εβδομάδα ήταν αφιερωμένη στη «φυσική ζωή και την άθληση». Φέτος, ως συνέχεια της περσινής ιδέας, και σε συνδυασμό με τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων στην Ελλάδα, ήταν αφιερωμένη στην «ολυμπιακή εκεχειρία». Το πανεπιστήμιο συμμετείχε με το δικό του τρόπο και τις δικές του δυνάμεις σε αυτό το γεγονός, δείχνοντας μέσα από τις προτάσεις και τις θέσεις του ότι η «εκεχειρία», και κατ' επέκταση η μονιμότερη και ασφαλώς πιο επιθυμητή «ειρήνη» είναι απαραίτητα στοιχεία όχι μόνο για τη συμβίωση των λαών, αλλά και για την επιβίωση των ανθρώπων και των πολιτισμών τους.

Απόδειξη της ευαισθησίας των νέων και του ενδιαφέροντός τους ήταν ο όγκος των συμμετοχών και από πανεπιστημιακές ομάδες εκτός Θεσσαλονίκης. Για τη φετινή χρονιά είχαν προγραμματισθεί 9 εκδηλώσεις με μουσική και χορό, 13 θεατρικές παραστάσεις, 6 εκδηλώσεις –παιχνίδια, 8 εκθέσεις και κινηματογραφικά δρώμενα και 28 εκδηλώσεις αθλητισμού-γυμναστικής.

Φωτ.: Νάντας Στυλιανίδης.

Ένας Έλληνας με διεθνή αναγνώριση

Ο καθηγητής του
Τμήματος Γεωπονίας
του Α.Π.Θ.
Κωνσταντίνος
Γ. Μπιλιαδέρης.

ISI Highly Cited.com
Promoting Scientific Knowledge

Διεθνής διάκριση στον καθηγητή
του Τμήματος Γεωπονίας Κ.
Μπιλιαδέρη για το ερευνητικό
του έργο. Συγκαταλέγεται
μεταξύ των 200 διακεκριμένων
επιστημόνων όλου του κόσμου.

Ο καθηγητής του Τμήματος Γεωπονίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. **Κωνσταντίνος Γ. Μπιλιαδέρης** ανήκει πλέον στην ομάδα των περίπου 200 διακεκριμένων επιστημόνων του κόσμου, οι οποίοι με το ποσοτικό και κυρίως το ποιοτικό τους ερευνητικό έργο έχουν αποδεδειγμένα τη μεγαλύτερη συμβολή στην προώθηση της επιστημονικής έρευνας στον τομέα των Γεωπονικών Επιστημών κατά την τελευταία 25ετία.

Η διάκριση αυτή αποκτά μεγαλύτερη βαρύτητα, επειδή έγινε από τους πιο αυστηρούς επιστήμονες-κριτές, και μάλιστα με βάση το αντικειμενικό κριτήριο του αριθμού των δημοσιεύσεων και κυρίως του αριθμού των αναφορών που έγιναν στις δημοσιεύσεις αυτές από άλλους ερευνητές. Οι βάσεις δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν στην αξιολόγηση αυτή δημιουργήθηκαν από το διαδικτυακό «Ινστιτούτο Επιστημονικής Πληροφόρησης» (Institute for Scientific Information).

Η επιστημονική διάκριση του κ. Μπιλιαδέρη αποτελεί τιμή για το Α.Π.Θ. και ιδιαίτερα για το Τμήμα Γεωπονίας, το οποίο, σε πρόσφατη Γενική Συνέλευση, αποφάσισε ομόφωνα να τον τιμήσει με ειδική για το σκοπό εκδήλωση. Αξίζει να αναφερθεί ότι στα 21 διαφορετικά πεδία που καταχωρούνται στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://isihighlycited.com> εμφανίζονται τρεις συνολικά επιστήμονες που υπηρετούν σε ελληνικά ιδρύματα και έχουν τύχει αυτής της μεγάλης διάκρισης.

Ο κ. Μπιλιαδέρης είναι αριστούχος απόφοιτος του Τμήματος Γεωπονίας του Α.Π.Θ., κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος του Πανεπιστημίου Saskatchewan (Καναδάς) και κάτοχος διδακτορικού διπλώματος από το ίδιο πανεπιστήμιο. Εργάστηκε για δύο χρόνια στο Εθνικό Κέντρο Ερευνών του Καναδά, ενάμιση χρόνο σε ερευνητικό κέντρο μεγάλης βιομηχανίας τροφίμων των Η.Π.Α. και επτά χρόνια ως καθηγητής του Πανεπιστημίου Manitoba (Καναδάς). Το 1992 επέστρεψε στην Ελλάδα, αφού εξελέγη αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Γεωπονίας του Α.Π.Θ., και στη συνέχεια καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο τη χημεία και φυσιολογία τροφίμων. Η έρευνα του κ. Μπιλιαδέρη εστιάζεται στην Επιστήμη των Τροφίμων και ειδικότερα στο πεδίο της αναζήτησης των «σχέσεων μοριακής δομής και ιδιοτήτων των συστατικών των τροφίμων».

Ηλίας Ελευθεροχωρινός, καθηγητής Τμήματος Γεωπονίας Α.Π.Θ.

Η Ν.Ο.Π.Ε. τίμησε τον καθηγητή Β. Σκουρή

Ο πρόεδρος
του Δικαστηρίου
των Ευρωπαϊκών
Κοινοτήτων
καθ. Β. Σκουρής.

Ο καθ. Β. Σκουρής, αναφέρθηκε
στις παραβιάσεις του κοινοτικού
δικαίου από τα κράτη-μέλη και
στα δικαιώματα των πολιτών.

Ομιλία με θέμα το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έδωσε ο καθ. κ. Βασίλειος Σκουρής, πρόεδρος του δικαστηρίου, σε τελετή που διοργανώθηκε από την πανεπιστημιακή κοινότητα για να τιμήσει την προσωπικότητα και το επιστημονικό του έργο.

Ο κ. Βασίλειος Σκουρής στην ομιλία του αναφέρθηκε στην «κατάφορη παραβίαση του κοινοτικού δικαίου από τα κράτη-μέλη», ενώ τόνισε τη δυνατότητα των πολιτών να προσφύγουν στο Δικαστήριο των

Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, προκειμένου να διεκδικούν τη δικαίωσή τους, ακόμη και όταν υπάρχει καταδικαστική απόφαση από ανώτατο εθνικό δικαστήριο.

Την ομιλία του κ. Σκουρή προλόγισαν και χαιρέτισαν ο πρόεδρος Ι. Αντωνόπουλος, ο κοσμήτορας Ν.Ο.Π.Ε. Ν. Ιντζεσίλογλου, ο πρόεδρος του Τμήματος Νομικής Κ. Φινοκαλιώτης, η διευθύντρια του Τομέα Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής Επιστήμης Ευ. Κουτούπα-Ρεγκάκου και η καθηγήτρια Δ. Κοντόγιωργα-Θεοχαροπούλου.

Φωτ.: Νώντας Στυλιανίδης.

5η ΕΚΘΕΣΗ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ

Σπουδές στη Γερμανία

Ο πρέσβης της Γερμανίας στην Ελλάδα Dr. Albert Spiegel απονέμει στον πρώην πρότανη του Α.Π.Θ., Μ. Παπαδόπουλο το «Μεγάλο Σταυρό της Αξίας του Τάγματος»

Η πέμπτη κατά σειρά έκθεση γερμανικών πανεπιστημίων διοργανώθηκε και φέτος την άνοιξη στο ισόγειο του κτιρίου Διοίκησης στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, σε συνεργασία με τη Γερμανική Υπηρεσία Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών (DAAD) και το Γενικό Προξενείο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.

Την έκθεση εγκαινίασαν σε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στην Αίθουσα Τελετών, ο πρότανης καθ. Ι. Αντωνόπουλος και ο πρέσβης της Γερμανίας στην Ελλάδα Dr. Albert Spiegel, παρουσία των γενικών γραμματέων της Γερμανικής Υπηρεσίας Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών Dr. Christian Bode και του Ιδρύματος «Alexander von Humboldt-Stiftung» Dr. Georg Schutte.

Οι επιστημονικές σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας είναι μακροχρόνιες και ισχυρές και η ανταλλαγή φοιτητών μεταξύ των πανεπιστημίων των δύο χωρών έχει μακρά παράδοση. Στην έκθεση συμμετείχαν ένδεκα γερμανικά πανεπιστήμια, τα οποία παρουσίασαν τις δυνατότητές τους, και οι εκπρόσωποί τους κάλεσαν τους Έλληνες φοιτητές να τα προτιμήσουν, προκειμένου να ενισχυθεί η διεπιστημονική συνεργασία μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας.

Στο πλαίσιο της εκδήλωσης απονεμήθηκε επίσης στον πρώην πρότανη του Α.Π.Θ. ομότιμο καθηγητή Μιχάλη Παπαδόπουλο, τιμητική διάκριση του «Μεγάλου Σταυρού της Αξίας του Τάγματος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας».

«Με μολύβι και χαρτί» οι εμπειρίες μιας ζωής

Το δεύτερο βιβλίο του «πάντοτε ανήσυχου» πρώην πρότανη Μιχ. Παπαδόπουλου.

«Με μολύβι και χαρτί» ο Μιχάλης Παπαδόπουλος, πρώην πρότανης και νυν πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, αποτύπωσε εύστοχα και εποικοδομητικά μια ανασκόπηση εμπειριών ως πανεπιστημιακός δάσκαλος.

Στην παρουσίαση του δεύτερου βιβλίου του, που έγινε στις 29 Απριλίου στο Τελλόγλειο Ίδρυμα, μίλησαν ο κ. Γιώργος Λυσαριδής, καθηγητής και πρώην γενικός γραμματέας του Υπουργείου Μακεδονίας Θράκης, ο κ. Γιάννης Τσουκαλάς, καθηγητής και γενικός γραμματέας έρευνας και ανάπτυξης του Υπουργείου Ανάπτυξης, η κα Άσπα Χασιώτου, φιλόλογος και επιμελήτρια της έκδοσης και ο κ. Βασίλειος Γιούλτσος, καθηγητής.

Το βιβλίο, που προλογίζει ο καθ. κ. Γ. Μπαμπινιώτης, περιλαμβάνει κοινωνικά, πολιτικά, ιστορικά, και θρησκευτικά κείμενα του συγγραφέα, που εκφωνήθηκαν ως ομιλίες, δημοσιεύτηκαν στον τύπο ή παρέμεναν αδημοσίευστα.

Στο κείμενο ο συγγραφέας συνδιαλέγεται με τους σύγχρονους προβληματισμούς, καταγράφει προσωπικές εμπειρίες πλεγμένες με την ιστορία, τιμά προσωπικότητες που θαυμάζει, ασκεί κριτική στην κοινωνία και στο πανεπιστήμιο και διαβάσει τις απόψεις τρίτων, στις οποίες αποκρυσταλλώνεται η προσωπικότητα και η προσφορά του.

Το βιβλίο είναι το πέμπτο της σειράς «Θέσεις» και κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ιανός.

Ας μιλήσουμε για τον έρωτα!

Στόχος να συμβάλει στην έγκυρη και αντικειμενική ενημέρωση σε θέματα σεξουαλικής λειτουργίας και δυσλειτουργίας.

Πληροφορίες

Για να είναι δυνατή η εξυπηρέτηση όλων των ενδιαφερομένων, πανελλαδικά, έχει αναπτυχθεί πλήρης δίκτυο επικοινωνίας με:

- Ανοιχτή τηλεφωνική γραμμή επικοινωνίας: **2310 999099**
- Φαξ: **2310263939**
- Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail): **s-drc@med.auth.gr**
- Ειδική σελίδα στο Διαδίκτυο: **<http://www.med.auth.gr/depts/sexhealth/gr>**

Η έλλειψη σε υπηρεσίες σεξουαλικής υγείας και η ανάγκη για ενημέρωση από ειδικούς γιατρούς οδήγησε το Νοέμβριο του 1998, ύστερα από σχετική πρόταση και θετική γνωμοδότηση της Επιτροπής Κοινωνικής Πολιτικής του Α.Π.Θ., στην ίδρυση του Κέντρου Αναφοράς Σεξουαλικών Δυσλειτουργιών.

Σκοπός του είναι η ανάπτυξη δραστηριοτήτων σχετικών με θέματα σεξουαλικής λειτουργίας και δυσλειτουργίας, με κύριους άξονες την ανάπτυξη προγραμμάτων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης του κοινού, την ανάπτυξη εκπαιδευτικού προγράμματος για επιστήμονες και κοινωνικές ομάδες πάνω σε θέματα σεξουαλικότητας και την προαγωγή της βασικής και κλινικής έρευνας σε θέματα σεξουαλικής λειτουργίας και δυσλειτουργίας.

Ως βασικό μέσο επικοινωνίας επιλέχτηκε η ανοιχτή τηλεφωνική γραμμή επικοινωνίας. Θεωρήθηκε ότι μια ανοιχτή γραμμή επικοινωνίας είναι ο πλέον διακριτικός, ανώνυμος και εύκολα προσβάσιμος τρόπος πληροφόρησης, σε ένα τόσο προσωπικό και συναισθηματικά φορτισμένο θέμα. Πρέπει βεβαίως να γίνει αντιληπτό ότι μέσα από τη γραμμή δε γίνεται διάγνωση, ούτε θεραπεία. Μοναδικός σκοπός είναι η έγκυρη και αντικειμενική ενημέρωση επάνω στο πρόβλημα, η οποία παρέχεται ανώνυμα, με επαγγελματικό και κυρίως υποστηρικτικό τρόπο από το ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό του κέντρου.

Η ανάθεση στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης της οργάνωσης του Ελληνικού Γραφείου της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας για τις Σεξουαλικές Δυσλειτουργίες (European Alliance for Sexual Dysfunction, ESDA) έγινε από την Ευρωπαϊκή Εταιρία Έρευνας της Σεξουαλικότητας και της Ανικανότητας (European Society for Sexual and Impotence Research, ESSIR).

Πανεπιστήμιο ανοικτό για όλους

Ανεμπόδιση πρόσβαση στους χώρους του ιδρύματος και εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Αλλαγές στον τρόπο εξέτασης φοιτητών με ειδικές ανάγκες, αλλά και πρωτοβουλίες που θα οδηγήσουν σε μια προσβάσιμη πανεπιστημιούπολη, προβλέπουν τα άμεσα σχέδια των πρυτανικών αρχών του Α.Π.Θ.

Με απόφαση της συγκλήτου επικυρώθηκαν οι προτάσεις που συνέταξε η Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής για τους νέους τρόπους εξέτασης των φοιτητών με ειδικές ανάγκες, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει μείωση των απαιτήσεων των εξετάσεων. Μεταξύ των οδηγιών, που έχουν αποσταλεί προς όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. του πανεπιστημίου, συμπεριλαμβάνονται η γνωριμία των διδασκόντων με τους συγκεκριμένους φοιτητές, η βοήθεια στην προετοιμασία των φοιτητών αυτών

για τις εξετάσεις και η δυνατότητα επιλογής τρόπου εξέτασης, ο οποίος δε θα έρχεται σε σύγκρουση με την αναπηρία των φοιτητών.

Επιπλέον προσπάθειες καταβάλλονται για να βελτιωθεί η κατάσταση στον τομέα των υποδομών στο χώρο του πανεπιστημίου. Σύμφωνα με τις πρυτανικές αρχές, το τελευταίο διάστημα τοποθετούνται ειδικές σημάσεις στους δρόμους, προκειμένου οι φοιτητές με προβλήματα όρασης να αναγνωρίζουν το μονοπάτι. Σε εξέλιξη βρίσκεται επίσης πρόγραμμα για τον εκσυγχρονισμό των ανελκυστήρων όλων των κτιρίων και για την εγκατάσταση επιτοίχιων οδηγιών για να μπορούν οι τυφλοί φοιτητές να μεταφέρονται από τον έναν όροφο στον άλλο.

Από ένα εξάμηνο δράσης σε ένα ενδιαφέρον καλοκαίρι	1
Το Αριστοτέλειο μπροστά σε πρόκληση!	2
Φυσικομαθηματική: Μια σχολή που έγραψε ιστορία	7
ΤΟ ΘΕΜΑ: ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ	11-33
Η αμφίσημη πορεία των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων	12
Η μετάλλαξη του ολυμπισμού οδηγεί στο θάνατό του	16
Οι Ολυμπιακοί Αγώνες κατά την αρχαιότητα	19
Το στάδιο της Ολυμπίας	21
Από το πάθος και την απάτη στο θάνατο	24
Μια παγκόσμια αθλητική γιορτή	27
Η αναπηρία δεν αποτελεί εμπόδιο	28
Πρώτα οι αθλητές και μετά οι αθλήτριες	30
Νους υγιής εν σώματι υγεί.....	32
Κατασκηνώσεις Καλάνδρας: Έτοιμες για θερινές διακοπές	34
Το δάσος ευεργέτης για τον άνθρωπο και το περιβάλλον	36
Η υπεράσπιση της ελευθερίας απαιτεί συνειδητοποιημένους πολίτες ...	38
Η σκέψη σε ένα ταξίδι διαρκούς αναζήτησης	42
Η Αγορά της Πέλλας αποκαλύπτει τους θησαυρούς της	44
Ο θησαυρός του Τελλογλείου	44
Φοιτητική Εβδομάδα	45
Ένας Έλληνας με διεθνή αναγνώριση	46
Η Ν.Ο.Π.Ε. τίμησε τον καθηγητή Β. Σκουρή	46
Σπουδές στη Γερμανία	47
«Με μολύβι και χαρτί» οι εμπειρίες μιας ζωής	47
Ας μιλήσουμε για τον έρωτα	48
Πανεπιστήμιο ανοιχτό για όλους	48

Περιοδική έκδοση του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

- Το περιοδικό διευθύνεται από συντακτική επιτροπή

Πρόεδρος: **Αικατερίνη Δούκα-Καμπίτογλου**, αντιπρύτανης, καθηγήτρια του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας & Φιλολογίας

Μέλη: **Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη**, καθηγήτρια του Τμήματος Φιλολογίας
Δημήτρης Αραβαντινός, αναπλ. καθηγητής του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών
Δέσποινα Βώκου, καθηγήτρια του Τμήματος Βιολογίας
Ηλίας Ελευθεροχωρινός, καθηγητής του Τμήματος Γεωπονίας
Παναγιώτα Κραββαρίτου, καθηγήτρια του Τμήματος Νομικής
Στυλιανή Λάββα, λέκτορας του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών
Αναστάσιος Μάνθος, καθηγητής του Τμήματος Ιατρικής
Άννα Παναγιωταρέα, αναπλ. καθηγήτρια του Τμήματος Δημοσιογραφίας και Μ.Μ.Ε.
Ευαγγελία Τρέσσου-Φατούρου, αναπλ. καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης
Νικόλαος Τσινίκας, καθηγητής του Τμήματος Αρχιτεκτόνων

Συντονιστής: **Νικόλαος Τσακίρης**, Ε.Ε.Δι.Π. ΙΙ του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών

Ρεπορτάζ: **Αικατερίνη Παλιγιάννη**, φοιτήτρια Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών
Ευγενία Πατρώνη, φοιτήτρια του Τμήματος Δημοσιογραφίας και Μ.Μ.Ε.

Φωτογραφική επιμέλεια: **Γιώργος Θεοδουλίδης**, φοιτητής του Τμήματος Αρχιτεκτόνων, *φωτογρ. εξωφύλλου:* Κ. Κωτούλας

Ηλεκτρ. σελιδοποίηση-φιλμ: **thema**, Κων/νος Κωτούλας & Σία Ε.Ε., Κερασούντος 46, τηλ. 2310/421405

Εκτύπωση: Βασίλης Μπούρης, Τραπεζούντος 67, τηλ. 2310/414980

Διεύθυνση επικοινωνίας: Γραφείο Τύπου Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Κτίριο Κ. Καραθεοδωρή (πρ. Διοίκησης)
 Πανεπιστημιούπολη Α.Π.Θ., 54124 Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310/996778, φαξ: 2310/996730

- Κείμενα για δημοσίευση γίνονται δεκτά, εφόσον είναι ενυπόγραφα και εγκρίνονται από τη συντακτική επιτροπή. Τα κείμενα δεν επιστρέφονται.
- Επιτρέπεται κάθε αναδημοσίευση, με υποχρέωση αναφοράς του περιοδικού ως πηγής.